

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

74-І СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СЕКЦІЇ «ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ»

підсекції «Фінанси, банківська справа та страхування»

13 жовтня 2016 р.

ЛЬВІВ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Алексеев Ігор Валентинович	д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів національного університету «Львівська політехніка»
-----------------------------------	---

Заступник голови організаційного комітету за напрямом «Актуальні проблеми управління державними фінансами»

Шкварчук Людмила Олександрівна	д.е.н., професор кафедри фінансів
---	-----------------------------------

Заступник голови організаційного комітету за напрямом «Проблеми та перспективи розвитку фінансів суб'єктів підприємництва»

Партич Галина Остапівна	к.е.н., професор кафедри фінансів
--------------------------------	-----------------------------------

Секретар організаційного комітету:

Кривецький Ігор Олегович	асистент кафедри фінансів
---------------------------------	---------------------------

Члени організаційного комітету:

Дідух Оксана Володимирівна	к.е.н., ст. викл. кафедри фінансів;
Задерецька Роксолана Іванівна	к.е.н., асистент кафедри фінансів;
Чушак Анна Михайлівна	к.е.н., доцент кафедри фінансів;
Клап Андрій Ярославович	провідний спеціаліст кафедри фінансів;
Багрій Ольга Василівна	спеціаліст 2-ї кафедри фінансів;
Гончар Світлана Йосипівна	ст. лаборант кафедри фінансів.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ»

Бережницький Тарас Романович	Досвід розвитку і сучасний стан банківської системи Угорщини	6
Бицька Ольга Володимирівна	Проблеми та перспективи залучення іноземного капіталу в банківську систему України	8
Бицька Ольга Володимирівна	Вплив інфляційних процесів на фінансову безпеку фондового ринку	10
Біргер Давид Валерійович	Інфляція як фактор впливу на економіку України та шляхи її подолання	12
Благій Анна Станіславівна	Динаміка та стан прямих іноземних інвестицій в Україну 2005-2016 рр.	14
Буртник Марія Іванівна	Аналіз та оцінка реалізації процесу бюджетної децентралізації в Україні	16
Верхола Роман Ігорович	Досвід розвитку і сучасний стан банківської системи Польщі. Досвід для України	18
Возняк Тетяна Сергіївна	Стан та розвиток ринку похідних цінних паперів (деривативів) в Україні	19
Воробей Юлія Ігорівна	Проблеми фінансової безпеки України в умовах глобалізації	22
Гавдьо Ростислав Орестович	Значення діяльності офшорних зон у міжнародних фінансових відносинах	24
Голотюк Тетяна Валеріївна	Позабюджетні соціальні фонди спеціального призначення, як невід'ємний елемент фінансової системи	26
Гребенюк Анна Валентинівна	Перспективні ринки країн південно-східної Азії для України	28
Дарморіс Марія Іванівна	Розвиток харчової промисловості України в процесі євроінтеграції	30
Дербак Марина Юріївна	Аналіз кредитних операцій на прикладі ПАТ "Державний ощадний банк України"	32
Доскоч Ольга Романівна	Причини банкрутства комерційних банків України в умовах становлення ринкової економіки	34
Занюк Анастасія Федорівна	Фінансова децентралізація в Україні	36
Івахів Мар'яна Андріївна	Витрати бюджету на національну оборону та управління України	38
Івахів Мар'яна Андріївна	Причина зміни та проблеми здійснення валютної політики НБУ	41
Івахів Мар'яна Андріївна	Політика рефінансування НБУ в сучасних умовах	42
Івахів Мар'яна Андріївна	Розвиток ринку перестрахування в Україні	44
Калин Тетяна Михайлівна	Бюджетне планування як одна з проблем управління державними фінансами	45
Комардін Наталія Сергіївна	Способи мінімізації банківських ризиків	47
Комардін Наталія Сергіївна	Розвиток страхового ринку в Україні за європейським напрямом	49
Комардін Наталія Сергіївна	Проблеми здійснення видатків бюджету на соціальний захист	52

Красій Ірина Олегівна	Коливання валютного курсу та його вплив на сучасний стан економіки України	54
Лопушанський Владислав Ігорович	Проблема дефіциту бюджетних асигнувань в галузі освіти і науки	56
Люзович Тетяна Іванівна	Новації реформи податкової системи України	58
Люзович Тетяна Іванівна	Система призначення житлової субсидії	60
Негрій Ілля Юрійович	Партиципаторний бюджет: світовий досвід та українська практика	62
Паламар Ярослав Юрійович	Перспективи розширення бази оподаткування туристичним збором в Україні	64
Пістун Христина Ігорівна	Краудінвестинг в Україні	66
Хоркава Наталія Богданівна	Монетизація економіки України	67
Хоркава Наталія Богданівна	Бюджетна система в ринкових умовах України	69
Цюрось Дарія Григорівна	Сучасний стан інфляційних процесів в Україні	71
Ярмошук Олександр Михайлович	Особливості інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів	73
Яськова Ірина Юріївна	Проблеми біржового ринку в Україні, шляхи їх вирішення та удосконалення	75

СЕКЦІЯ 2. «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Абрамчук Надія Анатоліївна	ETF-фонди як учасники фінансового ринку	78
Батюк Мар'яна Сергіївна	Розвиток ринку фінансового лізингу в Україні	80
Бранець Оксана Сергіївна	Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства	82
Винник Оксана Миколаївна	Інтернет-банкінг як один із напрямів надання фінансових послуг в Україні	84
Вишневська Мар'яна Ігорівна	Розвиток ринку корпоративних облігацій	87
Вільгард Мар'яна Романівна	Раціональне управління грошовими потоками на підприємстві	89
Возняк Тетяна Сергіївна	Міжнародне регулювання боротьби з відмивання грошей	91
Врубляк Марія Володимирівна	Антикризове фінансове управління у комерційному банку	93
Гавдьо Ростислав Орестович	Шляхи покращення фінансового стану підприємств України в умовах ринкової економіки	95
Гандзюк Юрій Олександрович	Вплив девальвації національної валюти та інфляційних процесів на страховий ринок в Україні	97
Гошовський Тарас Романович	Оцінка стану податкового потенціалу фінансового ринку	100
Гуріна Рената Олександрівна	Управління грошовими потоками від фінансової діяльності	102
Данилів Ірина Любомирівна	Медичне страхування: перспективні для України форми здійснення	104
Зубрицька Марта Андріївна	Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві	106
Колпак Олеся Андріївна	Сутність та основні аспекти управління витратами підприємства	108

Корж Іванна Петрівна	Проблеми та перспективи розвитку підприємств малого бізнесу в Україні	111
Левочко Ірина Вікторівна	Формування та використання прибутку підприємств: проблеми та шляхи вдосконалення	113
Лопушанський Владислав Ігорович	Проблематика функціонування страхових компаній в Україні	115
Люзович Тетяна Іванівна	Основні проблеми страхування життя в Україні та способи їх вирішення	117
Мамчур Олена Олександрівна	Методика Кромонова та система CAMELS як методики оцінювання надійності банку: порівняння, переваги та недоліки	119
Мартиняк Марія Зіновіївна	Особливості управління фінансовою стійкістю підприємства та напрями її зміцнення	121
Масляк Марія Ігорівна	Дослідження особливостей зарубіжного досвіду страхування: досвід для України	123
Мричко Галина Антонівна	Фінансова санація підприємства як елемент антикризового управління	125
Негрій Ілля Юрійович	Особливості та характеристика операцій злиття і поглинання компаній в Україні	127
Онищак Лілія Олесіївна	ЛВО-фінансування угод злиття і поглинання: переваги і недоліки	129
Патерило Ігор Олександрович	Депозитні операції банків	131
Пацай Тетяна Русланівна	Заходи протидії Національного Банку України чорному ринку валюти	133
Пікуліцка Софія Ігорівна	Застосування фінансових інновацій в діяльності підприємства	134
Піун Юлія Ігорівна	Інновації у сучасній банківській системі України	136
Ступницька Ганна Миколаївна	Проблеми інноваційного розвитку вугільної промисловості України	138
Стрипа Назар Вікторович	Розвиток системи парабанківських посередників та її вплив на національну економіку	139
Терлецька Лілія Тарасівна	Проблеми оподаткування страхових компаній в Україні	142
Федорів Василь Михайлович	Особливості створення та діяльності холдингових структур в Україні	144
Хлібун Леся Василівна	Фінансовий контролінг в системі управління підприємством	146
Хома Ірина Миколаївна	Розвиток ринку акцій в Україні	148
Хоркава Наталія Богданівна	Сутність та важливість андеррайтингу у страхуванні	150
Шевців Соломія Ігорівна	Необхідність здійснення антикризового фінансового управління підприємством в сучасних умовах господарювання	152
Шумська Анна Володимирівна	Фінансовий менеджмент у малому бізнесі	154
Ярчук Діана Олегівна	Сучасні проблеми кредитування суб'єктів підприємницької діяльності	156

СЕКЦІЯ 1. «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ»

Тарас Романович Бережницький

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н, проф. Бондарчук М.К

ДОСВІД РОЗВИТКУ І СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УГОРЩИНИ

Банківська система Угорщини бере початок з 1816 року, коли було засновано прототип Угорського національного банку Австрійський національний банк з метою подолання інфляційних процесів. До 1987 року банківська система була однорівневою. 1 січня 1987 року в Угорщині відбувся перехід на дворівневу банківську систему. НБУ почав виконувати функції банку банків і держави[2].

Фінансова система Угорщини на початку 90-х років двадцятого століття була представлена практично лише державним банківським сектором.

В 90-х роках відбулася приватизація державних банків та формування нових, в основному це були філії іноземних банків. Фактично великі банки Угорщини сьогодні можна поділити на дві основні групи: державні і приватизовані банки, що належать до іноземних фінансових груп. В Угорських банках практично немає національного капіталу, понад 60 % усіх банківських активів знаходиться в іноземній власності. Приватизація банків стала складовою створення стабільного розвиненого ринку капіталів.

Основою угорської банківської системи, як і в Європейському Союзі, є комерційні банки. 80 % усіх грошових внесків в Угорщині припадає саме на ці банки. Більшістю банків володіють іноземні інвестори. В основному угорськими інвесторами є невеликі фінансові групи. Найбільшим угорським банком є ОТР bank. Він створений на основі Національного ощадного банку. ОТР в 1995 році був приватизованим. Проте, на відміну від інших банків, був збережений національний контроль ОТР, що дозволило йому утримати домінуючої позиції на ринку[1].

В Угорщині існує 35 банків, кількість яких протягом останніх років не змінилася, що свідчить про відносну стабільність в банківському секторі. Частка іноземного капіталу в банківській системі скоротилася з 89% у 2011 році до 80% у 2015р. В 2015 році відбулося зростання активів банківського сектору Угорщини до 104,339 мільйонів євро[3].

Центральний банк Угорщини проводить активну політику зниження облікової ставки, стимулюючи розвиток банківського сектору. Це зумовило зростання обсягів кредитування приватного сектору, здешевлення кредитних ресурсів. В Угорщині і Україні значно різняться облікова ставка, що впливає на різну вартість кредитних ресурсів. Динаміку облікових ставок зображено на рис.1.

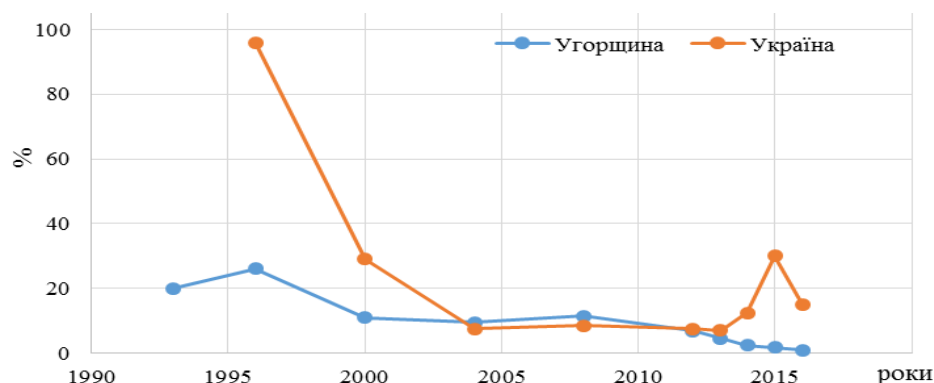

Рис.1. Динаміка зміни облікової ставки Угорщини та України

В 2004 році Угорщина стала членом Європейського Союзу. Вступ в ЄС мав позитивні та негативні наслідки для банківської системи Угорщини. Оскільки Україна планує стати членом ЄС, то досвід Угорщини буде актуальним для нас.

Таблиця 1

Переваги та недоліки вступу в ЄС для банківського сектору

Угорщина	Україна
Переваги	
витіснення неефективних банків через зростання конкуренції	зростання обсягу кредитних ресурсів
запровадження нових технологій	здешевлення банківських послуг
модернізація інфраструктури	розширення асортименту якісних послуг
активізація діяльності інвестиційних фондів	впровадження сучасних методів банківської діяльності.
пожвавлення ринку цінних паперів	пожвавлення ринку цінних паперів
Недоліки	
зниження рівня прибутковості угорських банків	зниження рівня прибутковості українських банків
зниження капіталізації угорського банківського сектору	зростання залежності економіки

Досвід Угорщини в реформування банківського сектору є важливим для України, а саме:

- ефективна ринкова приватизація;
- зміна структури банків;
- активне залучення інвестицій;

- активна стимулююча грошово-кредитна політика, а саме політика зниження облікової ставки.

1. *Банківські системи зарубіжних країн: [підручник] / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, О. Д. Гордей. – Київ : Алерта, 2010. – 586 с. 2. . Центральний банк Угорщини: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.mnb.hu/en>. 3. *Звіт про діяльність банківського сектору ЦСЄ у 2016 році: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbinternational.com>**

Ольга Володимирівна Бицька

гр. ФК – 43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Бондарчук М.К.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

В умовах сучасної економічної нестабільності важливого значення набуває іноземне інвестування для економічного розвитку країни. Без залучення іноземних інвестицій, не маючи доступу до сучасних технологій Україні буде важко вийти з економічної кризи. Стабільний розвиток економіки країни можливий лише за умови формування потужної фінансової системи і ефективного використання банківської системи.

На сьогодні економіка України відчуває велику потребу в значних обсягах довгострокових та відносно дешевих фінансових ресурсах. Проте банківська система України не в змозі задовольнити попит на грошові ресурси [1, с. 25].

Банківська система України відіграє важливу роль фінансового посередника між зовнішніми ринками капіталу та не фінансовим сектором економіки. Проте, саме вона накопичуватиме у собі сукупність кредитних, валютних, відсоткових ризиків. Нагромадження великих обсягів зовнішніх боргів банківською системою є цілком здатним зумовити системну банківську кризу і тому є вкрай вразливим для національної економічної безпеки. З іншої сторони, іноземні кредитори також враховують слабкість банківської системи в цілому у якості обмежувального чинника для розвитку співпраці, що зумовлює відносну нерозвиненість практики залучення кредитів від іноземних комерційних банків.

В Україні за останні п'ять років кількість банків зменшилась з 176 до 101, з нині діючих банків 39 мають іноземний капітал, а 16 – на 100% належать іноземцям. Банківська система України зазнала істотних змін про що свідчать дані таблиці 1 [2]. Це виразилося у пришвидшеному рості активів, кредитів і депозитів у до кризовий період.

Таблиця 1

Основні показники діяльності банків у 2012 – 2016 рр.

Показники	Роки				
	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість діючих банків	176	180	163	117	101
з них: з іноземним капіталом	53	49	51	41	39
у т. ч. зі 100% іноземним капіталом	22	19	19	17	16
Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	39,5	34	32,5	43,3	53,3

У період з 2012 по 2016 рр. кількість банків з іноземним капіталом зменшилась до 39, проте, незважаючи на нестабільну економічну ситуацію, збільшилась частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків до 53,3 %, що свідчить про значний приплив іноземних інвестицій у банківський сектор України, що було зумовлено відсутністю законодавчих бар'єрів входження іноземного капіталу в національну банківську сферу.

Іноземний капітал займає дедалі більше місце в банківській системі України. Підвищення його ролі в цілому позитивно впливає на розвиток банківської системи, зокрема через механізми міжбанківської конкуренції, створення якісно нового фінансово-економічного середовища, покращення фінансового та організаційного менеджменту банку, збільшення капіталізації вітчизняних банків, здешевлення вартості фінансових ресурсів, розширення асортименту банківських послуг та підвищення їх якості, впровадження міжнародного досвіду ведення банківської справи, використання новітніх банківських технологій, покращення якості обслуговування клієнтів [3].

Присутність іноземного капіталу в банківському секторі має як позитивні так і негативні наслідки. Приплив іноземного капіталу у банківський сектор дасть можливість реформувати банківську систему, підняти економіку України на вищий рівень, впровадити нові прогресивні технології та сучасні методи банківської діяльності. Проте, не зважаючи на значні переваги, присутність іноземного капіталу має і ряд недоліків, основними із них є те, що присутність іноземних банків може послабити позиції ще недостатньо розвиненої банківської системи України, оскільки українські банки не спроможні на рівні конкурувати з іноземними банками, що призводить до банкрутства або поглинання чи продажу іноземним інвесторам.

Участь іноземного капіталу в банківській системі України сприяє підвищенню якості банківської системи та дозволяє активізувати економічні процеси за рахунок підвищення якості обслуговування, удосконалення технологій, збільшення обсягу фінансових ресурсів, розвитку фондового ринку, підвищення міжнародного фінансового рейтингу, прискорення процесів інтеграції у світову економіку [3].

Отже, вплив банків з іноземним капіталом на банківську систему України є істотним і може витіснити українські банки з банківського сектору, які поступаються конкурентними позиціями іноземним фінансовим установам.

1. Квактун О.О. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій у банківську систему України/ О.О. Квактун// Економічний простір. – №75. – 2013. – С.20-28. 2. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>. 3. Проблеми та перспективи присутності іноземного капіталу в банківській системі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=595>

Ольга Володимирівна Бицька

гр. ФК – 43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – асист. Кривецький І.О.

ВПЛИВ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ ФОНДОВОГО РИНКУ

Фондовий ринок являє собою ринок цінних паперів, здійснюваний фондовими біржами. На ньому обертаються цінні папери, що пройшли лістинг, тобто отримали доступ до офіційної торгівлі на біржі.

Фінансова безпека фондового ринку передбачає оптимізацію обсягів його капіталізації, яка дозволяє забезпечити стійкий фінансовий стан емітентів, власників, покупців, організаторів торгівлі, депозитаріїв, зберігачів тощо.

Безпека фондового ринку безпосередньо пов'язана з безпекою грошового обігу, бюджетною, борговою, валютною, інвестиційною та інфляційною безпекою держави, а також із фінансовою безпекою численних юридичних і фізичних осіб. Фондовий ринок як реальний інструмент забезпечення інвестиційних потреб здатний себе реалізувати тільки в разі, якщо всі угоди й процеси, котрі здійснюються на ньому, будуть безпечними [1, с.24].

Таким чином, система функціонування фондового ринку повинна мати механізм захисту від зовнішніх і внутрішніх загроз, негативного впливу деструктивних чинників на процеси емісії, запозичення й повернення коштів, отримання дивідендів і процентних доходів, який дасть змогу збереження та ефективного застосування фінансового, матеріального, інформаційного й кадрового потенціалів цього ринку. На жаль, Україна не має будь-якої логічно завершеної концепції захисту вітчизняного фондового ринку від внутрішніх і зовнішніх викликів та загроз.

В Україні фондові ринки є не тільки слаборозвиненими, а й недоступними для більшості суб'єктів господарювання. На сьогодні, в

нашій країні спостерігаються процеси агресивного наростання іноземного капіталу через купівлю вітчизняних суб'єктів господарювання, поглинання їх іноземними інвесторами, створення підприємств із іноземним капіталом, що в свою чергу негативно впливає на фінансову безпеку України [2, с.124].

Загостренню проблеми падіння рівня безпеки фондового ринку сприяє цілий ряд чинників. Одним з найвагоміших чинників є зростання рівня державного боргу, оскільки його неконтрольоване зростання та перевищення допустимого рівня ВВП сприяє зниженню довіри до національного фондового ринку внутрішніх і зовнішніх інвесторів [4, с.217].

Аналіз офіційних показників рівня фінансової безпеки за 2007 – 2016 роки свідчить про те, що значну загрозу фінансовій безпеці становив високий рівень інфляції (рис. 1) [3].

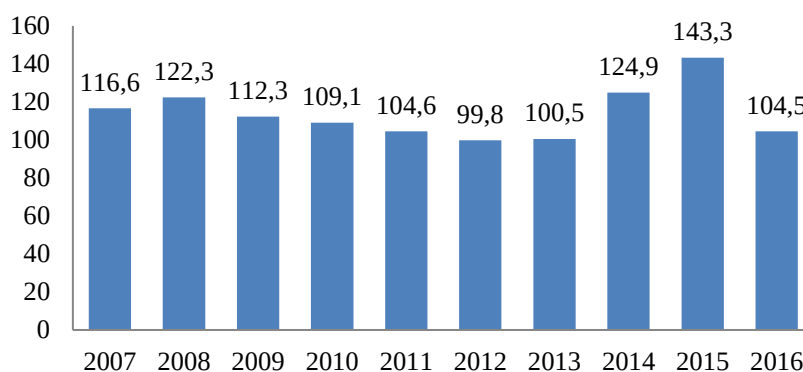

Рисунок 1 – Перевищення рівня інфляції порогового значення за 2007-2016 роки у %

У 2015 році рівень інфляції сягнув найбільшого значення і становив 143,3%, що є більшим на 36,3% від порогового значення (107%), найменший рівень інфляції було зафіксовано в 2012 році – 99,8%. Тривалість та галопуючий характер інфляції (2014 – 2015рр.) свідчать, що монетарні засоби боротьби з цією проблемою негативно впливають на економічне зростання.

Для підвищення рівня фінансової безпеки фондового ринку, необхідно:

- створити надійну систему фінансового контролю;
- запровадити чіткий порядок у справі отримання і відшкодування іноземних кредитів для господарських суб'єктів усіх форм власності;
- створити єдину інформаційну базу, яка охоплювала б усі фінансово-кредитні установи;
- створити умови для збільшення реальних грошових доходів населення.

Отже, з метою забезпечення фінансової безпеки держави при функціонуванні фондового ринку України необхідно: змінити модель інфраструктури, вдосконалити правову базу, узгодивши її зі світовими

стандартами, з метою зосередити торгівлю цінними паперами лише на організованому ринку.

1. Барановський О.І. Сутність і чинники фінансової безпеки фондового ринку/ О.І. Барановський// Фінанси України. – 2016 – №1. – С.20-38. Мулярчук О.В. Розвиток фондового ринку в контексті фінансової безпеки держави / О.В. Мулярчук// Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2012 . – № 58(964). – С. 115 –127. 2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу:www.ukrstat.gov.ua. 3. Паєнтко Т.В. Безпека фондового ринку в контексті зміцнення фінансової безпеки держави/ Т.В. Паєнтко, М.В. Поплавська// Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011 – № 2. – С.215 – 221

Давид Валерійович Біргер

гр. ЕП-32, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Вівчар О.Й.

ІНФЛЯЦІЯ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Інфляція – одне з найвідчутніших явищ модерної ринкової економіки. Якщо не протидіяти їй, темпи цього явища дедалі швидшають. Але боротьба з інфляцією дуже важка. Згідно з оцінками фахівців, у вітчизняній економіці закладено сильний інфляційний потенціал. Повільний вплив економіки України із трансформаційного спаду, її неефективна галузева структура. Рівень монополізації, величезний державний борг і дефіцит бюджету загрожують відносній стабільності у сфері цін. Для ліквідації інфляційного потенціалу уряд має прискорити проведення реформ, акцентуючи увагу на структурній перебудові національної економіки та всебічному стимулюванні ринкових відносин та швидкого економічного зростання.

Проблема інфляції займає важливе місце в економічній науці, оскільки її показники і соціально-економічні наслідки відіграють важливу роль як в оцінці економічної безпеки України, так і всесвітнього господарства. Вона є однією з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки у всіх країнах світу. Дослідження динаміки економічних процесів в Україні дозволяють зробити висновок, що економіка перебуває в стадії глибокої кризи. Суттєве погіршення економічної ситуації у 2014 році було обумовлене веденням військових дій на сході України, що викликало ланцюжкову реакцію дисбалансу усіх макроекономічних показників, зокрема проблема інфляції. Стрімка інфляція на тлі глибокої девальвації гривні сильно підірвала доходи

населення, відповідно, вдарила по роздрібній торгівлі, по інвестиціям домогосподарств, що не могло не відбитися на макроекономічних показниках, зокрема на триваючому зменшенні обсягів виробництва. Інфляція в Україні знецінює результати праці, руйнує грошову систему, провокує втечу національного капіталу за кордон, послаблює національну валюту, перешкоджає розвитку зовнішньої торгівлі та довгостроковим інвестиціям і економічному зростанню. Висока інфляція підриває можливості фінансування державного бюджету. [1]

За офіційною статистикою, від початку 2014 року до листопада інфляція в Україні склала 21%. У 2015р. інфляційні процеси стрімко прискорились. За підсумками квітня, інфляція досягла рекордного рівня – 60,9%. В середньому, за сім місяців 2015 споживчі ціни в Україні зросли на 39,3%. Нерівномірні зміни цін викликані впливом окремих факторів адміністративного і сезонного характеру.

Подальше зменшення обсягів виробництва, внаслідок вищезазначених причин, передбачає скорочення експорту, а відповідно і приток іноземної валюти, що послаблює позиції гривні і призводить до підвищення цін, тут і підвищується інфляція. Додаткова емісія грошей прискорює темпи її зростання. Таким чином, ми спостерігаємо, що однією з найвагоміших макроекономічних проблем є утворення механізму поєднання і взаємного підсилення процесів інфляції і падіння виробництва. Тобто, падіння ВВП стимулює прискорення інфляції, а швидкі темпи зростання цін, в свою чергу, стимулюють ще більші обсяги падіння виробництва. Однак, ще однією з причин прискорення темпів зростання інфляції в Україні є також підвищення урядом цін на енергоносії. [2]

При розробці антиінфляційної політики необхідно враховувати довіру населення до держави, зокрема, гарантії банківських вкладів, їх страхування. Розробка ефективних антиінфляційних заходів повинно ґрунтуватися на підході до інфляції як багатофакторного явища. Виділення монетарного аспекту інфляції - це звужений підхід до проблеми. Її не можна зводити до зростання грошової маси, якого може і не бути при інфляційному розвитку. Низькі темпи інфляції, що забезпечують високий рівень життя населення в розвинених країнах, багато в чому обумовлені проведенням комплексної антиінфляційної політики, яка поєднує три основних напрямки: грошово-кредитну політику; фінансову політику, спрямовану на скорочення бюджетних дефіцитів; політику цін і заробітної плати. [3]

Основними напрямками підвищення рівня життя населення в умовах інфляції є розробка та реалізація активної соціальної політики, що враховує специфіку формування ринкових відносин у вітчизняній економіці. [4]

Тож, перед Україною стоїть ще багато перешкод і випробувань на шляху до покращення економічних показників. Державі доведеться вирішити широкий спектр невідкладних проблем, пов'язаних з розробкою ефективної моделі антикризового регулювання економічних відносин, щоб

максимальною мірою пом'якшити наслідки негативних впливів та розбалансованості механізмів регулювання економічної політики.

1. Комплексна оцінка економічної ситуації в Україні у 2014-2015 рр / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://iac.org.ua/kompleksna-otsinka-ekonomichnoyi-situatsiyi-v-ukrayini-u-2014-2015-rr-chastina-1-zagalna-otsinka-makroekonomichnoyi-situatsiyi/> 2. Причини та наслідки інфляційних процесів в Україні / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=44> 3. Мельник Л.М., Специфічні чинники та наслідки інфляції в Україні // Л.М. Мельник, Ю. Козьмін /Збірник наукових праць: Випуск XVII, № 4. - Київ, СЕУ / Рівне, НУБГП, 2011. - С. 96-104 4. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://westudents.com.ua/glavy/102524-54-nasltdki-nflyats-ta-antinflyatsyna-politika.html>.

Анна Станіславівна Благій

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н. проф. Шкварчук Л. О.

ДИНАМІКА ТА СТАН ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ 2005-2016 РР.

Іноземні інвестиції відіграють важливу роль в економіці будь-якої країни оскільки з їх допомогою можливе збільшення ВВП країни, зміцнення курсу національної валюти, посилення підприємницької діяльності, створення нових та збереження існуючих робочих місць, що призводять до підвищення конкурентоспроможності країни на зовнішніх ринках та її економічного зростання, [1].

Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України впродовж останніх 11 років зріс у 1,7 рази, проте динаміка не була однорідною. З 2005 по 2013 рік можна відзначити їхню постійну позитивну динаміку (див рис. 1). Станом на 1.01. 2013 порівняно з 1.01.2005 обсяг інвестицій зріс на 41781,7 млн. дол. США або на 255,15%. Це було спричинено відносно низькими темпами інфляції, стрімким економічним зростанням країни 2005-2008 рр, а також поступовим процесом інтеграції української економіки у світову. Проте у 2014 р. порівняно з 2013 р. сума прямих іноземних інвестицій зменшилась на 12240,9 млн. дол. США або на 26,66%, а у 2015 р. - ще на 2544,6 млн. дол. США або 5,87%. Причинами такого падіння можна виділити перш за все воєнні дії на сході та півдні України, а також макроекономічну нестабільність: ріст державного боргу, скорочення золото-валютного запасу країни, негативне сальдо зовнішнього торговельного балансу, зупинення промислових підприємств, стрімку інфляцію, сповільнення темпів приросту ВВП.

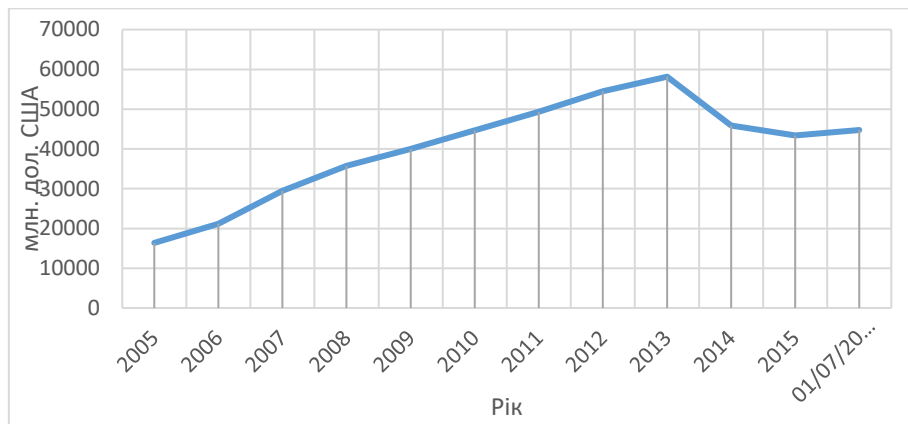

Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України в період з 2005 по 2016 роки [2].

Проте вже у 2016 р. обсяги прямих іноземних інвестицій зросли на 1419,3млн. дол. США або 3,17% порівняно з попереднім роком. Основною причиною такого динаміки стало покращенням економічної ситуації в Україні: зниженням темпів інфляції, зростання розвитку бізнесу (збільшення обсягів випуску продукції у т. ч. і промислової), підвищення обсягів ВВП.

Варто також відмітити, що капіталовкладення здійснюються нерівномірно залежно від областей України. Найбільш привабливими для іноземних інвесторів у 2016 р. було м. Київ – 30,3% від загального обсягу прямих інвестицій, та області: Київська – 9,6%, Дніпропетровська – 8,9%, Львівська – 4,8%, Харківська – 4,2%, Донецька – 3,8%, [3].

За даними Державної служби статистики основними країнами-інвесторами є Кіпр – 11091,7 млн. дол. США, Нідерланди – 5769,0 млн. дол. США, Німеччина – 5447,4 млн. дол. США, Російська Федерація – 4740,4 млн. дол. США та Австрія – 2629,8 млн. дол. США.

Аналіз структури прямих іноземних інвестицій показує, що у 2016 р. основними галузями для інвестування є: промисловість – 33,4% (від загального підсумку), будівництво – 13,7%, сільське, лісове та рибне господарство – 14,5%, інформація та телекомунікації – 4,8%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 10,0%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 6,8%, [4].

Отже, як показує проведений аналіз Україна залишається починає нарощувати привабливий клімат для інвестування. Проте для покращення інвестиційного клімату та залучення нових вкладників потрібно покращувати економічні показники, надавати інформаційне забезпечення інвесторам, здійснювати реформи у питанні боротьби з корупцією, зміни у податковій політиці щодо національних та іноземних інвесторів, покращувати законодавство у сфері захисту прав інтелектуальної власності, спрощувати процедури організації та ведення бізнесу.

Науковий вісник ЧДІЕУ. - №3(7). – 2010. – с.79-85. - Бібліогр.: с. 79—85. 2. «Прямі іноземні інвестиції в Україну 2005-2016 рр.» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/ivu/ivu_u/arh_ivu2016.html. 3. «Капітальні інвестиції за регіонами.» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2016/ibd/iki_reg/iki_reg_u/kireg_16_u.htm. 4. «Статистична інформація по прямим іноземним інвестиціях за 2016 рік.» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/2016/bl/06/Blkiu0316pdf.zip

Марія Іванівна Буртнік

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н. доц. Чушак-Голобородько А.М.

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день в Україні в процесі реформування суспільних фінансів важливе місце займає проблема бюджетної децентралізації, оскільки вона покликана забезпечити перерозподіл дохідних джерел, повноважень між різними рівнями влади, а також гарантувати максимальне фінансове забезпечення для розвитку територій.

Термін «децентралізація» є багатозначним [1], в класичному розумінні означає послаблення централізації, тобто така система управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до органів місцевого самоврядування.

Метою бюджетної децентралізації є не збільшення частки доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, а підвищення якості конкретного переліку послуг для конкретного громадянина.

Якщо проаналізувати виконання місцевих бюджетів за 2015 рік, то можна зробити висновок, що реалізація реформи бюджетної децентралізації дала позитивні результати. Вагомим доказом цього є те, що доходи місцевих бюджетів значно зросли: без урахування трансфертів у 2015 р. зросли на 19,1%, порівняно із показником 2014 року, а з урахуванням міжбюджетних трансфертів – на 40 %. Надходження податку на доходи з фізичних осіб склали 53,6 млрд грн, що на 23,1 % більше показника 2014 року, а виконання плану становить 113,7 % [2]. Таким змінам передувала передача органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень і закріплення стабільних джерел доходів для їх реалізації. Також даними змінами підвищено фіскальну незалежність органів місцевого самоврядування щодо місцевих податків і

зборів, надання їм права самостійно визначати ставки податків та пільг з їх сплати [2].

Важливим кроком стало зменшення обсягів пільгових площ нерухомого майна, включення нежитлового (комерційного) майна до бази оподаткування та запровадження транспортного податку. Надходження податку на нерухоме майно склали 736,9 млн. грн. [3].

У 2015 році частка власних ресурсів у структурі місцевих бюджетів збільшилась на 30 %. Органи місцевого самоврядування отримали реальні ресурси для вирішення питань місцевого значення, такі як: ЖКГ, місцеві соціально-економічні програми, благоустрій, оновлення інфраструктури. За всіма податковими надходженнями до місцевих бюджетів переважно у всіх регіонах спостерігалось стабільне виконання та перевиконання прогнозних показників [3].

Після проведення реформи бюджетної децентралізації відбулась зміна структури видатків місцевих бюджетів, а саме – зросла частка видатків на виконання самоврядних повноважень. Це свідчить про те, що зросла автономність місцевих бюджетів і бюджетні кошти на місцевому рівні використовуються досить ефективно.

Також відбулось збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів. Поряд із збільшенням обсягу капітальних видатків місцевих бюджетів, вагомим чинником забезпечення розвитку є кошти Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР), які спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проєктів регіонального розвитку. Вони включають проєкти співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад, що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків, тобто відповідно відстроєних земельних ділянок, на яких розташовується необхідна для бізнесу інфраструктура. Створення індустріальних та інноваційних парків необхідне для компаній-орендаторів, які хочуть розміщати на даній території свої складські, виробничі та офісні приміщення.

Оцінивши проведення реформи бюджетної децентралізації, можна стверджувати, що вона дала позитивні результати для України. В майбутньому держава й надалі повинна підтримувати процеси об'єднання територіальних громад та підвищення їх платоспроможності, оскільки об'єднані територіальні громади отримують кращі фінансові умови та можливості для подальшого розвитку. Ще одним важливим завданням є те, що необхідно чітко розподілити повноваження та відповідальність на різних рівнях – громад, міста, району, області, зокрема у сфері освіти та охорони здоров'я. Оскільки оптимізація видатків у цих сферах забезпечить ефективність управління місцевими громадами.

Отже, розв'язання більшості фінансових питань саме на місцевому рівні є основою вирішення загальнодержавних соціально-економічних і

політичних проблем у державі, а це є передумовою побудови справжньої демократичної держави, тому подальша реалізація реформи бюджетної децентралізації для України є вкрай необхідною.

1. *Словник української мови : в 11 томах. – Т. 2, 1991. – С. 260.* 2. *Бюджетний кодекс України зі змінами від 07.04.2015 №288-VIII / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show>.* 3. *Офіційний сайт Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/promova-ministra-finansiv-natalii-iaresko-na-zasidanni-uriadu-shchodo-vykonannia-derzhavnoho-biudzhetu-zarik?category=bjudzhet>.*

Роман Ігорович Верхола

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н, проф. Бондарчук М. К.

ДОСВІД РОЗВИТКУ І СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ПОЛЬЩІ. ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Таблиця 1

Створення Банку Польщі

Дата	Подія
Січень 1924 р.	Сейм Польщі здійснив грошову реформу.
20 січня 1924 р.	Створено Банк Польщі (попередник Національного Банку Польщі), прийнято Статут Банку Польщі.
Квітень 1924 р.	В обіг було введено злотий, що замінив марку.
28 травня 1924 р.	Банк Польщі почав здійснювати операції.

Важливим інститутом другої Республіки став Національний банк Польщі, який розпочав свою діяльність в 1945 р. Він був заснований як державний банк під керівництвом міністра фінансів. Спочатку НБП функціонував згідно принципів, узятих із Статуту свого попередника. Передбачалося, що НБП буде банком-емітентом, що не бере участі в прямому фінансуванні підприємств. Проте, вже на початку 1946 р. НБП було доручено фінансовий нагляд і пряме фінансування вугільної і текстильної промисловості, металургії [1].

У Польщі наприкінці у 1989 р. була створена дворівнева банківська система, яка складалася, з одного боку з НБП, а з іншого – з банків та спеціалізованих небанківських кредитно-фінансових установ.

«Банківським правом» від 23 січня 1989 р., а також від 29 серпня 1997 р. у Польщі створено можливість вільного заснування банків різними суб'єктами, а також прийнято модель універсальної банківської діяльності.

НБП є центральним банком Республіки Польщі, має статус юридичної особи і право використовувати печатку із державним гербом, має відокремлене майно, що є об'єктом права державної власності та перебуває у його повному господарському виданні [3].

Польський Національний банк відповідає за стабільність національної валюти. Виконуючи це конституційне зобов'язання, НБП розробляє і реалізує стратегію грошово-кредитної політики - щороку приймаються напрямки грошово-кредитної політики.

Важливим завданням НБП є турбота про стабільність фінансової системи. В ході своїх наглядової і регуляторної функцій НБП контролює ліквідність, ефективність і безпеку платіжної системи [2].

Україна повинна набиратися досвіду у побудові власної банківської системи у Польщі, зокрема, вдосконалити законодавство у таких аспектах:

Таблиця 2

Проблеми у банківському законодавстві України та шляхи їх вирішення.

Проблема	Вирішення
Мала кількість законів, що регулюють різні аспекти і питання банківської діяльності.	Прийняття розгалуженого масиву законів, що регулюватимуть банківську діяльність та забезпечать ефективне функціонування кредитної системи України.
Подібність повноважень регулюючих органів.	Чіткіше розмежовувати повноваження законодавчих та виконавчих органів у банківській сфері.
Відсутність єдиного кодифікованого акта з банківської діяльності.	НБУ повинен систематично розробляти й видавати методичні вказівки та роз'яснення щодо деталей застосування банківського законодавства.

1. Банківські системи зарубіжних країн: [підручник] / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, О. Д. Гордей. – Київ : Алерта, 2010. – 586 с. 2. Національний банк Польщі: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.nbp.pl/](http://www.nbp.pl/) 3. Національний банк Польщі, матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Національний_банк_Польщі

Тетяна Сергіївна Возняк

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

**СТАН ТА РОЗВИТОК РИНКУ ПОХІДНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ
(ДЕРИВАТИВІВ) В УКРАЇНІ**

Бурхливі економічні зміни, які в останні роки відбуваються в Україні, зумовили розвиток вітчизняного фінансового ринку. Його динамічність, мінливість і непередбачуваність, які спричиняли постійні

коливання курсів валют, котирувань цінних паперів і процентних ставок, стали поштовхом до розвитку нових фінансових інструментів, а саме деривативів [1].

Деривативи (похідні фінансові інструменти) мають дві складові, які відрізняють їх від звичайних продуктів:

1. Вони не потребують первісних інвестицій або потребують їх у досить обмежених обсягах, на відміну від інвестицій у звичайні продукти, які мають аналогічні характеристики.

2. Ціна (справедлива вартість) цих продуктів змінюється залежно від зміни вартості базових продуктів – цінних паперів та інших ринкових факторів.

Найпоширенішими деривативами є форварди, ф'ючерси, опціони та свопи. На українському ринку окремі аналітики фінансових організацій до деривативів відносять також сертифікати акцій, сертифікати облігацій, депозитні та депозитарні розписки.

Вітчизняний ринок похідних фінансових інструментів має значно менший період розвитку у порівнянні зі світовим. Так, перші торги валютними ф'ючерсними контрактами відбулися в Україні у 1994р, коли світовий ринок ПФІ знаходився у стадії активного розвитку, особливо з точки зору впровадження нових інструментів ПФІ [2].

На сьогоднішній день обсяги торгівлі деривативами є незначними. Це викликано низькою зацікавленістю суб'єктів господарювання у їх використанні, а також існуванням перешкод для їх ефективного використання.

Здійснимо аналіз кількості випусків деривативів за даними останнього річного звіту Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), дані наведено в таблиці 1 [3].

Таблиця 1

Кількість випусків деривативів, які допущено до торгів на фондових біржах, шт.

	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015
Кількість випусків фінансових інструментів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	209	320	349	333	343
Кількість випусків фінансових інструментів, які допущено до торгів на фондових біржах	140	230	265	239	244
Кількість випусків фінансових інструментів, які не допущено до торгів на фондових біржах	69	90	84	94	99

Отже, із наведеної вище таблиці ми бачимо, що спостерігається тенденція до зростання. На кінець 2015 року кількість випусків деривативів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, становила 343 шт., з них допущено до торгів на фондових біржах 71,14% (а саме 244шт.).

Проте розглядаючи ринок деривативів як частину ринку цінних паперів, ми спостерігаємо зовсім іншу ситуацію. Упродовж останніх 4

років його частка скорочується. І тільки у період із 2011-2012рр. існує незначне зростання у розмірі 0,93 млрд. грн..

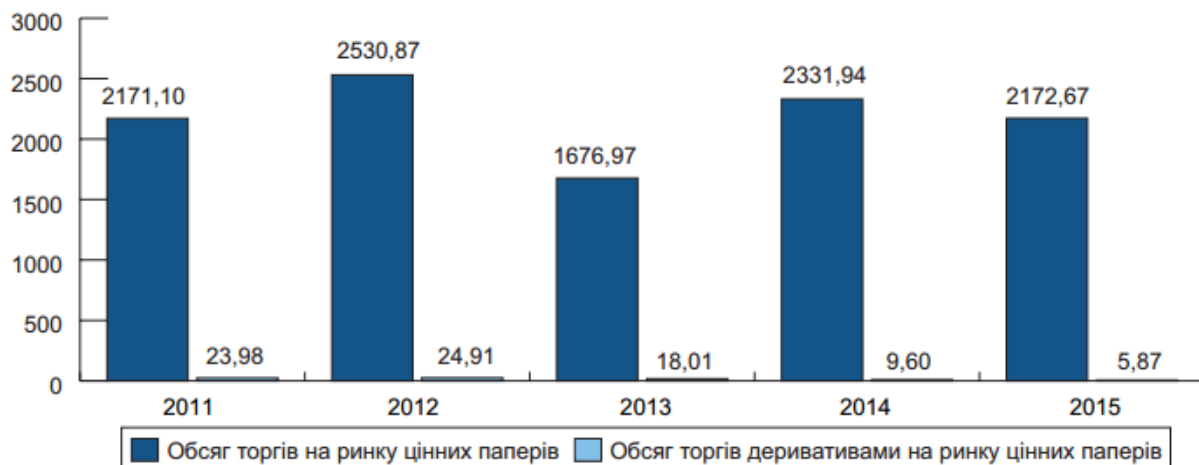

Рис. 1. Обсяг торгів деривативами на ринку цінних паперів у 2011 – 2015 роках, млрд грн

Ринок деривативів упродовж останніх трьох років скорочується. За підсумком 2015 року обсяг торгів деривативами становив 5,87 млрд грн [3].

Найбільшим недоліком функціонування ринку деривативів є відсутність єдиних норм у законодавстві України щодо регулювання випуску та обігу похідних фінансових інструментів. У нормативно-правовій базі, яка регламентує операції на ринку похідних цінних паперів, сьогодні відсутні механізми регулювання багатьох ключових моментів функціонування ринку похідних цінних паперів, зокрема, чітко не прописані нетривіальні питання клірингу за строковими угодами, емісії контрактів, вимоги щодо біржової маржі і гарантування угод, недостатньо висвітлені питання бухгалтерського і податкового обліку операцій із деривативами, відсутній єдиний законодавчий акт, який регулював би систему відносин на ринку похідних фінансових інструментів[1].

Отже, вітчизняний ринок похідних цінних паперів перебуває на стадії становлення. Деривативи дозволяють страхувати курсові, відсоткові і цінові ризики, які виникають у суб'єктів реальних ринків, а також швидко акумулювати прибуток за рахунок приросту їхньої ринкової вартості. Саме тому кількість операцій з похідними фінансовими інструментами постійно зростає. Широке запровадження операцій з деривативами в Україні стане можливим лише після вирішення всіх проблем, пов'язаних з їх реалізацією. Удосконалення інфраструктурного і правового забезпечення позитивно вплине на розвиток вітчизняного ринку похідних цінних паперів, фінансову систему України та національну економіку загалом.

1. Князь С. В. Сучасний стан та проблеми функціонування ринку деривативів в Україні / С. В. Князь, Г. Й. Лучко. // Актуальні проблеми

економіки. – 2015. – С. 347–354. 2. Шмуратко Я.А. Сучасний стан та проблеми функціонування ринку деривативів в Україні тенденції розвитку світового та вітчизняного ринків похідних фінансових інструментів / Шмуратко Я.А. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – С. 1075–1079. 3. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) за 2015 рік [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

Юлія Ігорівна Воробей

гр. ФК-32, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент Фурдичко Л.Є.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Фінансова безпека за визначенням учених В. Т. Шлемко та І. Ф. Бінько це такий стан фінансової, грошово-кредитної, банківської, бюджетної, податкової систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання [1]. Процес глобалізації є невід’ємною частиною розвитку кожної держави. Перевагами такого прогресу є запровадження нових технік та технологій, забезпечення висококваліфікованих кадрів на ринку праці, збільшенні конкурентоспроможності підприємств, взаємозв’язок між усіма державами, що безумовно позитивно впливає на економіку кожної держави. Та з іншого боку це явище дещо суперечливе, оскільки дає змогу розвиватися успішним країнам, натомість менш розвинені залишаються аутсайдерами.

Глобалізація створює своєрідний економічний та інформаційний простір, тому проблема належної фінансової безпеки держави зачіпає всі галузі національної економіки, оскільки через їхню взаємодію незахищеність однієї сфери впливає на іншу. Слід виділити наступні основні проблеми фінансової безпеки в Україні:

1. Несвоєчасність прийняття державного бюджету України. На жаль, в нашій країні не існує чіткої процедури прийняття бюджету і ніхто не несе відповідальності за несвоєчасність виконання.

2. Великі зовнішні борги України. У 2013 році зовнішній борг становив 40,3 % до ВВП, у 2014 – 70,3% до ВВП, у 2015 – 79,4 % ВВП [2]. Оскільки критичний рівень за міжнародними стандартами становить 40%, ми спостерігаємо послаблення боргової безпеки за останні роки. Політика державних забезпечень не відповідає інтересам країни. Проблема в тому, що більш ніж 80% запозичень фінансують дефіцит держбюджету, але доцільніше було б вкладати гроші в інвестиційні проекти.

3. Нерозвинена банківська система, в результаті чого вітчизняні банки мають низький рівень кредитування суб’єктів української економіки.

Українська банківська система вважається найризиковішою у світі, оскільки страждає від неправильного бухгалтерського обліку, нестачі ліквідності та невігідних умов кредитування бізнесу.

4. Додатковий ризик для національних систем створює так звана Інтернет-економіка, тобто це електронні фінансові ринки та платіжні системи. В Україні держава не має ніяких методів впливу на даний спектр, хоча це є дуже важливим і зарубіжні країни намагаються створити відповідні методи контролю. Негативний приклад платіжних систем полягає у шахрайстві з магнітними картками та платежами, чи при «відмиванні» брудних грошей.

5. До внутрішніх загроз фінансової безпеки можна віднести суперечності в Конституції України та інших законодавчих актах, відсутність чіткого державного регулювання усіх сфер економіки, не урегульованість державних та регіональних інтересів, що проявляються у некоректності держбюджету, суперечливість між реформами та можливістю їх фінансування, що підриває авторитет країни, використання прийомів недобросовісної конкуренції, нечесних методів ведення бізнесу, політичний стан, високий рівень корупції та рівень курсу національної грошової одиниці до валюти [3].

Складається враження ніби наша держава є джерелом загрози фінансової безпеки, бо не виступає на захист прав своїх громадян. Уряд обтяжує народ податками, затримує виплату заробітних плат, пенсій, стипендій, соціальних допомог і доводить людей до межі бідності.

Отже, процес глобалізації дає нові можливості розвитку фінансової безпеки і Україна як ніхто має їх використовувати. Здається, що уряд не має чіткої стратегії фінансової безпеки України. На мою думку, необхідно відкоригувати всю законодавчу базу, що стосується процесу прийняття бюджету та визначити відповідальних за недотримання бюджетного процесу. Важливо ефективно реалізовувати національні інтереси на міжнародній арені для покращення власного іміджу та вдосконалювати організаційні засади управління зовнішнім боргом. Передумовою покращення економіки є залучення іноземних інвестицій. Зарубіжні інвестори не охоче вкладають свої кошти в український бізнес, адже вважають свій капітал не захищеним державними гарантіями. В першу чергу, іноземцям заважає корумпованість усіх ешелонів влади. Для розвитку банківського бізнесу держава має субсидувати процентні ставки для малого бізнесу, рефінансувати банки, щоб вони могли давати кредити на вигідних умовах та визначити чіткий процес відшкодування кредитів для господарюючих суб'єктів [4]. Існує тенденція недовіри українським банкам, і вона є цілком виправданою, та для успішного функціонування банківської системи потрібно повернути довіру юридичних і фізичних осіб та збільшити реальний дохід населення. Держава має зменшити частку «тіньової» економіки шляхом зменшення податків та запровадження санкцій щодо їх несплати.

Як бачимо, всі проблеми фінансової безпеки України пов'язані між собою та процес глобалізації дає великі можливості для просування кожної

сфери. І для розквіту нашої Батьківщини необхідно почати із самого себе, припинивши сприяти корупції, ухилятись від податків чи працювати без трудового договору.

1.В. Т. Шлемко. *Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення: монографія*/ В. Т. Шлемко // К. : НІСД- 1997. –144 с. 2. Офіційний Web-сайт Міністерства фінансів України/[Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.minfin.gov.ua. 3. Луцик-Дубова Т. О. *Загрози фінансовій безпеці в умовах глобалізації* / Т. О. Луцик-Дубова // *Сталий розвиток економіки*. - 2014. - № 2. - С. 225-231. 4. Поливана Т. М. *Розвиток фінансових систем України та країн ЦСЄ в умовах глобалізації* / Т. М. Поливана // *Теоретичні та прикладні питання економіки*. – 2011. – Вип. 25. – С. 233-240.

Ростислав Орестович Гавдюк

гр. ФБМ – 13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Синютка Н.Г.

ЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОФШОРНИХ ЗОН У МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИНАХ

У сучасних реаліях, де головною метою діяльності більшості компаній є максимізація прибутку, значна мобільність капіталу дала поштовх у розвитку нової сфери співпраці інституційних одиниць, яка спрямована на зменшення питомої ваги податків у загальній структурі доходів. Це і стало основною причиною виникнення офшорних зон.

Офшор (від англ. offshore– “поза межами”) – це фінансовий центр який надає податкові пільги та високий рівень конфіденційності банківських операцій для капіталу іноземних компаній, зареєстрованих на його території. Офшорна компанія – це самостійна юридична особа, яка оперує згідно з законодавством країни, в якому вона була заснована[1].

На практиці усі офшорні зони поділяють на:

- країни із сприятливим оподаткуванням – держави, де при високому рівні податку на прибуток діє система податкових пільг, які надаються торговельним, холдинговим та фінансовим компаніям;
- податкові гавані – країни, в яких максимально спрощена процедура реєстрації юридичних осіб та значно знижені або й взагалі відсутні податки на прибуток, отриманий за межами країни.

Головними конкурентними перевагами офшорних юрисдикцій можна вважати ліберальний режим державного нагляду за діяльністю компаній, низький рівень оподаткування (або його відсутність) при умові економічної та політичної стабільності, конфіденційність інформації, а

також розвинуте господарське законодавство, що забезпечує належне та швидке оформлення та виконання навіть складних фінансових схем [2].

Сьогодні офшорний бізнес набув великої популярності через те, що швидко почала розвиватися міжнародна податкова конкуренція, а результатом цього стала поява офшорного сектора, завдяки вищезначеним перевагам якого можна було б максимально просто уникнути перешкод національного законодавства. Спершу офшори розглядалися як засіб залучення іноземних капіталовкладень в економіку країни, проте з часом проявилися і негативні сторони цієї діяльності, а саме: відмивання “брудних” коштів. Показовим у цьому плані є панамський скандал, пов’язаний із компанією Mossack Fonseca&Co, яка надавала допомогу своїм клієнтам у незаконному переказі великих сум грошових коштів в офшори.

Щоправда Україна – це карлик у світовій галактиці офшорів. Як проаналізували журналісти - розслідувачі Міжнародного консорціуму (ICIJ), то безпосередньо з нашою державою пов’язано лише 0,23% вузлів або 1689 з 719 000. Для порівняння кількість вузлів, які пов’язані з Росією 3,3%, з Великобританією 4,3%, зі Швейцарією 6,6%, а з Гонконгом 14,3%. Цікавим є факт, що першим зареєстрованим українським офшором був Rado Ltd у 1980 році, а з 1994 року цю процедуру пройшли 468 компаній [3]. Загалом динаміка відкриття і закриття офшорних компаній відображена на рис. 1.

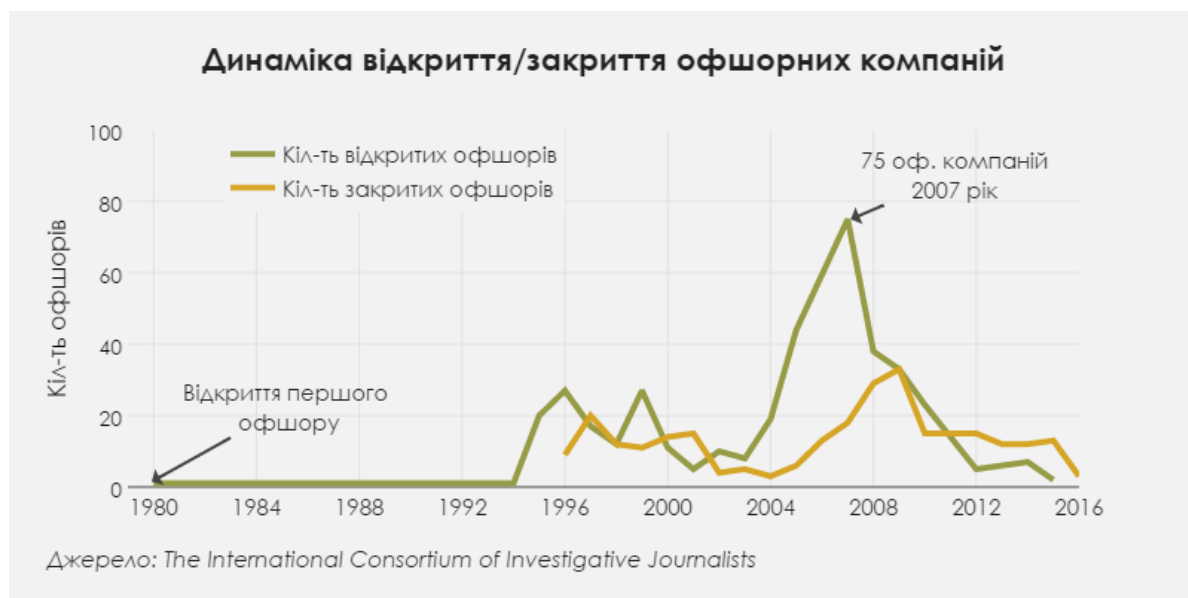

Рис. 1 Динаміка відкриття/закриття українських офшорних компаній [3]

Отже, у світі існує значний попит на послуги, які надають країни-офшори, а тому діяльність офшорних зон відіграє важливу роль у міжнародних фінансових відносинах. Важливо розуміти, що необхідно максимально спростити податкове законодавство та постійно

вдосконалювати його, в тому числі і в секторі оподаткування міжнародних трансакцій, щоб запобігти витоку капіталу за межі національних держав.

1. Ковбель А. Що таке офшор і як це працює від 08.04.2016 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/373445/artem-kovbel-shho-take-ofshor-i-yak-tse-pratsyuue>; 2. Кміть В.М., Ткачик Л.П. Офшорні зони як інструмент міжнародної податкової конкуренції / [Електронний ресурс] / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/znprnudps/2009_1/pdf/09kvmitc.pdf; 3. Остапчук Д. Антологія офшорів: путівник по українській офшорній павутині / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://voxukraine.org/longreads/panama/index_ua.html

Тетяна Валеріївна Голотюк

гр. ОА- 31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н., ст. викл. Курило О.Б

ПОЗАБЮДЖЕТНІ СОЦІАЛЬНІ ФОНДИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ, ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Одним із найголовніших завдань кожної країни є соціальний захист населення, фінансові ресурси для якого акумулюються і розподіляються через позабюджетні соціальні фонди спеціального призначення. Внаслідок глобалізації і трансформації економіки України фінансова система держави і, зокрема, її окремі фінансово-правові інститути, зазнали значних змін у своєму розвитку. Ця ситуація безпосередньо стосується і позабюджетних соціальних фондів, які є важливою складовою державних фінансів і самостійною ланкою фінансової системи країни. Вони являють собою сукупність грошових фондів, що знаходяться у розпорядженні центральних і місцевих органів влади і призначені для фінансування суспільних потреб цільового характеру. Доходи позабюджетних фондів складаються з спеціальних цільових податків і зборів, установлених державою; відрахувань від прибутку господарюючих суб'єктів; бюджетних коштів; спеціальних позик тощо. Склад державних позабюджетних соціальних фондів подано на рис.1.

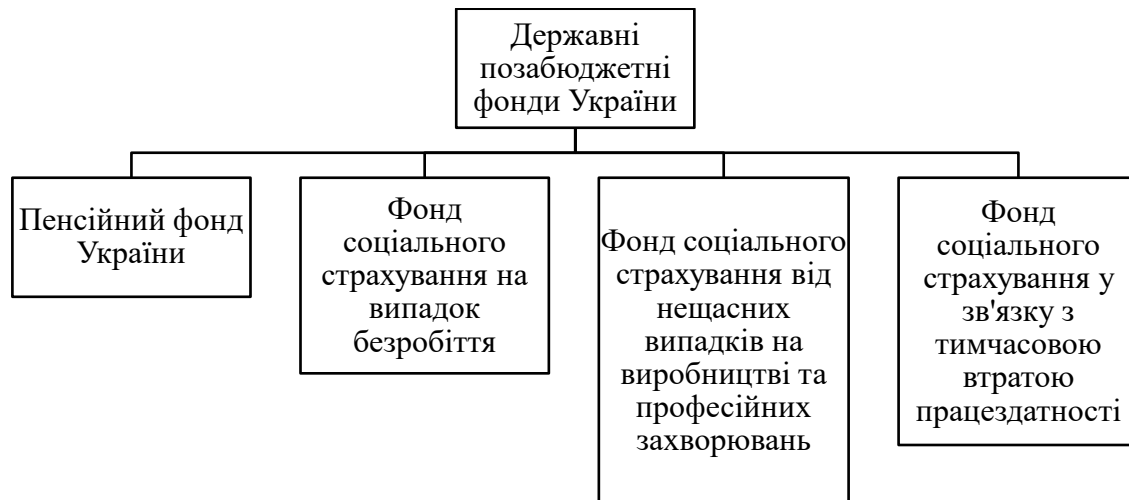

Рис.1. Склад державних позабюджетних фондів України [1]

Економічна роль позабюджетних фондів країни є надзвичайно великою. Вони є важливим інструментом перерозподілу ВВП та забезпечення пріоритетних сфер економіки додатковими ресурсами, а також забезпечують позабюджетне надходження коштів для здійснення соціальної політики держави у сфері пенсійного забезпечення та соціального страхування. З боку держави громадянам гарантується матеріальна підтримка при досягненні пенсійного віку, втрати працездатності, втрати годувальника тощо [2];

Зміни, що відбуваються у сучасній економіці та соціальному житті України, бурхливий розвиток НТП, кількісне зростання безробіття тощо зумовлюють необхідність зростання ролі позабюджетних соціальних фондів у країні, а також вдосконалення процесу їх функціонування.

Зараз, фактично, усі цільові фонди України стикаються з певною проблематикою: рух робочої сили спричиняє чимало проблем у роботі Фонду соціального страхування на випадок безробіття. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань повинен залучати фінансові ресурси для забезпечення фінансування профілактичних заходів, що є досить непросто. Фонд соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності стикається із складністю визначення джерел фінансування оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності працівникам бюджетних установ, нарахуванням страхових внесків до Пенсійного фонду на суму допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Пенсійний фонд України зіткнувся із найбільшою кількістю проблем. Протягом тривалого часу система пенсійного забезпечення в Україні є однією із найсерйозніших факторів напруги в суспільстві. Відрахування до Пенсійного фонду (32% фонду заробітної плати) дуже високі, що виступає основною перешкодою для підвищення заробітної плати і виходу економіки з тіні. Більшість пенсіонерів справедливо обурюються, що держава не в змозі забезпечити їм пристойного рівня життя. Зокрема, 85% пенсій знаходиться поза межею бідності [3].

Проблем у функціонуванні позабюджетних соціальних фондів спеціального призначення є чимало. На основі досвіду зарубіжних країн

можна зробити висновок, що все ж існують способи впровадження більш досконалої моделі діяльності таких фондів. Перш за все необхідним є забезпечення стабільного та стійкого фінансування прийнятих програм соціального захисту населення, активніше залучення коштів громадян за допомогою розвитку і стимулювання обов'язкового і добровільного страхування, що сприяло б надходженням додаткових джерел коштів таких фондів. Вдосконалення пенсійної системи є неможливим без введення обґрунтованого мінімального рівня заробітної плати для того, щоб досягти темпів її зростання, які випереджають зростання споживчих цін. Важливим досягненням було б і вдосконалення законодавства про пенсійний вік та механізму управління коштами відповідних фондів.

1. С.І. Юрій *Фінанси: Підручник* - К.: Знання, 2008. - 611 ст. 2. *Поняття, класифікація та роль соціальних позабюджетних фондів [Електронний ресурс].* – Режим доступу: http://4vuz.com.ua/book_37_glava_49_8.1_Ponjattja_klasifikaci.html. 3. *Сучасний стан і перспективи розвитку системи пенсійного забезпечення в Україні [Електронний ресурс].* – Режим доступу: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2\(73\)/uazt_2014_2_11.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2(73)/uazt_2014_2_11.pdf)

Анна Валентинівна Гребенюк

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н. доц. Фурдичко Л.Є.

ПЕРСПЕКТИВНІ РИНКИ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

За нинішнім розвитком структури української економіки та експорту збільшення продажу вітчизняних товарів до країн Південно-Східної Азії має всі підстави зростати значно швидшими темпами, ніж до ЄС.

На відміну від ЄС там немає квот на продукцію АПК, відчутний дефіцит її виробництва, зазвичай значно простіші процедури сертифікації продукції, ніж у ЄС чи навіть у Китаї [1].

Основними факторами перспективності ринків збуту цього регіону для українських товарів є те, що кількість мешканців у країнах Південно-Східної Азії сягнула 640 млн, а до 2030 року, за прогнозом ООН, має зрости принаймні до 725 млн, так Індонезія (261 млн), Філіппіни (103 млн) та В'єтнам (95 млн) на сьогодні вже більші за будь-яку європейську державу.

Наступним фактором є дуже висока густота населення більшості країн Південно-Східної Азії і, як наслідок, обмежені можливості задоволення потреб населення, що швидко зростає, у харчових продуктах.

Наприклад, на острові Ява в Індонезії проживає близько 150 млн осіб, хоча його площа (132 тис. км²) майже вп'ятеро менша від території України. Значна частина території малопридатна для землеробства [1].

Високі темпи економічного розвитку спричиняють підвищення попиту на продовольство. Середні доходи мешканців принаймні половини з них більші, ніж в українців.

У 2015 році валовий внутрішній продукт на одну особу в Україні був на рівні аналогічного показника у В'єтнамі (\$2,1 тис.), дещо нижчим, аніж у Тимор-Лешті (\$2,2 тис.), і лише незначно вищим порівняно з Лаосом (\$1,8 тис.). Істотно більшими за український були показники у двох державах регіону з найчисленнішим населенням: Індонезії (\$3,4 тис.) та на Філіппінах (\$2,9 тис.). А в Малайзії (\$9,6 тис.) і Таїланді (\$5,7 тис.) узагалі перебували на рівні східних країн — членів ЄС [1].

ВВП за паритетом купівельної спроможності у розрахунку на одного мешканця сягнув у 2015 році в Брунеї \$79,6 тис., у Сінгапурі — \$85,3 тис., що є вище, ніж країн ЄС чи США.

Країни Південно-Східної Азії принаймні не бідніші від України. Рівень доходів у багатьох із них близький до східних держав — членів ЄС. Проте вони мають значно більшу кількість потенційних споживачів наших товарів (особливо недорогих), динамічні темпи зростання економіки та доходів. Нарешті, нарощування поставок низки вітчизняних товарів передбачає конкуренцію не з місцевими виробниками, а з постачальниками із третіх країн, що мінімізує загрозу різноманітних штучних перешкод на їхньому шляху [1].

Останнім часом вітчизняний експорт до країн АСЕАН стрімко зростає. Зокрема, за перші сім місяців 2016-го він становив \$574 млн проти \$215,4 млн за аналогічний період 2015-го. Проте це відбувається майже виключно за рахунок пшениці [1].

Окрім пшениці, країни Південно-Східної Азії купують українські насіння анісу, коріандру, фенхелю, кмину, соняшникову та соєву олії, сушені бобові овочі, борошно, крохмаль та сухі яєчні продукти. За оцінками Міністерства аграрної політики і продовольства, експорт української агропродукції у країни Південно-Східної Азії може приносити державі мільярд доларів щороку [2].

Однак відповідні обсяги поставок далекі від можливостей української харчової промисловості. Досі зовсім не експортуються до регіону й українські сирні продукти, які при цьому наші виробники активно просують на ринок Китаю [1].

Основний недолік ринку АСЕАН для українських постачальників продовольства — відстань і логістика з регіоном. Проте цей чинник не такий уже й критичний, коли врахувати, що більшість наших конкурентів за продовольчою групою товарів містяться приблизно на тій самій відстані

від регіону, що й Україна. Це стосується і аграрних штатів США, і Бразилії та Аргентини, і власне країн ЄС. Єдині конкуренти, які мають очевидні логістичні переваги перед Україною на ринку АСЕАН, — Австралія (пшениця та м'ясо) і Нова Зеландія (молочна продукція) [1].

Ринки країн Південно-Східної Азії мають значний потенціал і за іншими напрямками української продукції, але для розширення ринків її збуту потрібна більш тісна міждержавна взаємодія [2].

Поруч з тим політичний імідж України в регіоні не є сформований, а можливості співпраці у політико-безпековій та економічних сферах створюють необхідність вироблення нового підходу щодо позиціонування України в цьому регіоні [3].

1. Крамар О. Відстань не перешкода / О. Крамар. // Український тиждень. — 2016. — №34 (458). 2. Козаченко Д. Нагодувати азійських тигрів [Електронний ресурс] / Д. Козаченко // LB.ua. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: http://lb.ua/news/2016/08/05/342001_nagoduvali_aziyskih_tigriv.html. 3. Роговик О. Південно-Східна Азія та «українська криза» 2013-2015 рр [Електронний ресурс] / О. Роговик, М. Дьомочко // Free Voice Information Analysis Centre. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: <http://iac.org.ua/southeast-asia-and-ukrainian-crisis-2013-2015/>.

Марія Іванівна Дарморіс

ст. гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Желізняк Р. Й.

РОЗВИТОК ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Проаналізувавши зовнішньоекономічну діяльність України можна стверджувати, що харчова промисловість протягом останнього десятиліття відіграє значну роль в експорті країни. Готові продукти із зерна та залишки і відходи харчової промисловості є основним вітчизняним товаром на зовнішніх ринках. Протягом 2005 – 2014 рр. спостерігався постійний ріст експорту продукції харчової промисловості України, за винятком 2009 та 2014 рр. (рис. 1).

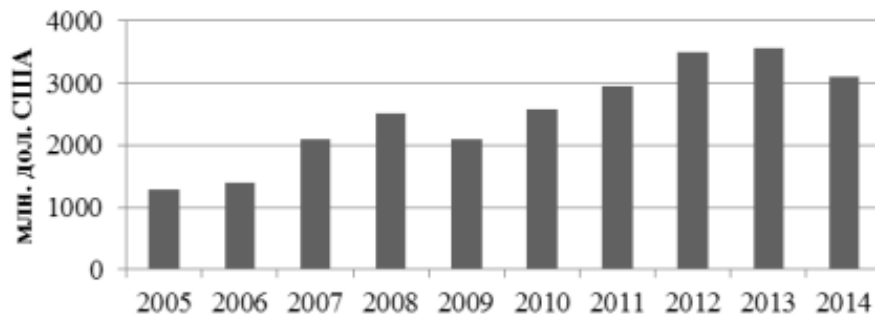

Рис. 1. Експорт харчової продукції України за 2005-2014 рр., млн. дол. США. Джерело: [2]

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та країнами ЄС, а також створення в рамках цієї Угоди Зони вільної торгівлі (ЗВТ) з Європейським Союзом мають важливе значення для розвитку конкурентоспроможності харчової промисловості, оскільки для України відкриваються можливості поступового виходу на ринки країн ЄС вітчизняними компаніями, а також підвищення рівня якості, безпечності та екологічних характеристик української харчової продукції [2].

Масштабні виклики, пов'язані з внутрішніми економічними і політичними зрушеннями, спричинили революційні зміни в торговельно-економічних відносинах України як в географічному, так і в галузевому розрізі. Це вивело харчову індустрію в рушії економіки країни. У 2014 р. продовольча продукція, 47% з якої становила продукція харчової промисловості, зайняла перше місце в експорті України, випередивши металургію, яка десятиріччя традиційно його займала, машинобудування і хімічну промисловість. Частки харчової промисловості в обсязі реалізованої промислової продукції, обсязі прямих іноземних інвестицій та валовому внутрішньому продукті досягли історичного максимуму і становили відповідно 21,3%, 18,5% та 8% [1].

Режим вільної торгівлі з ЄС має суттєві переваги для розвитку харчової промисловості України: значне зниження, а з часом і скасування ЄС тарифних ставок на промислові харчові продукти, що не охоплені тарифними квотами; право на безмитний доступ у рамках встановлених тарифних квот на європейські ринки молока, сухого і згущеного молока, вершків, йогуртів, вершкового масла і молочних паст, цукру, сиропів, соків, крохмалю, борошна та деяких інших видів харчових продуктів, а також сигар і цигарок; підвищення рівня національних стандартів до міжнародних та європейських та адаптація вітчизняної системи технічного регулювання, санітарних заходів до європейських та міжнародних вимог, що дасть додаткові можливості вітчизняним підприємствам для завоювання нових європейських і світових ринків збуту харчової продукції, сприятиме розширенню експорту [2].

Запровадження режиму вільної торгівлі з ЄС має і недоліки: зниження або поступове скасування тарифних ставок на промислові

харчові продукти, що не охоплені тарифними квотами, скоротить податкові надходження до державного бюджету України; послаблення конкурентних позицій малих і середніх вітчизняних харчопереробних підприємств внаслідок зростаючої конкуренції на внутрішньому ринку; відсутність 100 % гармонізації українських стандартів якості продукції до європейських може сприяти зростанню на внутрішньому продовольчому ринку дешевих, низькоякісних харчових продуктів [2].

Таким чином, одним з найважливіших напрямів зовнішньоекономічної стратегії українського агропромислового сектору є вихід на європейський ринок з конкурентоспроможною продукцією. Харчова промисловість є важливою галуззю міжнародної спеціалізації України і має суттєві переваги у зовнішній торгівлі [3]. Однак досягнення ефектів від лібералізації торгівлі вимагатиме від підприємств харчової промисловості активізації інноваційної та інвестиційної діяльності та від держави – створення інституційних та економічних умов для забезпечення розвитку харчової галузі [2].

1. Дейнеко Л., Романюк І. Можливі сценарії розвитку харчової промисловості в умовах дії режиму вільної торгівлі з ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://voxukraine.org/2015/10/30/mozhlyvi-scenarii-rozvytky-harchovoi-promtslovesti-ua/>. 2. Губарь О. Конкурентоспроможність харчової промисловості України в умовах євроінтеграційних процесів / Економічна теорія – Запоріжжя, 2015. - №4, с. 82-87. 3. Ільслова Ю., Пучкова М. Порівняльні переваги української харчової промисловості в євроінтеграційному просторі / Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2013. – Вип. 113 (ч. 2), с. 83-88.

Марина Юріївна Дербак

ст. гр. ЕФІм-22, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н., доцент Ливдар М.В.

АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

Протягом 2014–2015 рр. банківська система України функціонувала в умовах високої економіко-політичної нестабільності, ведення бойових дій на сході України та зростання кредитної заборгованості в банках України, що, своєю чергою, безпосередньо погіршило якість активних ресурсів банків та водночас обмежило кількість необхідних економічних ресурсів суб'єктам господарювання, що в результаті стримало розвиток виробництва в усіх галузях економіки[2].

Актуальність даної теми полягає у тому, що роль кредиту у функціонуванні суспільного виробництва надзвичайно велика. Без достатньо розвинутої кредитної системи ринкова економіка не здатна ефективно розвиватися.

Одним із факторів ефективної діяльності АТ «Ощадбанк» є оптимальне формування й управління кредитними операціями при мінімально можливому рівню ризику. Тому, проведення комплексного аналізу та розробка теоретичних і практичних пропозицій щодо діяльності кредитних операцій банку й визначення напрямів підвищення ефективності управління ним на сьогодні слід вважати одним із пріоритетних завдань у загальній системі заходів щодо удосконалення функціонування банківської установи [1].

Для кращого розуміння стану кредитування АТ «Ощадбанк» необхідно провести аналіз кредитних операцій (табл.1).

Таблиця 1

**Динаміка кредитів АТ «Ощадбанк» наданих клієнтам
за період 2013 – 2015 роки, тис. грн.**

№	Назва показника	Роки		
		2013	2014	2015
1.	Кредити, надані клієнтам	64 270 256	94 259 724	109 211 359
2.	За вирах. резерву на покриття збитків від знецінення	(12 090 689)	(24 023 409)	(43 749 170)
3.	Всього кредитів, наданих клієнтам	52 179 567	70 236 315	65 462 189

Станом на 31 грудня 2015, 2014 та 2013 років нараховані процентні доходи, включені до складу кредитів, наданих клієнтам, становили 8 982 676 тисячі гривень, 5 896 722 тисяч гривень та 2 616 597 тисячі гривень, відповідно.

Динаміку кредитів та заборгованості клієнтів АТ «Ощадбанк» за 2013-2015 роки зображено на рис.1

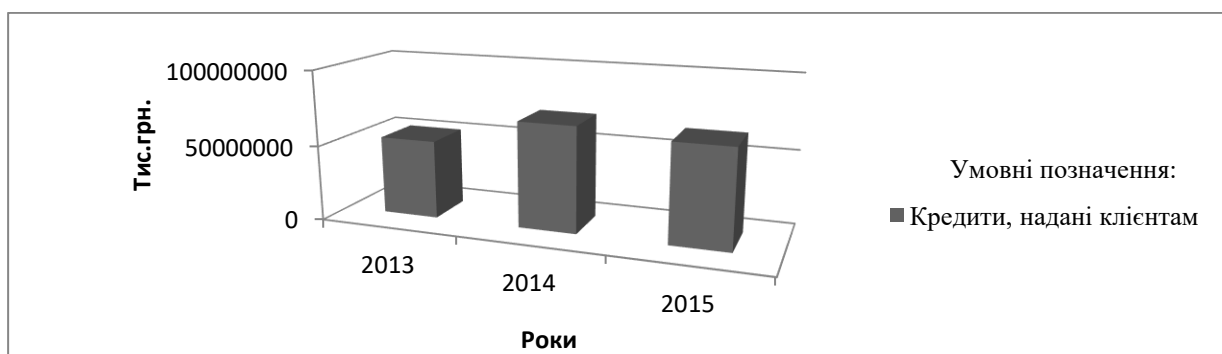

Рис. 1. Динаміка кредитів та заборгованості клієнтів
АТ «Ощадбанк» за 2013-2015 роки

За період 2015 року скоротилися кредити та заборгованість клієнтів, в порівнянні з 2014 роком, а саме на 4 774 126 тис. грн., і на кінець 2015 року становили 65 462 189 тис. грн.

Проаналізувавши кредитні операції АТ «Ощадбанк» приходимо до висновку, що управління кредитними операціями банку має бути зосереджене на здійсненні певного обсягу заходів, спрямованих на коригування обсягу кредитного портфеля, а також його якості. Серед управлінських рішень, що можуть бути прийняті внаслідок з'ясування рівня рентабельності кредитів, варто виділити наступні: застосування банківських продуктів з реструктуризації проблемних боргів, коригування кредитної політики щодо окремих типів позичальників, доцільність продажу прострочених чи іншого роду проблемних боргів зовнішнім колекторським стягувачам, зміни у стратегічних цілях акціонерів щодо розвитку банківської установи на окремій території.

Для АТ «Ощадбанк» важливим завданням постає забезпечення свого стабільного розвитку для досягнення найвищих фінансових результатів, також підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому фінансових ринках, посилення взаємодії банку із реальним сектором економіки України.

1. Сердюк Л. В., Симоненко О. В. Аналіз кредитного портфеля банків України та Харківського регіону [Електронний ресурс] / Л. В. Сердюк - 2015. – Режим доступу: <https://docviewer.yandex.ua/?url=ya-serp>. 2. Яременко О.Р., Костильова О.М. Проблемні кредити банків: визначення сутності та тенденції їх розвитку в умовах банківської кризи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/187.pdf>

Ольга Романівна Доскоч

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Чубка О.М.

ПРИЧИНИ БАНКРУТСТВА КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Україна перебуває на складному соціальному, фінансовому та економічному етапі розвитку. Значних втрат за останні роки зазнав саме банківський сектор. Найсуттєвішою проблемою для Уряду стала стабілізація національної валюти.

Банківська система України постійно потерпає від кризових явищ, що призводить до збитковості комерційних банків і різкого зниження рівня їх ліквідності. Така тенденція несе за собою неспроможність банківських установ забезпечувати своєчасність, безперервність та повноту виконання своїх зобов'язань, а отже, є вагомою причиною для банкрутства комерційних банків.

На ефективність діяльності банківського сектору впливає безліч екзогенних та ендогенних факторів.

На сучасному етапі зовнішніми причинами банкрутства є: призупинення темпів зростання та несприятливість загальносвітової і внутрішньої економік; політична нестабільність; масове вилучення вкладів (масові паніки серед вкладників); втрата довіри до банку, наприклад, від неправильного керівництва; ризикована кредитно-валютна політика; нав'язування банку фіскальних функцій, що відлякує клієнтів; рейдерські атаки, спрямовані на знецінення активів банку, та в подальшому призводять до їх можливого продажу, або ліквідації [1, с. 135].

До внутрішніх причин відносять: недотримання законодавства, особливо в частині про підтримання необхідного рівня всіх показників;

обман органів влади, який викликаний приховуванням інформації від контролюючих суб'єктів про справжній стан з платоспроможністю фінансової установи; некомпетентне керівництво, що залежить від рівня корпоративної культури установи; спекуляція; недоліки внутрішньобанківської системи, яка безпосередньо залежить від проведеної політики всередині установи

Вагомим фактором при оцінюванні ефективності діяльності банків є регулятивний капітал, призначенням якого є покриття негативних наслідків ризикових операцій банків і гарантування стабільної діяльності.

Для виведення банків з кризового становища Національний Банк України проводить фінансове оздоровлення банків через певні примусові і непримусові заходи впливу, що спрямовані на збільшення капіталу банків до рівня, який забезпечить банкам повернення рівня платоспроможності.

Динаміка зміни основних показників діяльності банків за останні 5 років показує невтішні результати їх діяльності (табл. 1). Помітно, що показники усіх видів ліквідності перевищують нормативні, а це зумовлює зменшення рівня прибутковості банків.

Таблиця 1

Динаміка показників діяльності банків в Україні за 2011-2015 рр.

Показник	Роки				
	2011	2012	2013	2014	2015
Доходи, млн. грн.	136 848	142 778	150 449	168 888	210 201
Витрати, млн. грн.	149 875	150 486	145 550	167 452	263 167
Результат діяльності, млн. грн.	-13 027	-7 708	4 899	1 436	-52 966
Рівень рентабельності (збитковості) активів, %	-1.45	-0.76	0.45	0.12	-4.07
Рівень рентабельності (збитковості) капіталу, %	-10.19	-5.27	3.03	0.81	-30.46
Рівень миттєвої ліквідності, Н4, % (нормативне значення > 20)	58,43	57,38	69,26	56,99	57,13
Рівень поточної ліквідності, Н5, % (нормативне значення > 40)	73,33	84,3	79,09	80,86	79,91
Рівень короткострокової ліквідності, Н6, % (нормативне значення > 60)	93,97	90,37	90,28	89,11	86,14
Регулятивний капітал, млн. грн.	160897	178454	178909	204976	188949
Достатність регулятивного капіталу, %	20,83	18,90	18,06	18,26	15,60

Згідно прогнозу на 2016 та 2017 роки, показники ліквідності дещо знизяться, але зниження очікується незначне [2, с. 192]. Нестабільність регулятивного капіталу погіршує рівень довіри до банківської системи і надалі. Витрати банків за 2015 рік перевищили дохідну частину на 52 966 млн. грн.

Для підвищення рівня ліквідності банківської системи необхідно впровадити ефективну та виважену депозитну політику, а саме скасувати оподаткування доходів за вкладами, прив'язку максимальних процентних ставок винагороди із залучених депозитів (вкладів) фізичних осіб, а також обмеження отримання готівкових коштів за вкладами [3, 686-689].

Для подолання проблем банківського сектору слід вжити такі заходи: оптимізувати систему управління ризиками, сприяти їх мінімізації; створити єдину процентну і тарифну політику для кожного структурного підрозділу; провадити ефективну політику Національного банку, задля стабілізації національної валюти; знизити кількість економічно необґрунтованих покупок основних і нематеріальних активів; удосконалити законодавство в сфері регулювання діяльності комерційних банків.

Виконання таких дій сприятиме покращенню становища банків України і оздоровлення банківської системи в цілому.

1. Материнська О. А. Аналітична оцінка банкрутства комерційних банків України / О. А. Материнська, О. В. Платковська // Молодий вчений. – 2016. - №4. – С. 134-137. 2. Успенко В. І. Аналіз сучасного стану ліквідності банків України / В. І. Успенко, О. С. Хіжняк // Молодий вчений. – 2016. - №1. – С. 191 – 195. 3. Семенча І. Є. Ліквідність банківської системи в умовах фінансової нестабільності / І. Є. Семенча, А. М. Головченко // Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. – 2015. - №6. – С. 686-689.

Анастасія Федорівна Занюк

гр. ОА-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н. , ст. викл. Курило О.Б.

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах ринкових відносин, Україна все частіше скеровує свої зусилля на реалізацію євроінтеграційного курсу. Для пришвидшення цього процесу слід забезпечити високий рівень демократизації та децентралізацію влади, на засадах субсидіарності. Пріоритетну роль у цих процесах займає реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади згідно з провідними положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування. Президент, ВР та Уряд на

державному рівні задокументували програму реформування України, серед якої головним пунктом є децентралізація влади з усіма її фінансовими ресурсами.

Децентралізація – це передача повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування [1]. Цілями децентралізації є зміна місцевого самоврядування задля можливості самостійно, власними ресурсами створювати блага місцевого призначення.

Для реалізації запланованого процесу, в Україні було прийнято ряд важливих законопроектів. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» посприяв зменшенню податків на заробітну плату та вніс зміни в особливості місцевого оподаткування [2]. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» передбачено збільшення фінансових ресурсів місцевих бюджетів майже втричі [3]. Загалом, за перше півріччя 2016 року обсяг ресурсів збільшився майже на 15%, що в номінальних цифрах склало 34,1 млрд. гривень. Зросли обсяги фінансування освіти (13%) та охорони здоров'я (12%). Крім того, в цьому році Державний Фонд регіонального розвитку отримає 5,7 млрд. грн. із державного бюджету, що, серед іншого, включає 1 млрд. грн. на реалізацію проектів територіальних громад. За I півріччя 2016 року фактичні надходження доходів загального фонду місцевих бюджетів 159 обласних територіальних громад (з урахуванням трансфертів з державного бюджету) склали 3093 млн. грн., що більше майже в 7 разів порівняно з надходженнями аналогічного періоду 2015 року до бюджетів місцевих рад. [4].

В наш час, у період економічного спаду та залишених по собі невдалих реформ пострадянського перехідного періоду на шляху до становлення децентралізації постає безліч перешкод, подолання яких потребує прикладання великих зусиль. Серед таких є неузгодженість дій через складність реформ, зокрема серед Міністерства освіти та науки, Міністерства соціальної політики, Міністерства охорони здоров'я тощо. Внаслідок оновлення кадрів, нестачі знань і досвіду місцеве самоврядування наповнилося активістами, що мріють перебудувати Україну та працюють на її благо.

Основні позитивні та негативні аспекти процесу децентралізації можна представити у табл.1.

Таблиця 1

Позитивні та негативні аспекти процесу децентралізації

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Укрупнення громад.	Населення зі страхом сприймає втручання держави в їх приватний простір.
Органи місцевого самоврядування займаються розвитком, благоустроєм та ЖКГ населених пунктів. І на додачу - дошкільною освітою.	Держава переймається фінансуванням середньої освіти та базової охорони здоров'я, тому наявне недофінансування з центрального бюджету цих секторів.
Органи місцевого самоврядування отримують власні фінансові ресурси, спрямовуючи їх на покращення інфраструктури. Збільшення податкових надходжень до місцевих рад.	Велику частку податкових надходжень на місцях спрямовують на утримання середньої освіти та надання базових медичних послуг.
Нарощення доходів на місцях.	Перерозподіл частини надлишку через держбюджет

Складено автором на основі [1].

Отже, метою децентралізації є передача органам місцевого самоврядування права акумулювати, розпоряджатися та використовувати фінансові ресурси. Даний процес спрямовується на зміну у вазі питомих надходжень на користь місцевих бюджетів, збільшується рівень відповідальності саме місцевими бюджетами, реалізуються різноманітні програми розвитку на місцевому рівні.

1.Децентралізація в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://decentralization.gov.ua/>. 2.Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової: Закон України від 28.12.2014 № 71-VIII. 3.[Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин](#): Закон України від 28.12.2014 № 79-VIII. 4.Фінансово-аналітичні матеріали Кабінету Міністрів України, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Децентралізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/pics/attachments/Monitoriing_OTG.pdf.

Мар'яна Андріївна Івахів

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Чушак-Голобородько А.М.

ВИТРАТИ БЮДЖЕТУ НА НАЦІОНАЛЬНУ ОБОРОНУ ТА УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

З огляду на значення оборони для функціонування суверенної і

недоторканною держави, цілком виправданим є здійснення фінансування її потреб виключно за рахунок державного бюджету України. Чинне законодавство також визначає мінімальну суму коштів, які повинні бути орієнтовані на фінансування потреб національної оборони - не менше 3% запланованого обсягу ВВП [1].

За рахунок коштів державного бюджету утримуються органи військового управління - Міністерство оборони України, інші центральні органи виконавчої влади, що здійснюють керівництво військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України [3].

Міністерство оборони України є центральним органом виконавчої влади і військового управління, у підпорядкуванні якого перебувають Збройні сили України. У межах встановлених повноважень Міністерство оборони України здійснює військово-політичне та адміністративне управління Збройними силами України, а також всебічно забезпечує життєдіяльність Збройних сил України [3].

Бюджет України на 2016 рік в оборонній сфері став рекордним для країни. Так, на оборону і безпеку виділено понад 100 млрд. гривень або 5% від всього ВВП України. Але, з огляду на курс долара, ці цифри вже не здаються такими величезними [2].

На 2016 рік Міноборони України отримало рекордні 55,5 млрд. гривень. Ця сума найбільша з 1991 року. У порівнянні з минулим роком збільшилась і "процентна вага" відрхувань на Міноборони. У 2015 році на потреби оборонного відомства було виділено 8,3% від усього бюджету, в 2016 році на 0,4% більше.

Відповідно до показників бюджету України на 2016 рік, 5% від ВВП країни спрямовані на оборону і безпеку, що зробило його рекордним. Проте варто зауважити, в цю цифру увійшли витрати і на Міноборони, і на Міністерство внутрішніх справ [2].

Бюджет 2016 року змінив розподіл коштів в Міноборони України. На командування і управління військами в 2016 році, в порівнянні з минулим роком, виділено на 57,9 млн. гривень більше, всього 0,33 млрд. гривень. Але в процентному співвідношенні цифра залишилася та ж - 0,6% від усіх бюджетних витрат на Міноборони. Однак помітно зменшились обсяги виділення грошей на розвиток і розробку озброєнь - на 139 млн. грн. або на 2,1%. Всього в 2016 році заплановано витрат на нову зброю 4,6 млрд. гривень [2].

У процентному співвідношенні зменшився і розмір статті на забезпечення діяльності військ, відразу на 3,9% від виділених Міноборони грошей, разом - 42,6 млрд. гривень. Поза тим з'явилася абсолютно нова стаття - реалізація заходів щодо підвищення обороноздатності країни. На неї направлено 3,6 млрд. гривень [2].

Збільшився обсяг коштів, виділених на медичне забезпечення - на 270 млн. гривень більше у порівнянні з попереднім роком. А ось на витрати на житло для військовослужбовців скоротили на 253 млн. гривень, всього 0,68 млрд. гривень[2].

Міністерство внутрішніх справ в 2016 році отримало на 7,3 млрд. гривень більше, ніж в минулому році. Всього на МВС передбачалося 41 млрд. гривень. В процентному співвідношенні обсяги даних відрахувань теж зросли на 0,35%, з 5,8% до 6,15%. Найбільша частка витрат припадає на Національну поліцію - 14,7 млрд. гривень і гвардію - 9 млрд. гривень. При цьому доходи бюджету від діяльності Національної поліції впевнено зросли на 1,85 млрд. гривень, у порівнянні з минулим роком. В цілому витрати на Національну гвардію складають 1,34% від бюджету 2016 року, рівно 9 млрд. гривень [2].

Практично без змін залишився обсяг коштів, виділених на Прикордонну службу - 5,49 млрд., Службу безпеки - 5,53 млрд. і Генеральне управління розвідки - 1,1 млрд. гривень [2].

Проведений аналіз витрат бюджету на оборону показав, що оборонне планування потребує вдосконалення, конкретизуючи цілі та задачі, цільове ресурсне забезпечення, правильно визначати пріоритети, не допускати розпорошення бюджетних ресурсів і концентрувати їх на напрямках, які забезпечуватимуть обороноспроможність та боєздатність Збройних Сил України. Виходячи з цього, в статтях видатків оборонного бюджету необхідно збільшити пропорцію капітальних видатків за рахунок поточних (непродуктивних) видатків з метою недопущення зниження до критичної межі бойового потенціалу. Не дотримання даних заходів призводитиме до порушення загальновизнаних принципів фіскальної політики - таких, наприклад, як справедливість та стабільність. З останнього можна і слід дотримуватися тільки певний період часу і відповідно до умов, які склалися в економіці.

1. Закон України "Про оборону України" "[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-12/> 2. Закон України " Про державний бюджет України на 2016 р. "[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/928-19/>. 3. Офіційний сайт Міністерства оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/>.

Мар'яна Андріївна Івахів

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доц. Коць О.О.

ПРИЧИНИ ЗМІНИ ТА ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ

На початку 2015р. внаслідок загрози втрати золото-валютних резервів Національний банк України (НБУ) ухвалив рішення відмовитися від жорсткої прив'язки гривні до американського долара, і заявив про перехід до гнучкої системи формування офіційного курсу національної валюти на основі результатів торгів на міжбанківському валютному ринку.

Це було зумовлено наступними подіями та причинами. Так, за даними НБУ, сума купівлі валюти населенням у 2014р. склала 2,4 млрд. дол. США. Відтік валютних депозитів з банківської системи склав майже 12 млрд. дол. США., з яких близько 2,1 млрд. дол. США. – кошти юридичних осіб і 9,3 млрд. дол. США. – кошти населення [2].

Крім цього, у 2014р. НБУ витратив 1,8 млрд. дол. США. на відновлення валютної ліквідності банківської системи. Загалом інтервенції НБУ на валютному ринку в 2014 р. становили 12,3 млрд. дол. США., в 4 рази перевищивши показник 2013р. – 3,1 млрд. дол. США. Як наслідок, за станом на початок 2015 р., золото-валютні резерви України склали лише 7,5 млрд. дол. США., зменшившись за рік на близько 13,78 млрд. дол. США. (на 63,2% порівняно з їхнім обсягом на початок 2014р.) [1].

Тому з 05.02.2015 р. НБУ перейшов до політики гнучкого курсу національної валюти. НБУ вирівняв офіційний курс з курсом, який формується на міжбанківському ринку таким чином, що «курс визначався на основі попиту і пропозиції», знизивши можливість спекулювати на різниці в курсах між валютними сегментами і заклавши канал «чорного» ринку, який утворився внаслідок розбіжностей валютних курсів НБУ та валютного ринку. У цілому, НБУ вирішив проблему переоцінки національної валюти, отримавши, як наслідок, значну галопуючу інфляцію та обмеження економічного зростання країни.

Основними проблемами реалізації валютної політики в Україні є: 1) низький рівень кредитування реальної економіки; 2) надмірні обсяги зовнішніх (міжнародних) запозичень, що зумовлює доларизацію економіки; 3) дефіцит платіжного балансу.

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua. 2. Інфляційний звіт НБУ за 2016 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article>.

Мар'яна Андріївна Івахів

гр. ФК-44, Інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Бондарчук М.К.

ПОЛІТИКА РЕФІНАНСУВАННЯ НБУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасний етап розвитку економіки України висуває нові вимоги до економічної політики держави, де важливу роль займає механізм макроекономічного регулювання. Центральний банк як головний орган державного регулювання в рамках своїх повноважень здійснює комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на досягнення цілей монетарної політики, одним із каналів якого є рефінансування банків.

В розвинутих країнах, надзвичайно активно застосовується рефінансування банків, стимулюючи кредитування реального сектору економіки, що в результаті призводить до зростання ВВП. Основною метою рефінансування є регулювання ліквідності банків на виконання Національним банком функції кредитора останньої інстанції. Для цього Національний банк використовує такі кредити рефінансування з діючою станом на 01.09.2016. обліковою ставкою 15,5 % :

1) постійно діюча лінія рефінансування для надання банкам кредитів овернайт ;

2) кредити рефінансування строком до 90 днів [1].

За потреби підтримки ліквідності банків на більш тривалий строк Національний банк України може прийняти рішення щодо здійснення рефінансування шляхом проведення тендерів строком до 360 днів[1].

Кредити рефінансування видаються, як правило, тільки стійким банкам, які відчувають тимчасові труднощі з ліквідністю. Здійснюючи рефінансування банків, Центральний банк виконує як функцію з реалізації грошово-кредитної політики, так і функцію кредитора останньої інстанції. При цьому під час видачі кредитів в якості кредитора останньої інстанції Центральний банк встановлює процентні ставки, які можуть носити, по суті, штрафний характер і бути вищими за ринкові [2].

Як правило, рефінансування центральним банком кредитних організацій здійснюється під забезпечення. На основі постійно діючої лінії рефінансування Національний банк здійснює підтримку короткострокової (миттєвої) ліквідності банку в національній валюті шляхом надання кредиту овернайт:

1) під забезпечення державними облігаціями України (крім облігацій зовнішньої державної позики) або депозитними сертифікатами;

2) без забезпечення (бланковий кредит) [1].

Рефінансування банків здійснюється шляхом проведення кількісного або процентного тендера. Тендери проводяться з такою періодичністю: 3 середи підряд – рефінансування строком до 14 днів і одна середа – рефінансування строком до 90 днів [1].

Нацбанк з середини 2015 року використовує виключно монетарні інструменти підтримки ліквідності банків, терміни погашення яких не перевищують три місяці [2].

Банки отримують кредити рефінансування в результаті тендера з підтримки ліквідності банків. При цьому усі банки, що подають заявки та надають високоліквідні застави (ОВДП, депозитні сертифікати, кошти в іноземній валюті), отримують кредит автоматично.

НБУ також надав можливість використання механізму роловеру – надання банку кредиту для виконання раніше взятих зобов'язань. Роловер можна буде застосовувати для погашення кредитів рефінансування та овернайт, заставою за якими були державні облігації України та депозитні сертифікати НБУ [2].

Крім того, розширено перелік цінних паперів, які Нацбанк приймає в якості застави за кредитами овернайт та операціями прямого репо. Досі в цій якості за кредитами овернайт використовувалися лише облігації внутрішньої державної позики та депозитні сертифікати НБУ, а за операціями прямого репо - лише ОВДП. Водночас за кредитами рефінансування в якості застави можна було також надавати й облігації міжнародних фінансових організацій. Відтепер облігації міжнародних фінансових організацій приймаються і за кредитами овернайт та операціями прямого репо. Також, Національний банк України (НБУ) ввів гарантії Кабінету міністрів в перелік прийнятного забезпечення за кредитами рефінансування, які надаються державним банкам [1].

Отже, якщо ми подивимось на ситуацію, яка склалася, то можна зрозуміти, що потрібно розвиватися і надалі, так як недоліків вистачає і є куди розвиватись. Для того, щоб політика рефінансування вважалася ефективною потрібно нарощування кредитування підприємств реального сектора та створення адекватної системи ризик-менеджменту в НБУ, яка буде спрямована на мінімізацію ризиків при рефінансуванні банків. Проте вирішення цього завдання має бути комплексним: потрібно покращувати політику обмінного курсу, встановити контроль за використанням комерційними банками ресурсів, отриманих від НБУ тощо. Відповідні дані мають бути публічними.

1. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/> 2. Монетарний огляд НБУ за останні 8 місяців 2016 р. // Генеральний департамент грошово-кредитної політики. Київ, 2016 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article>.

Мар'яна Андріївна Івахів
гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Кондрат І.Ю.

РОЗВИТОК РИНКУ ПЕРЕСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Перестрахування – це окремий фінансовий механізм страхування, за допомогою якого страховики підтримують рівень своєї платоспроможності та виконують покладені на них зобов'язання. Ціль перестрахування полягає в захисті страховика від можливих фінансових втрат, які він понесе за укладеними договорами страхування, якщо не захиститься перестрахуванням[2].

На сьогоднішній час в Україні ринок перестрахування лише набуває розвитку, незважаючи на його широке розповсюдження в світі. Основними факторами розвитку ринку перестрахування є спадання фінансової спроможності страхових компаній виконати свої зобов'язання через економічну нестабільність та збільшення кількості катастрофічних ризиків[3].

В таблиці 1 приведемо основні показники діяльності страхових компаній України на перестраховому ринку за 2013-2015 рр. [1].

Таблиця 1

Динаміка основних показників перестрахового ринку України за 2013-2015 рр.

Показники	2013	2014	2015	Темпи приросту 2014/2013,%	Темпи приросту 2015/2014,%
Сплачено на перестрахування, у тому числі (млн. грн.):	8744,8	9704,2	9911,3	11,0	2,1
- перестраховикам-резидентам	7110,4	8173,7	7381,1	15,0	-9,7
- перестраховикам-нерезидентам	1634,4	1530,5	2530,2	-6,4	65,3
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі млн. грн.:	486,7	640,9	1345,8	31,7	110,0
- перестраховиками-резидентами	85,2	172,4	497,7	102,3	188,7
- перестраховиками-нерезидентами	401,5	468,5	848,1	16,7	81,0

Дані табл. 1 свідчать про зростаючу динаміку укладених договорів перестрахування ризиків за період 2013-2015 рр. Позитивною також є динаміка виплат, компенсованих перестраховиками перестрахувальниками (темп їх приросту за останній рік склав 110%). Проте частка виплат, компенсованих перестраховиками, залишається низькою: 5,57% у 2013 р., 6,6% у 2014 р., 13,57% у 2015 р. Це означає, що перестрахувальні операції не виконують своєї основної функції – вторинного перерозподілу застрахованого ризику, а використовуються з метою оптимізації оподаткування та виведення коштів за кордон, оскільки темпи приросту компенсованих виплат перестраховиками - нерезидентами за останній рік становили 81%, а резидентами – 118,7%.

Динаміка ринку перестрахування в Україні за період 2013 – 2015 рр. характеризується зростанням та спостерігається поступове збільшення

частки компенсованих виплат перестраховиками в сплачених внесках на перестраховування, однак недосконалість податкового та страхового законодавства, дає можливість недобросовісним суб'єктам використовувати даний механізм для виведення коштів за кордон та уникнення оподаткування. Перестраховування – це гарантія страховика перед страхувальниками, так як він передаючи якусь частину ризику іншому страховику забезпечує відшкодування страхувальнику у разі настання страхового випадку, позитивна динаміка зростання даного сектору ринку, свідчить про його розвиток.

Професійні перестраховики, які не є конкурентами для страхових компаній, надають послуги останнім з метою захисту їх інтересів, портфелю та страхувальника. Перестраховування є одним із вагомих фінансових інструментів регулювання соціально-економічних відносин, основним механізмом зниження рівня ризику і невизначеності функціонування страхового ринку в контексті формування надійного страхового захисту та гарантій якості страхових послуг, забезпечення макроекономічної стабілізації й підвищення суспільного добробуту.

1. Статистика страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forinsurer.com>. 2. Бойко А. О. Перестраховування як механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії [Текст] : дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит / А. О. Бойко ; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». - Суми, 2011. - 278 с. 3. Осадець С. С. Страхування : підручник / керівник авт. колективу і наук. ред. С. С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 599 с.

Тетяна Михайлівна Калин

гр. ЕФім – 21 Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник: к.е.н., доц. М.В. Ливдар

БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ОДНА З ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ

Система управління державними фінансами в Україні є основою забезпечення сталого розвитку країни та гарантованого виконання соціальних зобов'язань перед громадянами.

Державні фінанси мають стратегічне значення для регулювання, зокрема, реального сектору економіки та фінансового сектору, забезпечення розвитку регіонів, підтримки підприємницької діяльності, а їх потенціал є основою економічного та соціального розвитку України. Ефективність системи управління державними фінансами має важливе

значення для забезпечення стабільності бюджетної системи, а також загальної фінансової безпеки та стійкого економічного зростання.

До складу системи управління державними фінансами входить ряд елементів, зокрема державний бюджет, місцеві бюджети, позабюджетні фонди, фінанси державного корпоративного сектору.

До них варто віднести постійну зміну пріоритетів державної політики з приходом нових урядів, президентів, велику кількість бюджетних програм, відсутність ефективної оцінки їх результативності, незадовільне програмне забезпечення, його відсутність на місцевому рівні, неузгодженість мети, результатів, заходів, ризиків бюджетних програм, відсутність відповідальності посадових осіб за неналежне виконання [1].

Основною з проблем управління державними фінансами є бюджетне планування яке є складовою загальнодержавного економічного планування. Рівень його організації, наукова обґрунтованість планових показників бюджету, їх збалансованість значною мірою визначають економічний і соціальний розвиток як окремих регіонів, так і держави в цілому.

І тому, можна сказати, що питання бюджетного планування в Україні було і надалі залишається важливим та актуальним.

Сучасний етап соціально-економічного розвитку держави потребує точнішого планування Державного бюджету України. Наявність застарілих технік бюджетування зумовлює потребу в пошуку нових, які максимально виключали б недоліки вже наявних і максимізували їх ефективність [2].

Також для того, щоб досягти вищого рівня стабільності й передбачуваності економічної ситуації в країні необхідно запровадити середньострокове бюджетне планування, що дасть змогу отримати якісний, детальний, обґрунтований фінансовий план на середньострокову перспективу. Метою складання середньострокового плану бюджетних видатків є ефективне управління бюджетними коштами у середньостроковій перспективі, оскільки реалізація стратегічних процесів не обмежується лише одним роком.

Для подолання недоліків річного бюджетного планування, суттєвим вбачається затвердження бюджетних цілей і норм на кілька років, а не лише на безпосередньо наступний рік. Розвиток середньострокового планування є основою удосконалення механізму бюджетного планування в Україні.

При середньостроковому бюджетному плануванні здійснюється прогнозування, під час якого складаються технічні оцінки поточних витрат, виходячи з існуючих умов, і програмування, на якому аналізується та визначається обсяг видатків у разі зміни пріоритетів у бюджетній політиці держави з урахуванням політичної ситуації в країні.

1. Бабич Т. С. Бюджетування в Україні: становлення і перспективи розвитку: дис. канд. екон. наук : / Т.С. Бабич ; ДВНЗ «Київський

національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». — К., 2014. 2. Лиско Н. А. Бюджетне планування: актуальні проблеми та пріоритетні напрямки розвитку [Електронний ресурс] / Н. А. Лиско // Економіка і управління. — 2015. — № 1. — С. 52— 55. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/econupr_2015_1_15.pdf

Наталія Сергіївна Комардін

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Бондарчук М.К.

СПОСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

На сучасному етапі розвитку банківської системи головною метою є пошук реальних шляхів мінімізації ризиків і забезпечення належного рівня прибутковості для виконання власних зобов'язань і забезпечення розвитку банку. У банківській діяльності ризик визначає ймовірність виникнення події, яка несприятливо позначиться на прибутку або капіталі комерційного банку.

Через існування великої кількості банківських ризиків виникає проблема вибору способів управління ними, забезпечити в кінцевому рахунку вирішення проблем з прийняття рішень про доцільність чи недоцільність укладення певних угод чи здійснення певних операцій та зниження їх ризиковості. Для цього існують певні способи управління банківськими ризиками. На рис. 1 подано групи способів управління банківськими ризиками [1, с.44-48].

Рис. 1 Групи способів управління банківськими ризиками

На основі груп можна визначити наступні способи мінімізації банківських ризиків, серед яких можливо відокремити внутрішні та зовнішні (табл.1).

Таблиця 1

Зовнішні та внутрішні способи мінімізації банківських ризиків

Зовнішні способи мінімізації (значно знижують рівень прибутковості операції)	Внутрішні способи оптимізації (незначно знижують прибутковість операції)
1	2
Розподіл ризику - перекладення деякої частини ризику на іншого суб'єкта, який здатний забезпечити зниження ризику (прикладом може бути отримання різного роду гарантій і поручительств). За гарантією банк, інша фінансова установа, страхова організація гарантує перед кредитором виконання боржником свого обов'язку. Гарант відповідає перед кредитором за порушення зобов'язання боржником. За договором поруки поручитель поручається перед кредитором боржника за виконання ним своїх зобов'язань. Порукою може забезпечуватися виконання зобов'язання частково або у повному обсязі.	Лімітування - обмеження фінансових потоків, спрямованих у зовнішнє середовище (встановлення лімітів повноважень при прийнятті рішень про здійснення операцій, лімітування величини виданої позики одному позичальнику, лімітування обсягу вкладень в окрему галузь). Мінімізація - балансування активів і пасивів таким чином, щоб звести до мінімуму коливання вартості портфеля активів і пасивів. Прийняття забезпечення - зниження суми можливого збитку шляхом покриття ризиків ліквідним забезпеченням. Диверсифікація ризику - розподіл фінансових потоків з метою забезпечення загальної стійкості операції.

Продовження таблиці 1

1	2
Страхування - плата за зменшення рівня ризику і т.д. (В цьому випадку необхідно враховувати також ризики, пов'язані з фінансовою стійкістю і ймовірністю банкрутства страхових компаній). Страхування належить до методів передання ризику через укладення договору, в якому в ролі боржника виступає страхова компанія. Цей метод найчастіше використовується банками в Україні. Майже всі страхові компанії пропонують різні програми страхування, що дозволяють захистити банки від багатьох ризиків, пов'язаних з їх діяльністю.	Метод хеджування - дозволяє зменшити або нейтралізувати ризик на основі застосування протилежних по відношенню до певного фактору ризику, позицій.
	Аналіз перспектив розвитку ринків (валютного, позичкового, ринку цінних паперів та інших) передбачає аналіз зміни вартості фінансових активів та прогнозування можливого впливу зміни вартості активів на прибуток/збитки банку.
	Створення резервів - передбачає формування резервів для покриття можливих збитків у майбутньому періоді.

Зовнішні способи передбачають залучення додаткових учасників ринку для процесу мінімізації банківських ризиків, що супроводжується витрачанням додаткових грошових коштів для оплати їх послуг, що значно знижує рівень прибутковості операції, на відміну від внутрішніх методів, які банк може провести самостійно. Проте зовнішні способи є більш ефективнішими, від внутрішніх, оскільки частина ризику передається іншому суб'єкту [2].

Отже, вибір ефективного способу управління банківським ризиком дозволить підвищити надійність, стабільність та конкурентоспроможність банківської системи, що позитивно впливатиме на загальний економічний стан країни.

1. Пернарівський О. Аналіз, оцінка та способи зниження банківських ризиків / О. Пернарівський // Вісник Національного банку України. – 2015. – № 4. – С. 44–48. 2. Банківські ризики та методи управління ними [Електронний ресурс] / Журнал «Управління розвитком». – 2015. - №23. – Режим доступу: <http://www.ur.info/journal/2288/>.

Наталія Сергіївна Комардін

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к. е. н., доц. Кондрат І.Ю.

РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИМ НАПРЯМОМ

Провідною умовою розвитку ринку страхових послуг в Україні під час інтеграції нашої держави у європейське об'єднання та посилення процесів глобалізації, є зміна його роботи згідно європейських стандартів [1].

Сучасна ситуація у сфері страхового ринку характеризується наявністю багатьох негативних тенденцій щодо його розвитку. Низький рівень довіри населення до страхових компаній є однією із них - потребує прийняття на державному рівні законодавчих актів, спрямованих на забезпечення максимальної відкритості інформації про результати діяльності страхових компаній. Створити єдиний інструментальний програмний комплекс, який забезпечуватиме не тільки ведення державного реєстру страхових установ, але і передбачатиме оприлюднення страховиками інформації про обсяг капіталу, його структуру, профіль ризику та показники адекватності капіталу. Оскільки європейський ринок страхових послуг функціонує на принципах прозорості та доступності інформації для своїх клієнтів.

Відсутність ефективних механізмів захисту інтересів страхувальника, та складність контролю стандартів якості надання страхових послуг стримують розвиток національного ринку страхових послуг. Можлива майбутня інтеграція українського страхового ринку до єдиного європейського страхового простору потребує реформування вітчизняної системи нагляду за страховою діяльністю з урахуванням вимог ЄС до національних органів нагляду, а також приведення у відповідність класифікації видів страхової діяльності, а також адаптування національного страхового ринку до вимог європейських директив з регулювання Solvency II. Головна мета Solvency II – підвищення захищеності власників страхових полісів у ЄС. Однією з основних цілей проекту є розробка і впровадження заснованої на оцінці інвестиційного ризику системи вимог до власних засобів суб'єктів страхового ринку. Оцінки ризиків будуть лежати в основі вимог до розміщення капіталу. Іншим важливим пунктом є поліпшення нагляду за страховими компаніями, шляхом гармонізації методів і інструментів контролю [2].

Також присутні проблеми неконкурентоспроможності внутрішнього страхового ринку та низький рівень капіталізації страхового ринку. Чесна конкуренція на рівних умовах та неможливість використання заборонених елементів конкуренції, наприклад, самостійного вибору права контракту та режиму оподаткування, що може створювати нерівні умови конкуренції на території ЄС, також є базовими умовами, які повинні бути зазначені на законодавчому рівні для побудови єдиного європейського страхового ринку. Виняткової актуальності в таких умовах набуває адаптація українського страхового законодавства до норм Європейського Союзу, що передбачається Угодою «Про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами», удосконалення чинного законодавства, що регламентує страхову діяльність в Україні та прийняття нових Законів України – «Про обов'язкові види страхування», «Про Фонд гарантування страхових виплат», «Про страхування життя», «Про страхування зовнішньоекономічної діяльності», «Про страхових посередників» та забезпечити механізми їх реалізації.

З метою захисту національного страхового ринку держава здійснюватиме заходи поетапного та зваженого допуску на ринок філій іноземних страховиків відповідно до міжнародних договорів України, створюватиме умови для забезпечення взаємообміну між вітчизняними та іноземними органами страхового нагляду про діяльність страховиків, їх філій, страхових посередників та страхових груп [3, с.165-173].

Євроінтеграція ринку страхових послуг відбувається в наступних умовах: загострення конкуренції між транснаціональними страховиками, поява нових видів страхування та перестрахування, злиття страхового, банківського та фінансового капіталу, початок процесу формування ефективного європейського законодавства, адаптації національних ринків до нових вимог європейської торгівлі страховими послугами. Таким чином, євроінтеграційні процеси вимагають від України вирішення вище зазначених проблем, щоб провести необхідний процес інтеграції, а також:

- удосконалення державного регулювання страхової діяльності;
- поліпшення якості обслуговування, використовуючи новітні технології;
- розширення асортименту страхових послуг;
- формування обсягів статутних фондів страхових компаній, до нормативних вимог на основі кількісного врахування ризиків та наявності необхідних коштів для здатності поглинати непередбачувані збитки у діяльності страхової компанії.

Таким чином, можна виокремити позитивні результати євроінтеграційних процесів для національного страхового ринку: покращення стану економіки країни через розвитку страхового ринку; підвищення капіталізації та місткості національної страхової галузі за рахунок коштів іноземних інвесторів; використання передових страхових технологій; розширення структури і підвищення якості страхових послуг [4, с.19-23].

1. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012-2021 рр.: Протокол загальних зборів Членів УФУ від 30.03.12 № 12. 2. Фориншурер – страхование в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>. 3. Баглюк Ю. Б. Тенденції розвитку ринку страхових послуг України у взаємодії зі світовим / Ю. Б. Баглюк // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2015. – Вип. 73. – Ч. 2. – С. 165-173. 4. Борисова В. А. Стан страхового ринку в контексті глобалізації / В. А. Борисова, І. В. Шульєшова // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2014. – №3(51). – С. 19-23.

Наталія Сергіївна Комардін

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доц. Чушак-Голобородько А.М.

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Основна функція держави з перерозподілу національного доходу полягає в тому, щоб зменшити різницю у доходах населення і забезпечити сприятливі умови життя. Ця функція реалізується через систему соціального захисту.

Фінансування видатків на соціальний захист в Україні здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів державних цільових та недержавних фондів, територіальних і муніципальних позик, страхових компаній, а також фінансів підприємств, які опосередковано підтримують соціальні програми [1, с.7-19].

Виконання будь-яких соціальних програм потребує відповідних фінансових ресурсів, яких за сучасного стану національної економіки не вистачає. Проблема полягає навіть не у кількості цих ресурсів, а в умінні правильно розпоряджатися ними. Це є головним завданням фінансового забезпечення програм і заходів соціальної політики в Україні. Планові видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення у 2015-2016 рр. за рахунок коштів державного бюджету зображено у таблиці 1 [2].

Таблиця 1

Державний бюджет України, 2015-2016 рр.

Планові видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення

Показник	Обсяги млрд. грн.		Зміни млрд. грн.	Темпи приросту, %
	2015 р.	2016 р.		
Соціальний захист на випадок непрацездатності	1,15	1,23	0,08	6,96
Соціальний захист пенсіонерів	80,81	144,89	64,08	79,30
Соціальний захист ветеранів війни та праці	1,18	1,28	0,10	8,47
Соціальний захист сім'ї, дітей та молоді	0,03	0,04	0,01	33,33
Соціальний захист безробітних	0,07	0,05	-0,02	-28,57
Допомога у вирішенні житлового питання	1,75	1,45	-0,30	-17,14
Соціальний захист інших категорій населення	5,53	4,94	-0,59	-10,67
Інша діяльність у сфері соціального захисту	0,34	0,29	-0,05	-14,71
Всього:	90,86	154,17	63,31	69,67

За даними таблиці 1 найбільший обсяг витрат припадає на соціальний захист пенсіонерів, зросли на 64,08 млрд. грн., а темпи приросту — 79,3%. На 0,1 млрд. грн. зросли витрати на соціальний захист ветеранів війни та праці. Темпи приросту цих витрат — 8,47%. На соціальний захист на випадок непрацездатності витрачено на 0,08 млрд. грн. більше. Темпи приросту при цьому становитимуть 6,96%. Збільшилися на 0,01 млрд. грн. відповідно видатки на соціальний захист сім'ї, дітей та молоді. Темпи приросту — 33,33%.

Зменшились на 0,02 млрд. грн. видатки на соціальний захист безробітних. Темпи зменшення — 28,57%. На 0,3 млрд. грн. зменшився обсяг фінансування допомоги у вирішенні житлового питання. Темпи падіння становлять — 17,14%. Видатки на соціальний захист інших категорій населення зменшились відповідно на 0,59 млрд. грн., а темпи падіння -10,67%. Зазнало зменшення на 0,05 млрд. грн. фінансування інша діяльність у сфері соціального захисту. Темпи падіння — 14,71%.

Незважаючи на зменшення фінансування певних видатків соціального захисту, у загальному підрахунку відбулося збільшення обсягів видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення, що виявляється невиправданим, бо це призводить до негативних наслідків для населення у майбутньому, а саме до формування сталої залежності від матеріальної державної підтримки. Як наслідок, незважаючи на зростання обсягів та темпів видатків, що спрямовуються як із державного, так і з місцевих бюджетів на соціальний захист та соціальне забезпечення, позитивних змін у якості життя більшої частини населення держави не помічається. Система соціальної допомоги населенню не відповідає потребам сьогодення. Це, в першу чергу, пов'язано з розпорошуванням коштів на виплату допомоги окремим групам населення без якісного урахування їх доходів, реального соціального стану [3].

Отже, бюджетне фінансування соціального захисту в Україні має декілька проблем, для вирішення яких необхідно здійснити ряд заходів, а саме: забезпечення адресного характеру соціального захисту незахищених верств населення; вдосконалення нормативно-правової бази соціального захисту населення; сприяння зайнятості населення шляхом створення нових робочих місць та збереження існуючих, запровадження заходів щодо детінізації доходів населення; перегляд системи критеріїв та підстав, за якими громадян надають пільги та призначають соціальні виплати; забезпечення прозорості і координації під час фінансування усіх державних програм соціального спрямування; перегляд системи критеріїв щодо надання пільг соціально незахищеним громадянам.

України 2016. Статистичний збірник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/>. 3. Єременко В. Г. Призначення держави в соціальній економіці. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/books/73.html>.

Ірина Олегівна Красій

гр.ЕП-32, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Вівчар О.Й.

КОЛИВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Відомо, що однією з найбільш стабільних валют в світі є долар США. Він є основною резервною та найпоширенішою валютою у світі. На нього припадає до двох третин світових національних валютних запасів. Також від 40 до 60% фінансових операцій у світі, обчислюються в американських доларах. Сама назва «долар» походить від слова - «Йоахімсталер», назви монети XVI століття, яку чеканили біля срібної копальні в м. Яхимів, на території сучасної Чехії. «Йоахімсталь» значить «діл (долина) Йоахіма». З часом «Йоахімсталер» скоротили до «талера», а данці перетворили це слово в «далер». Англійці перетворили його в благозвучніше для них слово - «долар». Словом «талер» або «долар» називали різні монети в різні часи. У колоніальній Америці так називали іспанську срібну монету у 8 реалів. Коли уряд США запровадив власну валюту у 1785 р., то основою став долар (перші долари США почали карбувати у 1794 р., до цього в обігу були іспанські монети)[1].

Гривневий курс до американського долара, Національний Банк України розраховує, як середньозважений курс продавців і покупців на українському міжбанківському ринку валюти за попередній робочий день з можливим відхиленням на 2%.

Метод встановлення курсу долара полягає у визначенні паритету купівельної спроможності (purchasing power parity - PPP). Теорія паритету купівельної спроможності розроблена Густавом Касселем, згідно з якою ідеальним значенням валютних курсів є величина паритету купівельної спроможності. Тобто, ціна товару в США повинна бути рівна ціні товару на Україні, тому співвідношення ціни визначає курс обміну гривні на американський долар. Відповідно, якщо D – ціна в гривнях визначеного товару, а F – його ціна в США, тоді відношення ціни є тим курсом, за яким гривню обмінюють на долар, заради купівлі даного товару: $S = D/F$.

Така валюта, як долар, сьогодні залежить від двох чинників: економічна ситуація в Америці і становище євро. Ці дві валюти є взаємопов'язані: якщо дорожчає одна — підвищує свої ставки й інша, якщо відбувається помітне падіння долара, то євро теж зменшить свою вартість.

Але, тим не менш, Америка є тією країною, на валюті якої сьогодні тримається багато економік світу. Тому, навіть не дивлячись на те, що в США періодично відбуваються різні катаклізми з національною валютою, це не має великого впливу на її світовий курс, і долар залишається стабільним і вигідним для заощаджень.

Стабільність національної грошової одиниці забезпечує економічну безпеку держави, цінову стабільність та визначеність у процесі прийняття рішень для всіх суб'єктів економічної діяльності[2].

Забезпечення стабільності національної грошової одиниці – гривні, є основною функцією Національного банку України, згідно зі ст. 99 Конституції України.

Починаючи з 2014 року, ми спостерігаємо стрімке знецінення гривні по відношенню до долара.

Основними причинами падіння курсу гривні стали:

- ріст внутрішнього та зовнішнього державного боргу, за останні 1,5 року більше, ніж на 80 млрд.грн.;
- скорочення майже половини золото-валютного запасу країни, за три роки на 15 млрд.дол.;
- збільшення грошової маси для обслуговування державних кредитів, внутрішніх – 10-13%, а зовнішніх 8-10%;
- негативне сальдо зовнішнього торгівельного балансу – перевага імпорту над експортом товарів та послуг в розмірі 15 млрд.дол., що в свою чергу сприяло відтоку доларів з країни;
- зменшення обсягів розміщення прямих іноземних інвестицій та згортання інвестиційної діяльності значного числа іноземних компаній, які працювали в українській економіці;
- сповільнення темпів приросту ВВП, (падіння в промисловості становило 5-6%).

Свій прогноз щодо курсоутворення в Україні в 2016 р. Склали і експерти МВФ. Так, на їхню думку, особливого зміцнення гривні чекати не варто, тому що курс гривні до долара в 2016 році буде знаходитись в межах 22,5 – 22,7 грн. за долар. При цьому, згідно з прогнозами на 2017 рік, 1 дол. у нашій країні буде коштувати орієнтовно від 23,1 до 23,4 грн/дол.

За словами представника Мінфіну, на кінець 2016 згідно з прогнозом, курс буде 24,4 грн.. Для України, Міжнародний валютний фонд прогнозував середньозважений курс гривні 2016 року на рівні 25 грн., та 25.80 грн. на 2017 рік[4].

Отже, слід очікувати обмеження інвестиційної діяльності та довгострокового кредитування, сповільнення економічної активності, але покращення для гривні, оскільки, експерти МВФ прогнозують її зміцнення та стабільність.

1.Поняття курсу долара, та його походження [Електронний ресурс]. – Режим доступу :https://uk.wikipedia.org/wiki/Долар_США.

2. Забезпечення стабільності грошової одиниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kursyvalyut.victana.lviv.ua/kurs-dollar-ssha>. 3. Причини падіння курсу гривні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infolight.org.ua/content/dinamika-kursu-dollar>. 4. Курс долара на кінець 2016 – початку 2017 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.theinsider.ua/ukr/business/55eeb2bfc5213>.

Владислав Ігорович Лопушанський

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доц. Чушак-Голобородько А.М.

ПРОБЛЕМА ДЕФІЦИТУ БЮДЖЕТНИХ АСИГНУВАНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ І НАУКИ

Однією з передумов розвитку економіки будь-якої країни є розвиток освіти і науки. Україна володіє достатньо розгалуженою системою державної освіти, що відповідає сучасному рівню розвинених країн світу. Однією з головних проблем даної галузі є дефіцит фінансування, яке здійснюється шляхом бюджетних асигнувань.

Бюджетне асигнування - це повноваження розпорядника бюджетних коштів щодо розподілу між підвідомчими структурами виділених йому бюджетних асигнувань із загального фонду державного бюджету або на використання бюджетних призначень[1].

Обсяги фінансування освіти, протягом останніх років, не могли забезпечити її мінімальних потреб щодо збереження потенціалу галузі та надання рівного доступу до освітніх послуг усіх категорій населення. Як правило, низький рівень фінансування галузі освіти і науки призводить до зниження рівня доступності освіти для різних верств населення, що спостерігається у віддалених населених пунктах, це поглиблює нерівність освітніх можливостей різних верств населення.

Аналіз державного та місцевих бюджетів за останні роки показав, що у 2014 році державне забезпечення Міністерства освіти і науки склало 15825773600 грн., у 2015 – 16242695000 грн., у 2016 – 17432212300 грн. На 2017 рік державні асигнування заплановані у розмірі 19338048000 грн. Проте, незважаючи на досить значні на перший погляд суми, близько 70% з них спрямовані на заробітну плату працівників закладів освіти та на оплату комунальних послуг, тобто на поточне утримання об'єктів [2].

Щодо видатків безпосередньо на науку, то, незважаючи на приріст бюджетного забезпечення галузі, протягом 2013-2016 років, вони скоротилися на 12,33% [2].

У 2016 році з центрального бюджету виділено близько 45 млрд. грн. на шкільну освіту. Проте, щодо самого освітнього процесу, то, наприклад, для більшості шкіл є характерною ситуація, коли значна частка витрат навчального процесу, зокрема купівля навчальної літератури, припадає безпосередньо на громадян.

Загалом, можна сказати, що однією з головних причин дефіциту бюджетних коштів в галузі освіти є те, що визначення обсягів витрат встановлюється на основі розрахункових нормативів, визначених Міністерством фінансів. Проте, аналіз стану закладів освіти та якості надання освітніх послуг в Україні дозволяє стверджувати, що ці нормативи є дуже низькими і не забезпечують фінансування навіть обов'язкових витрат, що суттєво погіршує стан вітчизняної науки та освіти [3].

І як наслідок такого дефіциту коштів, проект Бюджету на 2017 рік передбачає дозвіл Кабміну виконувати будь-які норми Закону «Про вищу освіту», Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність» та чимало інших норм освітнього законодавства в тому обсязі, в якому на це є кошти. Дане рішення не є оптимальним, адже визначення напрямів витрачання коштів буде мати суто суб'єктивний характер, що, в свою чергу, може стати передумовою виникнення нових корупційних схем [2].

Огляд вітчизняної та зарубіжної наукової літератури та аналіз стану фінансування освіти в Україні дозволив виділити наступні шляхи подолання окреслених проблем:

Міністерству фінансів не лише варто переглянути нормативи витрачання коштів закладами освіти і науки, а й, можливо, залучити до їх формування фахівців з освітньої галузі. Також ці нормативи варто формувати опираючись на реальні потреби конкретних закладів освіти та безпосередніх споживачів освітніх послуг, а не на основі даних з центру;

Необхідно поступово залучати та збільшувати у загальних витратах на освіту обсягів коштів державних і приватних підприємств, громадських організацій, різних фондів, благодійних організацій тощо;

Необхідно все-таки розпочати докорінне реформування галузі освіти. Реформи втілювати у життя, а не залишати їх на папері. Стимулювати перехід на нові педагогічні технології та ефективну систему управління освітою спрямовувати дії та заходи на скорочення непродуктивних витрат, збільшення видатків на розвиток наукових досліджень, зокрема з проблем освіти та педагогіки, переходити на нові сучасні засоби надання освітніх послуг, що дозволить суттєво скоротити ряд витрат.

Проблема фінансового забезпечення галузі освіти і науки є досить значною і спостерігається протягом багатьох років. Вирішення даної проблеми дозволить не тільки підвищити рівень освіти і наукових досягнень, а й позитивно вплине на всю економіку країни в цілому.

1. Попова Л.М., Попова С.М., Успенко В.І. Казначейська справа. : навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2011 - 164с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/12980108/finansj/oblik/byudzhetnih/asignuvan/kontrol/dotrimannjam>. 2. Аналітичний центр «Cedos»/Стаття: «Бюджет освіти і науки 2017: що пропонує уряд» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/biudzh-et-osvity-ta-nauky-2017-shcho-proponuie-uriad>. 3. Троцьк Т. І. Стаття: «Видатки на освіту та науку в Україні: проблеми та основні шляхи вдосконалення» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Evu/2011_17_2/Trotskyk.pdf.

Тетяна Іванівна Люзович

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Червінська О.С.

НОВАЦІЇ РЕФОРМИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Початок 2016 року за насиченістю неочікуваних і серйозних рішень Парламенту можна сміливо вважати початком нової епохи податкових правил в Україні. Разом з оновленими податковими правилами з 1 січня країна отримала й, нову схему роботи податкової системи. Незважаючи на очікування, податкові нововведення, які почали діяти з 2016 року, поки не вносять кардинальних чи системних змін в податкове законодавство. Так, результатом тривалих дискусій серед законотворців, експертів та в уряді щодо розробки та впровадження повномасштабної податкової реформи, що мала місце у 2015 році, став компромісний законопроект, яким вводяться лише точкові зміни. Разом з тим, такий законопроект дозволив прийняти бюджет 2016 року та дозволить виконати вимоги програми МВФ.

Натомість підготовка повноцінної всесторонньої податкової реформи залишається на порядку денному у 2016 році. Зміни стосуються практично усіх податків, в тому числі таких основних податків як податок на прибуток, ПДВ, податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, єдиний податок, а також адміністрування податків. Проте цього разу, на відміну від попереднього, підготовкою проекту змін опікувалося міністерство фінансів. Головною метою цієї податкової реформи є побудова простої, прозорої, справедливої податкової системи. Крім того, вона має стимулювати інвестиції [1].

За задумом уряду, усім цим цілям відповідатиме пропозиція запровадити єдину ставку у 20% на чотири базових податки - податок на

додану вартість (ПДВ, нині ставка податку 20%), єдиний соціальний внесок (ЄСВ), податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) та податок на прибуток (нині ставка податку 18%). Нині ці чотири головні податки, які приносять левову частку доходів до бюджету, мають 90 різних ставок, що створює багато можливостей для "оптимізації" податків і зловживань при їх адмініструванні. Особливу увагу уряд приділяє змінам у системі податків, які пов'язані із оплатою праці. В уряді вірять, що цього разу такі зміни дозволять вивести зарплати із "тіні" та "конвертів".

В законопроекті було запропоновано вже з 1 січня 2016 року знизити розмір єдиного соціального внеску удвічі - з поточних 41% до лише 20%, а з 1 січня 2018 року об'єднати взагалі ЄСВ та ПДФО і встановити ставку цього об'єданого податку на рівні 20%, тобто ще раз зменшити оподаткування зарплат удвічі. При цьому, необхідно намагатися збалансувати бажання знизити податковий тиск на оплату праці і прагнення не допустити різкого падіння доходів Пенсійного фонду, який наповнюється саме завдяки оподаткуванню зарплат. Звичайно, хотілося б зробити такий крок одразу, за один день, завтра. Але зниження ЄСВ, що є бюджетоутворюючим податком для пенсійної системи, на один відсотковий пункт означає втрату доходів Пенсійного фонду на 5 млрд. грн.. Сьогодні розмір Єдиного соціального внеску, який сплачує роботодавець, сягає 41%, але в середньому по країні становить 36%. Податок на доходи фізичних осіб - від 15% до 20%. Але, при запровадженні податкових змін громадяни отримують більше грошей, ніж за старої податкової системи, а бізнес заплатить значно менше податків [2].

Податкові зміни стосуються і спрощеної системи оподаткування. Тут, логіка полягала в тому, аби зміни дозволили підтримувати справді малий бізнес, і щоб для інших спрощена система не була внутрішнім офшором. Відтак, сплата податків за спрощеною системою залишиться для тих підприємців-фізичних осіб, обороти яких не перевищують 2 млн. грн. на рік, при цьому прибрано обмеження на роботу з юридичними особами. Водночас користуватися спрощеною системою оподаткування зможуть лише фізичні особи. Пропонується також залишити фіксований сільгосподаток лише для тих господарств, обороти яких є меншими за 2 млн. грн. на рік. Загалом, пропонується відходити від практики податкових пільг окремим галузям, а якщо держава захоче підтримати якусь галузь, то виплати мають бути лише напряму з бюджету, аби їх було легко проконтролювати. Допомога бізнесу має видаватися з видаткової частини бюджету через прямі механізми субсидування.

Для побудови більш справедливої податкової системи на мою думку, необхідно збільшити податки на майно заможних верств населення. Зокрема, тут йдеться про зміни в оподаткуванні елітного рухомого та нерухомого майна. При цьому, для власників квартир, менших за 60 кв. м.,

і будинків, менших за 120 кв. м., нічого не зміниться, - вони і надалі не платитимуть податок на свою нерухомість. При цьому право ухвалювати рішення про встановлення цих податків та їх розмірів отримає місцева влада. Вона ж вирішуватиме, на що витратити доходи від цих податків. Слід врахувати також те, що надається право, а не вказівка місцевим радам підвищувати податки на елітну нерухомість, а це на мою думку, збільшення бюджету країни. Це стосується виключно квартир у понад 300 кв. м., та будинків більше 500 кв. м.

Водночас, згідно з Бюджетним кодексом, уряд готує для подання у Раду і проект бюджету на наступний рік - поки на старій податковій базі. А от чи буде бюджет нового року зведений на нових податках, залежатиме від того, чи встигне парламент розглянути і затвердити нову податкову реформу до кінця цього року.

1. Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України»: від 02.06.2016 р., № 26-VI. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. 2. Федосов В.М., Опарін В.М.: «Податкова система України» навчальний посібник. / В.М Федосов, В.М Опарін – К.: Либідь. 2015р. – 410 с.

Тетяна Іванівна Люзович

гр.ФК-44, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доц. Чушак-Голобородько А.М.

СИСТЕМА ПРИЗНАЧЕННЯ ЖИТЛОВОЇ СУБСИДІЇ

Субсидія - вид адресної безготівкової державної допомоги, який надається громадянам для відшкодування витрат на оплату користування житлом або його утримання та комунальних послуг (водо-, тепло-, газопостачання, водовідведення, електроенергія, вивезення побутового сміття та рідких нечистот), а також на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, коли різниця між розміром плати за житлово-комунальні послуги, скраплений газ, тверде та рідке пічне побутове паливо в межах встановлених норм споживання і доходами сім'ї перевищує 20 % сукупного доходу, а для пенсіонерів та інших непрацездатних громадян 15 % їх сукупного доходу [2].

Згідно з постановою Кабміну №635 від 8 вересня, для студентів старше 18 років, які не отримують стипендію, при розрахунку доходів для призначення субсидії вважається, що вони мають дохід у розмірі одного прожиткового мінімуму (ПМ) для працездатних (зараз - 1450 грн.). Для солдатів строкової служби, якщо вони зареєстровані у будинку, де живе

сім'я, яка претендує на субсидію, встановлений умовний дохід у розмірі 50% ПМ (725 грн.). Для студентів молодше 18 років, які отримують стипендію, а також для тих, кому держава сплачує будь-які посібники з інвалідності, по догляду за інвалідом, одиноким матерям тощо), обліковується в доходи тільки розмір цих допомог, навіть якщо вони менше ПМ. А тим, хто не має ніяких офіційних доходів, "припишуть" аж два ПМ (2900 грн.). У Міністерстві таку норму обґрунтовують тим, що такий "жебрак" чимось живиться і має інші витрати (одяг, транспорт, ліки). Середній розмір субсидії на компенсацію оплати житлово-комунальних послуг в опалювальний період 2016-2017 рр. складе 2-2,5 тисячі гривень.

У той же час з доходів, які впливають на призначення і розмір субсидії, виключені: вартість безкоштовних путівок, протезів, засобів реабілітації (візок, милиці), суми, виплачені за шкоду здоров'ю у зв'язку з виробничою травмою. Також претендент на субсидію може отримати її у винятковому порядку, за рішенням комісії при місцевих органах влади. Для цього йому треба довести, що його доходи дійсно менше розрахункових (наприклад, людина безробітна і в даний момент серйозно хвора). Головна причина, по якій можуть відмовити у субсидії або відібрати вже призначену, — це повідомлення від податкової про те, що хтось із членів сім'ї одноразово витратив понад 50 тис. грн. на будь-які цілі (придбання землі, квартири, будинку тощо), крім оплати «комуналки» або невідкладної мед операції. Також, субсидії позбавлять, якщо в квартирі зареєстровані (але у декларації про доходи не вказані) не проживають люди (діти, батьки тощо). Але вихід із цієї ситуації є - подати на комісію по субсидіях документи, які підтверджують, що фактично вони живуть в іншому місці. Це може довести довідка з місця роботи або навчання в іншому місті, лікарні.

Але, враховуючи, що з початку року Мінфін проводить верифікацію (перевірку непрямыми методами, наприклад опитування сусідів) доходів одержувачів субсидій і вже виявило понад 60 тис. тих, хто їх приховує, у зоні ризику - не тільки ті, хто без сплати податків здає квартиру, займається репетиторством, нелегальним візництвом, але навіть продає вирощені на дачі фрукти-овочі. Позбавити субсидії можна навіть за покупку дорогої турпутівки або якщо при перевірці умов життя сім'ї пенсіонерів виявлять в їх квартирі нові меблі, побутову техніку, подаровану дітьми. Щоб уникнути такої ситуації, потрібно вказати в платіжних документах за покупку ім'я платника (наприклад, сина) і заздалегідь пред'явити їх при оформленні субсидії. Судитися потім за відібрану субсидію можна, але це дорого і довго, та й аморально, якщо ви дійсно приховуєте доходи. Внесений Кабінетом міністрів України до парламенту проект держбюджету України на 2017 рік передбачає

виділення 50,7 млрд. грн.. місцевим бюджетам на виплату пільг у сфері ЖКГ.

У держави накопичився борг у 25 млрд. грн. по субсидіях перед комунальниками, тому, ускладнюючи правила оформлення субсидій і штучно завищуючи доходи для уявних безробітних, влада намагається зменшити число претендентів на державну допомогу. А це на мою думку, заощадить мільярди для казни, але не вирішить проблему оплати комунальних послуг, так як більшість позбавлених субсидії навряд чи зможуть платити, і борги будуть рости.

Отже, за даними Державної служби статистики, жителям України в січні-липні 2016 року були призначені субсидії на відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг на суму 2,58 млрд. грн., що майже в 5 разів перевищує аналогічний показник 2015 року.

1. Постанова « Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово – комунального обслуговування», №317 від 27.04.2016 – КМУ. 2. Сташків Б.І. Поняття права соціального забезпечення // Право України - 2014. -№ 5. - С. 24-26.

Ілля Юрійович Негрій

гр. ФБМ-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Синютка Н.Г.

ПАРТИЦИПАТОРНИЙ БЮДЖЕТ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА

Обраний в Україні курс на проведення децентралізації покликаний стимулювати органи місцевого самоврядування до залучення свідомих громадян у активне життя їхнього муніципалітету, опираючись на іноземний досвід. Відтак, варто звернути увагу на партиципаторне бюджетування, яке стартувало у декількох містах України в якості пілотних проектів у 2015 році.

Партиципаторний бюджет (або бюджет участі чи громадський бюджет) – це форма прямої демократії, коли в процесі дискусії кожен мешканець населеного пункту вирішує, в який спосіб витрачати частину муніципального бюджету. Вперше процес утворення партиципаторного бюджету відбувся у місті Порту-Алегрі (Бразилія) 1989 року [1], де набув форми щорічної дискусії та ухвалення рішень, за якою тисячі мешканців міста визначають видатки частини міського бюджету. За десятиліття явище поширилось до більшості прогресивних країн світу (рис. 1).

В Україні партиципаторні бюджети з'явилися у 2015 році як пілотні проекти для перевірки можливої участі мешканців міста у розподілі бюджетних коштів (табл. 1).

Таблиця 1

Результати запровадження партиципаторного бюджетування в містах України у 2015 році [2-5]

Місто	Назва	Бюджет, млн. грн	Кількість проектів-учасників	Кількість допущених до фінального голосування учасників	Кількість проектів-переможців	Спосіб голосування	Кількість жителів, що взяли участь у голосуванні, чол.
Вінниця	Бюджет громадських ініціатив м. Вінниці	6,0	174	80	12	Off-line голосування в адміністрації міста, електронне - на сайті.	14261
Черкаси	Громадський бюджет м. Черкаси	5,0	54	39	6	Off-line голосування в адміністрації міста, електронне - на сайті.	4227
Чернігів	Громадський бюджет м. Чернігів	4,8	73	56	17	Off-line голосування в школах і бібліотеках.	11101
Полтава	Бюджет участі м. Полтава	Проект "Партиципаторне бюджетування у м. Полтаві" запущено у 2015 році. Робоча група розробила нормативно-правову базу, для запуску міської цільової програми "Бюджет участі" у 2016 році					

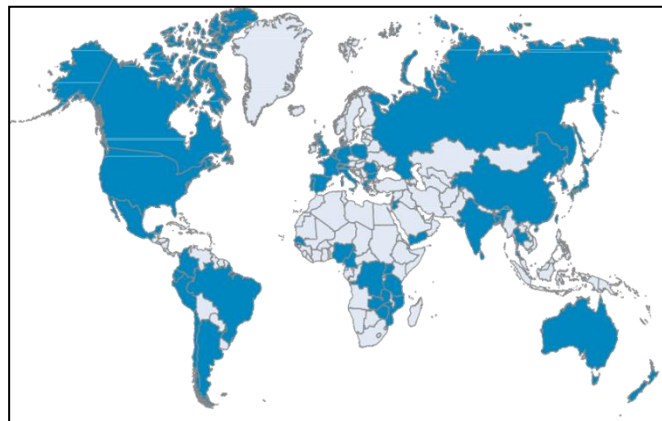

Рис. 1. Країни, в яких застосовується партиципаторне бюджетування [4]

Варто зазначити, що ідея парципаторного бюджетування з'явилась за сприяння міст-побратимів з Польщі та Канади, де такі бюджети стали звичним явищем. Підходи кожної міської влади до реалізації проектів є незалежними як щодо голосування, так і реалізації, назв проектів тощо.

У 2016 році тенденція залучення громади до активної участі у житті міста поширилась по Україні. У місті Львові на реалізацію річних проектів

передбачено витратити 16 млн. грн. Кількість поданих проектів становить 265 [6], які перебувають на розгляді з метою допуску до голосування.

Отже, нове явище партиципаторних бюджетів в Україні є позитивним наслідком впровадження децентралізації та чудовим прикладом самостійного розподілу коштів міських громад. Такий бюджет є прямим важелем, за допомогою якого кожен свідомий житель міста може взяти участь у його розвитку й вирішити ту проблему, що важлива саме для нього, чому сприяє проста процедура з вимог до створення таких проектів.

1. *Power to the People: The Effects of Participatory Budgeting on Municipal Expenditures and Infant Mortality in Brazil*. Sonia Goncalves [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.internationalbudget.org/GoncalvesEffects_of_Participatory_Budgeting-Brazil-2.pdf 2. Офіційний веб-портал Чернігівської міської ради – <http://www.chernigiv-rada.gov.ua/budget/news> 3. Офіційний портал Черкаської міської ради та міського голови – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.cherkasy.ua/ua/sections.php?s=34> 4. Офіційний сайт Полтавської міської ради та виконавчого комітету – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada-poltava.gov.ua/people/parcutupator/> 5. Бюджет громадських ініціатив Вінницька міська рада – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gromada.vmr.gov.ua/default.aspx> 6. Бюджет міських ініціатив Львова – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lviv.pb.org.ua/>

Ярослав Юрійович Паламар

гр. ФБМ-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Синютка Н.Г.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ БАЗИ ОПОДАТКУВАННЯ ТУРИСТИЧНИМ ЗБОРОМ В УКРАЇНІ

На тлі децентралізаційних процесів в Україні актуалізується питання фінансової автономії місцевих органів влади, які не в змозі повністю забезпечувати виконання покладених на них функцій за рахунок власних фінансових ресурсів.

Зарахування єдиного податку до загального фонду місцевого бюджету в якості власних надходжень створили умови для стимулювання розвитку малого підприємництва на рівні окремої територіально-адміністративної одиниці (міста, села, селища, об'єднаної громади). Збільшення надходжень до місцевого бюджету створило стимули для

місцевого самоврядування спрощувати процедури отримання відповідних дозволів на провадження підприємницької діяльності. Аналогічний ефект справило розширення бази оподаткування внаслідок реформи майнового і земельного оподаткування - за рахунок політики «дорогих» чи «дешевих» землі, нерухомості як в самому місті (по принципу зональності), так і на регіональному рівні (нижчі ставки оподаткування ніж в інших містах, обласних центрах). Відповідно розширення прав та владних повноважень забезпечує можливості для місцевого самоврядування регулювати рівень власних доходів і визначати місцеву складову державної фінансової політики [1, с. 82].

На наше переконання, розширення бази стягнення туристичного збору за цим принципом дозволить ефективніше використовувати туристично привабливі місця і розвивати сферу туризму в окремих містах і територіях. Так, уведення додаткового збору з музеїв, екскурсійних маршрутів, сувенірної продукції і відвідування історичних пам'яток дозволить збільшити надходження до місцевого бюджету і надалі спрямувати залучені кошти на розвиток туристичної інфраструктури.

На даний час у місті Львові є більше, ніж 160 готелів і хостелів, які сплачують туристичний збір. Ці об'єкти упродовж 2015 року сплатили 2562,6 тис. грн. туристичного збору, що склало лише 0,22% місцевих податків і зборів Львівської міської Ради [2]. Загалом у Львові є 7 напрямів туризму, а саме: оглядові, пішохідні та автобусні екскурсії, замські екскурсії, тематичні екскурсії, велосипедні екскурсії, гастрономічні екскурсії та екскурсії на довільну тематику.

Збільшення прямих надходжень від туристичної діяльності дасть змогу розвивати екскурсійні маршрути до об'єктів комунальної власності, таких як: парки, оглядові майданчики на ратуші міста Львова та Високому замку.

З економічної точки зору, збільшення вартості екскурсій та окремих туристичних заходів може зменшувати попит на такі послуги. З іншого боку, специфіка туризму полягає у одноразовому використанні екскурсійних чи сувенірних продуктів, що на довготермінову перспективу створює нееластичність попиту щодо цінових чинників. Як наслідок, незначний вплив туристів, зменшення попиту може натомість підсилити конкуренцію на ринку та зумовити розширення асортименту наданих послуг, стати додатковим фактором для розвитку галузі. До прикладу, Львів із світовим визнанням може піднімати ставки збору без побоювань втратити клієнтів, водночас нерозвинені у туристичному аспекті території можуть «переманювати» туристів дешевшою пропозицією екскурсійних турів.

Основна ж ідея полягає у наданні ширшого спектра повноважень місцевому самоврядуванню щодо встановлення об'єктів та бази

оподаткування, ставок місцевих податків і зборів, ніж це дозволяють чинні Податковий та Бюджетний кодекси України [3,4]. На перспективу це дасть змогу муніципалітетам сфокусуватися на розвитку менш популярних маршрутів, створити сприятливі умови у туристично нерозвинених регіонах, розвивати нові туристичні напрямки.

1. *Особливості становлення та перспективи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні* [Електронний ресурс] / Кміть В.М., Климусь Р.Р. // Молодий вчений. – 2016. – №4. – С. 80-84. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/4/20.pdf> 2. Офіційний сайт Львівської міської Ради // Туристична інформація. Каталог. – Режим доступу: <http://city-adm.lviv.ua/portal/catalog/goteli-ta-khosteli> 3. Закон України від 28.12.2014 № 80-VIII «Про Державний бюджет України на 2016 рік» [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верхової ради України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/928-19>. 4. Бюджетний кодекс України: за станом на 13 лютого 2016р., № 2456-VI. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верхової ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

Христина Ігорівна Пістун

гр. ФБм-12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., расист. Задерецька Р. І.

КРАУДІНВЕСТИНГ В УКРАЇНІ

Поява краудінвестингу як самостійної ідеології розвинулася тільки у 2012 році. У теоретичному аспекті слово "Краудінвестинг" (англ. Crowd investing) означає "crowd" – натовп, "investing" – інвестувати. Краудінвестинг – це процес інвестування коштів через мережу інтернет в нові проекти по принципу акціонерного вкладення, тобто інвестори, які вкладають кошти в проект, претендують на певну частку власності.

Перевагами використання краудінвестингу є доступність. Потенційні інвестори, за допомогою персонального комп'ютера мають змогу переглянути список проектів і долучитися до них, або виставити свій власний проект. Для реєстрації необхідно подати проект інвестиційного проекту, вказати терміни реалізації проекту і терміни, за які необхідно зібрати відповідну суму, а також рівень виплат дивідендів. Якщо за вказаний термін до проекту не залучать відповідну суму коштів, то за допомогою агрегатора кошти повертаються на рахунки інвесторів [1].

Тобто, краудінвестинг дозволяє зацікавленим людям займатися фінансуванням оригінальних ідей на початкових стадіях. Більше того, завдяки краудінвестингу міноритарні інвестори можуть стати акціонерами,

вносячи в стартап свою частку інвестицій не використовуючи нерозвинений фінансовий ринок в Україні.

За допомогою мережі інтернет і соціальних мереж, таких як Facebook, Twitter, Instagram можливо зареєструвати свій проект. Для реєстрації проект має відповідати наступним критеріям:

- Реалістична сума. Тобто, встановлення граничної суми коштів, яку необхідно зібрати для втілення інвестиційного проекту має бути оптимальним: з одного боку для максимальної реалізації проекту, а з іншого – для переконання потенційних інвесторів у тому, що ці кошти дійсно можуть бути акумульовані на ресурсі;

- Зрозумілість подачі. Чіткість і зрозумілість у представленні інвестиційного проекту допоможе потенційним інвесторам вкласти гроші у проект;

- Піар. Поширення інформації серед зацікавлених сторін збільшить шанси на успіх проекту і дозволить інвесторам вкладати менші суми коштів, що збільшить диверсифікацію ризиків.

Таким чином, розвиток краудінвестингу в Україні може розвинути ринок міноритаріїв в Україні, що в перспективі може розвинути фінансовий ринок в Україні і збільшити частку населення в інвестиційній діяльності.

1. Краудінвестинг або краудфандинг: чи є перспективи розвитку в Україні? [Текст] // Журнал «Народный Депутат». - 2013. - 95

Наталія Богданівна Хоркава

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Коць О.О.

МОНЕТИЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Монетизація економіки – найважливіша об'єктивна характеристика економічної системи, що відображає її насиченість ліквідними активами, здатними виконувати такі функції, як засіб обігу та платежу та визнаними як гроші [1].

Монетизація економіки – це макроекономічний показник, що характеризує ступінь забезпеченості економіки грошима, необхідними для здійснення платежів і розрахунків, та відображає забезпеченість процесів виробництва та споживання відповідною грошовою масою [2]. Якщо рівень монетизації є надмірним, то очікуються періодичні інфляційні кризи, якщо ж він є недостатнім, то країні загрожує стагнація товарного, валютного і фондового ринків, тривалі кризи збуту і платежів та акумуляція заощаджень у малих обсягах [3].

Показник монетизації економіки за стандартами Міжнародного валютного фонду (МВФ) розраховують як частку від ділення обсягу грошової маси, розраховану за агрегатом M2, що є в обороті на кінець

року, до номінального річного обсягу ВВП. В Україні для розрахунку цього показника береться грошова маса, розрахована за агрегатом М3.

У табл. 1 наведено результати розрахунку монетизації економіки України за 2008-2015 рр.

Таблиця 1

Грошова маса та показники монетизації економіки України за 2008-2015 рр.

Роки	Грошова маса за агрегатами, млн. грн.			Частка готівки в грошовій масі (в М3), %	ВВП, млн. грн.	Монетизація економіки за агрегатами, %	
	М0	М2	М3			М2	М3
2008	154759	391273	515727	30,01	948056	41,27	54,40
2009	157029	512527	487298	32,22	913345	56,12	53,35
2010	182990	484772	597872	30,61	1082569	44,78	55,23
2011	192665	596841	685515	28,11	1316600	45,33	52,07
2012	200680	681801	773200	25,95	1408889	48,39	54,88
2013	237776	762300	908994	26,16	1454931	52,39	62,48
2014	282947	906236	956728	29,57	1566728	57,84	61,07
2015	282861	955349	988911	28,6	1979458	48,26	49,96

Джерело: сформовано автором за даними [2]

Рівень монетизації економіки України за 2008-2015 рр. коливався в межах 41,27-57,84% (за агрегатом М2) та 49,96-62,48% (за агрегатом М3). Найнижчий значення показника досягається у 2015 р. – він зменшився більш як на 11% порівняно з 2014 р., що пов'язано з високим рівнем інфляції у цей період. Найвищим показник був у 2013 р. і становив 62,48%, що на 7,6% більше, ніж у 2012 р. та на 12,56% перевищує показники мінімального за аналізований період рівня монетизації. Варто зазначити, що загалом ситуація в Україні стосовно забезпеченості економіки грошима не є позитивною. Мінімально допустимий рівень монетизації задля нормального функціонування економіки повинен знаходитися на рівні 60-70%, в цей час як в Україні у 2015 р. його значення 49,96%.

Крім того, у 2014 р. мало місце зростання частки готівкових грошей у грошовій масі більш як на 3% (хоча у попередні періоди відбувалося її зменшення). Це зумовлено недостатністю грошової маси для фінансування економіки, зокрема витрат державного бюджету, внаслідок чого було прийнято заходи з монетизації бюджетного дефіциту. Загалом у високо розвинутих країнах частка готівки в грошовій масі не перевищує 10%, що додатково свідчить про недостатню ефективність грошово-кредитної політики в Україні.

Порівняємо рівні монетизації економік найбільших розвинутих країн світу за 2015 р. (табл.2) з аналогічними значеннями для України.

Таблиця 2

**Грошова маса та показники монетизації економіки найбільших
розвинутих країн світу за 2015 р.**

Країни	Грошова маса, розрахована за агрегатом М2, млрд. дол. США	ВВП, млрд. дол. США	Монетизація економіки, %
Велика Британія	2419,13	2679	90,3
Японія	7615,18	4830	157,66
Китай	22161,58	19392	114,28
США	12330	17947	68,7

Джерело: сформовано автором за даними [4]

Як бачимо, у Великій Британії показник монетизації економіки у 2015 р. становить 90,3%, у Японії – 157,66%, Китаї – 114,28%, а в США – 68,7%, що свідчить про високу ефективність монетарної політики цих держав. Натомість в Україні рівень монетизації економіки у 2015 р. дорівнює 48,26%, тобто був достатньо низьким порівняно з показниками високо розвинутих країн.

Отже, задля забезпечення відповідності монетизації економіки України світовим тенденціям і міжнародним вимогам необхідним є здійснення адекватної та ефективної монетарної політики Центральним банком, а також скорочення питомої ваги готівки в грошовій масі і збільшення частки безготівкових грошей, що є пріоритетом для економік розвинутих країн світу.

1. Міщенко С. Економіко-статистичний аналіз факторів монетизації економіки / С. Міщенко // Вісник НБУ. – 2012. - №1. – С. 31-33.
2. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] // Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua>.
3. Жмурко Н. В. Аналіз грошово-кредитного ринку України в умовах зростаючої монетизації економіки / Н. В. Жмурко, С. І. Березна // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – №12. – С. 186-190.
4. Офіційний сайт МВФ [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.imf.org>.

Наталія Богданівна Хоркава

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Фурдичко Л.Є.

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА В РИНКОВИХ УМОВАХ УКРАЇНИ

Розвинуті країни світу функціонують в ринковій економіці, бо саме ця модель є найкращою для ведення господарства та запровадження новітніх технологій. Жодна країна не може існувати без грошових коштів, саме тому категорія фінансів є надзвичайно важливою не лише у ринковій економіці, але й загалом.

Україна відносно молода держава, що вступила на шлях незалежності в політичній, економічній, соціальній та інших сферах. Тому

процеси переходу до ринкових умов господарювання та формування ефективної фінансової системи є у фазі закінчення.

Перехідний етап до ринкової економіки передбачав створення умов для розвитку приватного та колективного підприємництва, проведення широкомасштабної приватизації державної власності, впровадження конкуренції в ринковому середовищі, внесення суттєвих змін в процес ціноутворення, запровадження заходів демонополізації економіки, обмеження економічних функцій держави, зміну пріоритетів та інструментів державного регулювання, формування ефективного механізму соціального захисту громадян та багато інших [1].

На сьогоднішній день фінанси в Україні розкриваються через такі поняття як бюджет, доходи, витрати, податки, позабюджетні фонди, банківська система, фінанси підприємств, фінансовий ринок, валютний ринок, страхування тощо.

Цікавим є аналіз динаміки та структури державного бюджету. Державний бюджет - основний загальнодержавний фонд централізованих коштів. За допомогою якого певна частина валового внутрішнього продукту розподіляється на розвиток національної економіки, соціального захисту населення, утримання органів державної влади та управління, оборони країни. Державний бюджет на кожний фінансовий рік розглядається Верховною Радою України і затверджується як закон.

Місцеві бюджети — це фонди фінансових ресурсів, що мобілізуються й витрачаються на відповідній території [2].

Таблиця 1

Зведений Державний та місцеві бюджети України за 2011-2015рр [3].

Рік	2011	2012	2013	2014	2015
Доходи	398553,6	445525,3	442788,7	456067,3	652031,0
Видатки	416853,6	492454,7	505843,8	523125,7	679871,4
Кредитування	4757,9	3856,3	535,2	4972,1	3057,8
Дефіцит «-»	-23057,9	-50785,7	-63590,9	-72030,5	-30898,2
Профіцит «+»					

Згідно наведених даних, можна сказати, що протягом аналізованого періоду, Зведений бюджет був дефіцитним. Щорічно до 2014 року розмір цього дефіциту зростав, але у 2015 році довелося отримати показник дефіциту, який на 42,8% є менший, ніж у 2014 році.

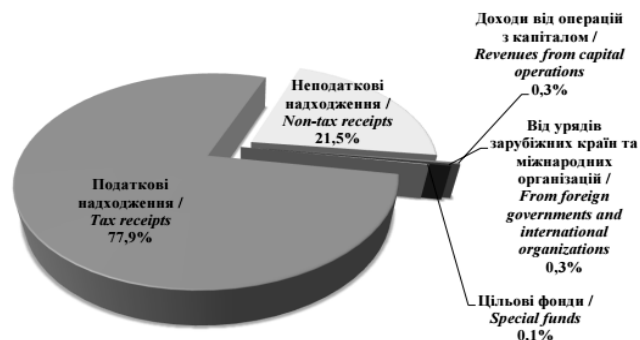

Рис.1. Структура доходів Зведеного бюджету України у 2015р.

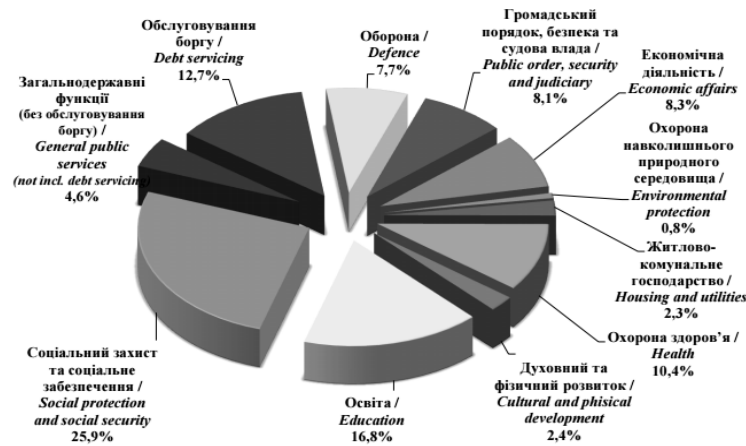

Рис.2. Структура видатків Зведеного бюджету України у 2015р.

Проаналізувавши структуру доходів та видатків Зведеного бюджету України варто зазначити, що основу усіх доходів, а саме 77,9 % складають податки. Так як основним джерелом наповнення бюджету є податкові надходження, то гостро постає питання правильності та ефективності ведення фінансової політики. Щодо видатків, то у 2015 році найбільша їх частка була витрачена на соціальний захист, освіту, обслуговування боргу та охорону здоров'я [3].

Отже, фінанси в ринкових умовах розвитку України посідають чільне місце. У своїй системі вони поєднують безліч понять та категорій, без яких неможливе існування країни в цілому. Однією з найважливіших категорій є бюджет, саме тому необхідно, щоб його динаміка рухалася в напрямку балансування доходів та витрат, а структура цих елементів забезпечувала нормальне функціонування країни в ринкових умовах.

1. Розвиток фінансів в період переходу до ринкової економіки [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.virtual.ks.ua/students/5047-development-finance-in-the-period-of-transition-to-a-market-economy.html>
2. Ляшенко Г. Роль фінансів у державному регулюванні економічного і соціального розвитку // Фінанси України. -1999. -№ 5. - С. 46-52
3. Сайт Міністерства фінансів України Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

Дарія Григорівна Цюрось

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Коць О.О.

СУЧАСНИЙ СТАН ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Інфляція є проблемою в економіці України. Непрогнозоване і неконтрольоване зростання цін не дає змоги ефективного управляти економікою, реалізовувати заходи грошово-кредитної, фінансово-бюджетної, валютної політик держави тощо[1].

У період 2012–2016рр. спостерігалися коливання індексів цін, амплітуда яких склала 15%(табл. 1.) Так, найвищий індекс інфляції зафіксовано в квітні 2015 р., який склав 114%, а найменшим індекс інфляції липня цього ж року – 99 %. За підсумками 2015 р. Україна очолила світовий рейтинг рівня інфляції. За рік інфляція зросла майже в 1,5 рази і Україна посіла останнє 225-те місце у світі [2].

Таблиця 1

Показники інфляції в Україні за 2012-2016 рр.

Показники	Значення за роками				
	2012	2013	2014	2015	2016 (прогнозне значення)
Індекс інфляції, %	99,8	100,5	124,9	143,3	104,5
Темп інфляції, %	-0,2	0,5	24,9	43,3	4,5

Джерело: сформовано автором за даними [3]

Згідно з «правилом довгострокової пропозиції» М. Фрідмена темп приросту маси грошей в обороті визначається середньорічним темпом приросту ВВП та середньорічним темпом очікуваної інфляції, спровокованої економічними чинниками (сумою цих двох показників). Проаналізуємо, чи використовується це правило під час здійснення грошово-кредитної політики в Україні.

У табл. 2 наведено дані про абсолютні значення та темпи приросту грошової маси та ВВП в Україні за 2012-2015 рр.

Таблиця 2

Абсолютні значення та темпи приросту грошової маси та ВВП в Україні за 2012-2015 рр.

Показники	Значення за роками			
	2012	2013	2014	2015
Грошова маса, млн. грн.	773199	906347	956728	988911
Темп приросту грошової маси, %	+12,5	+17,2	+4,9	+3,4
ВВП, млн. грн.	1411238	1454931	1566728	1979458
Темп приросту ВВП, %	+7,0	+3,3	+7,7	+26,3

Джерело: сформовано автором за даними [3-4]

Спираючись на дані, наведені в табл. 2, бачимо, що збільшення грошової бази в Україні не спричиняло посилення інфляції в період в 2014-2015 рр. Зростання цін зумовило зростання номінального ВВП на 26,3% у 2015 р., хоча реальна його величина не збільшилася більш ніж на 1-2 %. Виходячи з рівняння М. Фрідмена, можемо зробити висновок, що інфляція (зростання цін) в Україні, зокрема у 2015 р., визначалося не економічними, а спекулятивними чинниками.

Про спекулятивні мотиви попиту на гроші йшлося ще у працях Дж. М. Кейнса, який визначав цей мотив як бажання населення отримувати дохід від зберігання грошей у фінансових активах [5]. В Україні таким

фінансовим активом стали грошові одиниці іноземних держав – долари США та євро, адже девальвація гривні спонукала населення до спекулятивних операцій на валютному ринку і була однією з першопричин значних темпів інфляції у 2015 р. Так і не відбулося стимулювання розвитку фінансового ринку у розрізі торгівлі борговими цінними паперами, що було зумовлено недовірою населення до цих фінансових активів.

Інфляція має суттєві соціально-економічні наслідки, що впливають на обсяги національного виробництва і перерозподіл доходів. Враховуючи їх, уряд країни повинен проводити ефективну антиінфляційну політику для встановлення стабільності економічної ситуації. При цьому важливим є забезпечити не нульовий її рівень, а спадну динаміку впродовж перехідного періоду, щораз нижчу в міру реформування економіки, здійснення структурних реформ, зростання продуктивності праці. Ефективність антиінфляційної політики в Україні безпосередньо залежить від спрямованості та результатів грошово-кредитної, фіскально-бюджетної та валютної політик держави. Важливим є наявність єдиної мети, а також взаємоузгодженість цілей та способів її досягнення.

1. Васильєва М.О. Інфляційні процеси в Україні/ М.О.Васильєва, М.П.Денисенко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2014. – № 4. – С. 213-217. 2. Офіційний сайт Центрального розвідувального управління [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.cia.gov/ru>. 3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 4. Офіційний сайт Національного банку України[Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://www.bank.gov.ua>. 5. Ганусик Ю.Б. Закономірності розвитку інфляції в Україні в умовах циклічності / Ю. Б.Ганусик//Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015.– №5. – С. 818-825.

Олександр Михайлович Ярмошук

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – асист. каф. фін. Кривецький І.О.

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Під недержавним пенсійним фондом розуміють неприбуткову установу, котра створена з метою соціального забезпечення населення країни. Діяльністю даної організації є накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними

активами, а також здійснювати пенсійні виплати учасникам зазначеного фонду у визначеному законом порядку [4].

Основна діяльність фонду – інвестиційна. Акумулятовані кошти пенсійних внесків використовуються для залучення активу у фінансові інструменти з метою збереження цінностей коштів, примноження нагромаджень та отримання доходу для виконання зобов'язань перед учасниками фонду. Інвестування пенсійних коштів відбувається згідно з обраною портфельною стратегією з урахуванням усіх норм та правил законодавства. на рис. 1 наведено загальні обмеження інвестиційної діяльності активів НПФ:

Максимальний відсоток інвестування пенсійних активів фонду в об'єкт інвестування (% від загальної вартості пенсійних активів фонду)

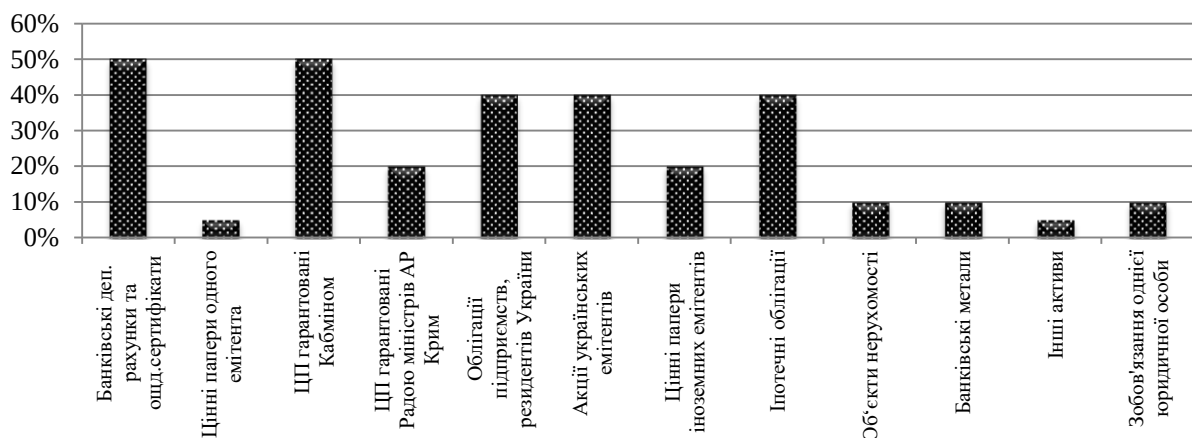

Рисунок 1 – Обмеження структури інвестування активів фонду в об'єкти інвестування [2, с.176].

Для НПФ властиво формувати портфель, до якого входять об'єкти інвестування з мінімальним ступенем ризику. Тому, вдале визначення напрямку інвестування полягає у виборі інвестиційних інструментів, використовуючи які, дані фонди зможуть забезпечити захист грошових коштів населення від інфляційних процесів і при цьому отримувати визначений приріст капіталу.

На рисунку 2 ми спостерігаємо, що переважно напрями інвестування активів фонду припадають на депозити в банках (40% інвестованих коштів) , цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабміном (9%) та облігації ПП емітентами яких є резиденти України (11%)

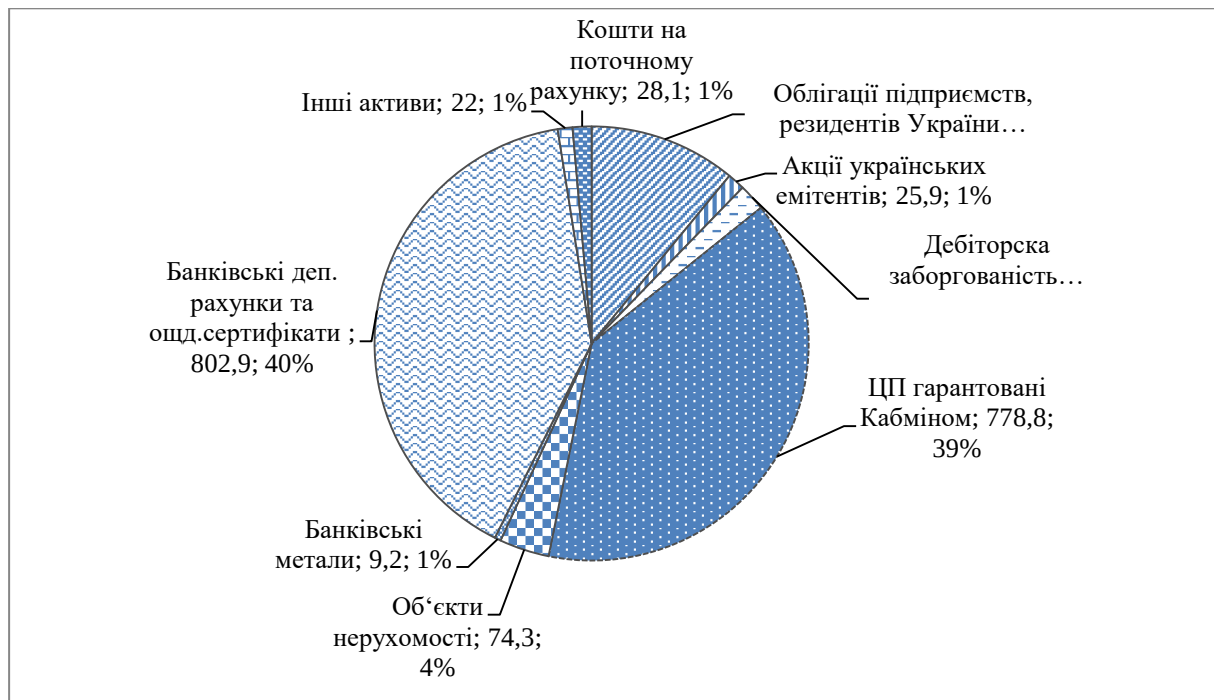

Рисунок 2 – Структура інвестицій пенсійних активів станом на 2016р. (млн. грн.) [3].

Інвестиційна стратегія фонду може змінюватись, строк діяльності НПФ є необмеженим, тому рада фонду у разі потреби може змінювати напрямки інвестиційної діяльності організації [1].

Отже, вибір оптимальної портфельної стратегії безпосередньо впливає на діяльність фонду, адже вартість активу може як збільшуватись, так і зменшуватись.

1. Балдич Н. Регулювання інвестиційних ризиків у системі недержавного пенсійного забезпечення / Вісн. НАДУ. - 2011. - №1. - С. 217-225
2. Кириленко О.П. Недержавні пенсійні фонди як суб'єкти фінансового ринку / О.П. Кириленко // зб. матер. IX Міжнар. наук.-практ. Конф. 2012 р. – Київ, 2012. – 300 с.
3. Підсумки розвитку системи НПФ 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/NPF_II_kv%202016.pdf
4. Пенсійний фонд України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index>

Ірина Юріївна Яськова

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - д. е. н., проф. Шкварчук Л.О.

ПРОБЛЕМИ БІРЖОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ, ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ

В Україні діяльність бірж перебуває на етапі розвитку і становлення.

Розвиток вітчизняного біржового ринку стримується зниженням обсягів промислового виробництва, девальвацією національної валюти та наявністю підвищених ризиків, притаманною Україні. При цьому доволі незначна кількість компаній зацікавлена в залученні коштів саме шляхом випуску акцій. Наразі найбільшими емітентами акцій є банки. Також, обсяги біржової діяльності порівняно з іншими країнами є незначними, [3].

Проблеми і динаміку біржової діяльності в Україні досліджували і аналізували такі вчені, як О. Бралатан, О. Жилякова, О. Копилова, А. Приступко [1].

З початку 2015 року відбувалась консолідація біржової інфраструктури. Обсяг торгів на фондових біржах України за 2015 рік становив близько 290 млрд. грн., що на 54% менше, ніж за підсумками 2014 року. Така динаміка обумовлена переважно зниженням активності на ринку державних облігацій, частка операцій з якими за вказаний період складала близько 87%, [2].

Протягом останніх років лідером на ринку державних облігацій є ФБ Перспектива. За підсумками 2015 року «Перспектива» утримувала близько 82% біржового ринку, [4].

Динаміку обсягів торгів на біржі «Перспектива» з 2011 по 2015 роки подано на рисунку 1 за даними Державного комітету статистики, [4].

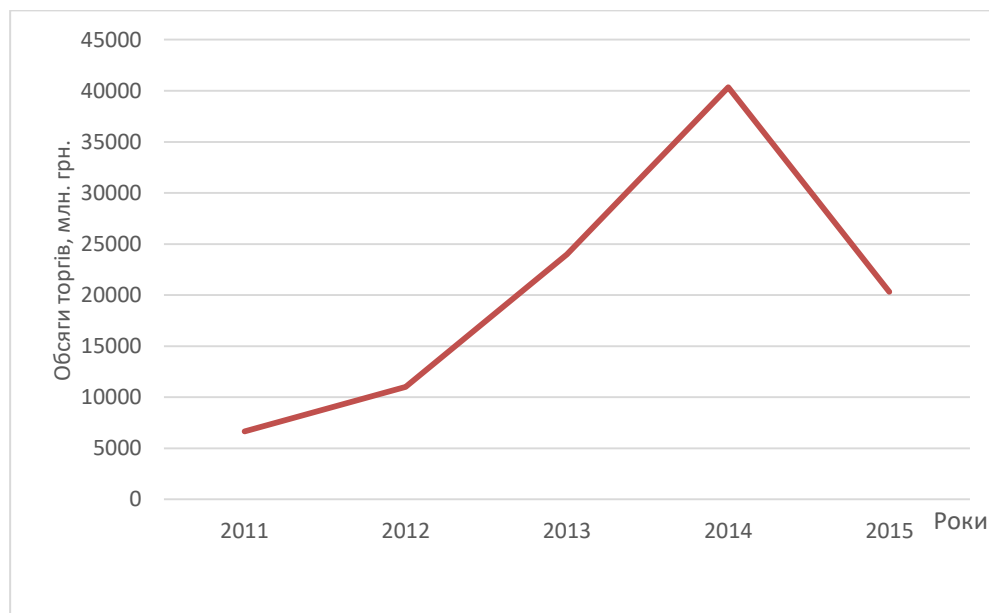

Рисунок 1. Динаміка обсягів торгів з 2011 по 2015 рр. біржі «Перспектива».

Проаналізувавши динаміку можна зробити висновки, що біржова торгівля України розвивається, а отже і біржовий ринок також, оскільки «Перспектива» є лідером ринку. Позитивні зміни спостерігаються з 2011 по 2014 рр., тому що обсяги торгів зростають у кожному році. У 2015 році ситуація погіршилась, у порівнянні з 2014 роком на 48, 78%.

На інших фондових біржах обсяг операцій з державними цінними паперами був незначним. Зважаючи на скорочення платоспроможного попиту з боку інвесторів, підвищення вартості боргових ресурсів та загальне зростання рівня кредитного ризику. Це обмежує і стримує розвиток самого ринку, оскільки інвестори не мають нормальної можливості працювати на біржовому ринку. Відповідно, це впливає на обсяги попиту і пропозиції на ринку, які є також низькими, [2].

Слід зазначити, що важливу роль у відновленні економіки в довгостроковій перспективі повинен відігравати корпоративний сегмент ринку цінних паперів. Разом із тим, в поточному році торги цінними паперами демонструють низхідний тренд, що пов'язано з загальним погіршенням макроекономічної ситуації, низькою зацікавленістю економічних суб'єктів у залученні коштів через фондовий ринок та невисокою інвестиційною привабливістю наявних фінансових інструментів. Велика кількість емітентів цінних паперів до цього часу не привела свою діяльність у відповідність до норм законодавства (подання річної звітності, дематеріалізація цінних паперів), [1].

Біржова діяльність регулюється відповідною нормативно-правовою базою, яка є на етапі розвитку. Більшість законодавчих актів не є на рівні міжнародних стандартів і також потребують розвитку.

Отже, для покращення ситуації та удосконалення біржового ринку України можна запропонувати такі заходи:

- покращити умови ліквідності на біржовому ринку;
- оновити умови для розміщень цінних паперів українських підприємств;
- на рівні законодавства потрібно захистити права інвесторів;
- гарантувати державою повернення вкладів та здійснення угод;
- підвищити рівень фінансової грамотності населення [2].

1. Грищенко Л. Л. Проблеми розвитку фондового ринку України в умовах фінансової глобалізації / Л. Л. Грищенко, В. В. Роєнко // *Механізм регулювання економіки*. – 2014. – № 2. – С. 45–51. 2. Науменкова С.В. Зарубіжний досвід організації систем регулювання й нагляду за діяльністю фінансових установ // *Фінанси України* – 2015.– №12.– с. 20–27. 3. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку [сайт <http://www.ssmc.gov.ua>]. 4. Фондова біржа «Перспектива» [сайт <http://fbp.com.ua/>].

СЕКЦІЯ 2. «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА»

Надія Анатоліївна Абрамчук

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

ETF-ФОНДИ ЯК УЧАСНИКИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

У сучасних умовах для забезпечення економічного розвитку України необхідно шукати шляхи мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів. Для цього має бути добре розвинений фінансовий ринок, наявні різноманітні фінансові посередники, які надавали б доступні та зрозумілі послуги населенню. Тому актуальним є дослідження діяльності нових фінансових інститутів, які активно діють на іноземному фінансовому ринку, їх запровадження в Україні.

ETF або біржові фонди – це фонди, структура вкладів яких відповідає певному індексу, або цінова динаміка фонду відображає динаміку цін певного базового активу [3].

ETF-фонди діють на світовому фінансовому ринку не так давно, проте вже стали однією з галузей, що розвиваються дуже стрімко. Однією з причин є розширення номенклатури біржових інвестиційних фондів, перші з яких були переважно орієнтовані на ринок акцій. Сьогодні ж біржові фонди не обмежуються лише акціями та індексами. Активно створюються облігаційні, сировинні, металеві, валютні біржові фонди, фонди окремих країн та регіонів, фонди нерухомості, змішані фонди, фонди певного стилю управління тощо [2].

На провідних біржах США, Європи і Азії загальна кількість зареєстрованих ETF перевищує 4700 суб'єктів. Ринок ETF продовжує швидко зростати в розмірах і набувати популярності, досягнувши 2,7 трлн євро активів під управлінням по всьому світу до грудня 2015 року. В Європі сукупні активи ETF-фондів в 2015 році зросли на 24% в порівнянні з кінцем 2014 року, досягнувши 451,14 млрд. євро (рис. 1) [5].

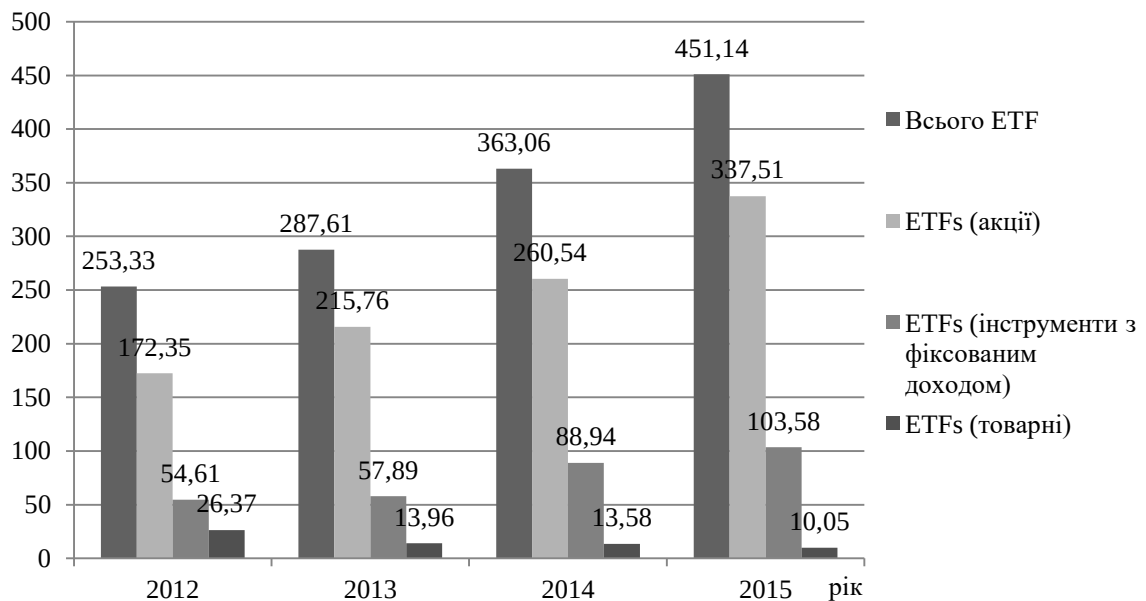

Рис. 1. Активи ETF-фондів Європи за 2012-2015 роки
Джерело: [5]

Така позитивна тенденція розвитку ETF-фондів спричинена тим, що вони мають ряд переваг: простота інвестування, низькі операційні витрати за рахунок дотримання пасивної стратегії, висока диверсифікація вкладень, податкова ефективність, висока ліквідність ETFs та можливість здійснення з ними багатьох операцій, аналогічно акціям, сертифікат біржового фонду можна використовувати у будь-яких біржових операціях, наприклад, при коротких продажах, або маржинальній купівлі [1].

В Україні наявні певні інституційні умови створення ETF-фондів, але одночасно є і ряд проблем. Перше розміщення ETF в Україні на Індекс Української біржі було здійснено інвестиційною компанією КІНТО шляхом випуску інвестиційних сертифікатів Фонду у 2011 р [4].

Фонд «Індекс Української біржі» є унікальним проектом для українського фондового ринку. Це перший фонд, цінні папери якого вільно торгуються на біржі як звичайні акції. Структура фонду «Індекс Української біржі» майже повністю повторює склад індексного кошика Української біржі, який складається з акцій кращих українських компаній [4].

В Україні існує ряд перепон, що стримують розвиток ETF-фондів: невелика кількість вітчизняних фондових індексів, низький рівень доходів населення, необізнаність потенційних інвесторів в роботі з інноваційними фінансовими інструментами, банкоцентричне спрямування економіки, низький рівень розвитку фондового ринку [1].

Отже, ETF-фонди є важливими фінансовими інститутами на міжнародному фінансовому ринку, які щороку набувають популярності та розширюють свою діяльність. Для розширення діяльності ETF-фондів в Україні необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат,

забезпечити реальне зростання вітчизняних підприємств, зростання доходів населення, підвищити обізнаність інвесторів щодо інноваційних фінансових інструментів.

1. Єгоричева С.Б. ETF- фонди як учасники фінансового ринку: механізм функціонування та тенденції розвитку / С. Б. Єгоричева, Т.П. Гудзь // Фін.-кредит. діял.: пробл. теорії та практики: зб. наук. пр. – 2013.- Вип. 2.-С. 184-192. 2. Кунін Е.Л. Теоретичні аспекти функціонування та використання біржових інвестиційних фондів (ETF), як інструменту ефективного хеджування фінансових інвестицій / Е.Л. Кунін // Ефективна економіка. - 2014. - № 6. 3. Сохацька О.М. ETF-інноваційний фінансовий інструмент світового ринку капіталів / О. М. Сохацька, Н. Є. Стрельбіцька // Вісник Української академії банківської справи. - 2012.-№ 2 (33). - С. 12-21. 4. Офіційний сайт інвестиційної компанії “КІНТО” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kinto.com/etf/kubi/information/performance.html>. 5. Bloomberg. About ETFs [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bloomberg.com/markets/ etfs/etf_about.html.

Мар’яна Сергіївна Батюк

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д. е. н., проф. Шкварчук Л.О.

РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

У світовій економіці фінансовий лізинг займає друге місце за обсягами інвестицій після банківського кредитування. Це один із прогресивних методів залучення коштів для матеріально-технічного забезпечення виробництва, оновлення та модернізації основних засобів. Його чисельні переваги, на відміну від традиційного банківського фінансування, спрямовані на вирішення проблем нестачі капіталу та проблем ліквідності, з якими часто стикаються й українські підприємства [2].

Переваги фінансового лізингу полягають у тому, що він дозволяє швидко реагувати на зміни кон’юнктури, оновлювати капітал, не вдаючись до великомасштабних інвестицій та залучення кредитів. Основною перевагою перед кредитуванням є нижчі вимоги по заставі, оскільки в лізингу лише обладнання є предметом застави без будь-якого додаткового забезпечення. Також лізинг можна оформити набагато швидше та простіше, ніж традиційну позику [1].

Для України відносини фінансового лізингу є порівняно новим явищем. Вони знаходяться на стадії становлення та носять складний, суперечливий характер. Основні показники діяльності юридичних осіб

(лізингодавців) в Україні за 2013-2015 рр відображені в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності лізингодавців за 2013 - 2015 рр.

Показники	Станом на 31.12.2013	Станом на 31.12.2014	Станом на 31.12.2015	Темпи приросту, %	
				31.12.2014/ 31.12.2013	31.12.2015/ 31.12.2014
Кількість зареєстрованих установ	254	267	268	5,1	0,4
Вартість укладених договорів фінансового лізингу (млн. грн..)	31 536,6	7 181,0	6 241,1	-77,2	-13,1
Кількість укладених договорів фінансового лізингу (од.)	11 051	8 940	4 098	-19,1	-54,2

Станом на 31.12.2015 до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено інформацію про 268 юридичних осіб – лізингодавців та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 362 фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу.

За підсумками 2015 року спостерігається зменшення кількості договорів фінансового лізингу на 54,1% (4 847,0 одиниці) порівняно з відповідним періодом 2014 року, а загальна вартість договорів фінансового лізингу зменшилась на 13,1% (на 1 176,8 млн. грн.).

Крім цього, станом на 31.12.2015 спостерігається тенденція зменшення частки довгострокових договорів лізингу. Зокрема, договори термін дії яких більше 5 або дорівнює 10 рокам порівняно з аналогічною датою минулого року зменшились на 80,9 % (25 310,2 млн. грн.) і становлять всього 5 980,6 млн грн. [4].

Така негативна динаміка пов'язана з низкою перешкод, що стримують розвиток ринку фінансового лізингу в Україні. Серед основних можна виділити: брак стартового капіталу у лізингових компаній; недостатня фінансова стійкість лізингодавців; слабкий розвиток інфраструктури ринку; незацікавленість банків у довгостроковому кредитуванні лізингових угод; відсутність стимулів та необізнаність суб'єктів господарювання у застосуванні лізингу; обмеженість довгострокових фінансових ресурсів та їх висока вартість; макроекономічна і політична невизначеність обстановки в країні [1].

Отже, лізинговий ринок України на даному етапі розвитку має ряд проблем, вирішення яких є досить необхідним, враховуючи теперішній стан економіки країни. Для активізації розвитку лізингу доцільно провести

комплекс заходів, який передбачатиме - удосконалення законодавчої бази; зниження вартості нотаріальних послуг з оформлення договору лізингу; сприяння розвитку інфраструктури ринку лізингових послуг; розробка програми заохочення іноземних інвестицій у формі лізингу; забезпечення захисту прав учасників ринку лізингу [3].

Для реалізації вище перелічених заходів необхідна комплексна співпраця як держави в особі уповноважених нею органів, лізингових компаній, так і споживачів, оскільки розвиток лізингу може стати не тільки засобом підвищення якості та ефективності виробництва, оновлення основних фондів окремого підприємства, а й чинником розвитку вітчизняної економіки в цілому.

1. Барташук К. А. Фінансовий лізинг як джерело фінансування розвитку підприємств України/ К. А. Барташук// Економічна наука – 2015 - №3 – с. 142-147. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2015/34.pdf 2. Глазунов О. Є. Сучасний стан розвитку ринку лізингових послуг в Україні/ О. Є. Глазунов// Магістеріум – 2014 - №56 – с. 47 -50 3. Слободянюк О. В. Ринок лізингових послуг в Україні/ О. В. Слободянюк, І. В. Степанова// Науковий вісник Харківського державного університету – 2016 - №16. – с.129-132 4. Підсумки діяльності лізингодавців за 2015 рік [Електронний ресурс]// Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців» – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/FK_2015.pdf

Оксана Сергіївна Бранець

гр. ФБМ-12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н. проф. Партин Г.О.

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день в умовах нестабільності та кризового стану економіки й високої конкуренції, перед підприємствами постає складне завдання – забезпечити ефективне та стає управління фінансовою стійкістю. Однак не лише зовнішнє середовище має вплив на діяльність підприємства, але і внутрішнє середовище негативно впливає, а саме відсутність ефективного механізму управління фінансовою безпекою, який би зміг протистояти постійним змінам у господарській діяльності. Для подолання даної проблеми потрібно удосконалювати та систематизувати механізм управління фінансовою стійкістю.

Фінансова стійкість підприємства виступає якісною характеристикою фінансового стану організації, вона характеризується ефективним функціонуванням та розвитком підприємства, а також достатнім рівнем забезпеченості фінансовими ресурсами та ефективністю управління ними, що приводить до прибутковості, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Управління фінансовою стійкістю із застосуванням фінансового механізму може досягти необхідного результату лише за поєднання доцільно спрямованого взаємовпливу всіх його елементів [3]. Фінансовий механізм повинен відповідати таким вимогам: кожен елемент фінансового механізму має виконувати властиві йому функції та повноваження; спрямованість дій усіх елементів фінансового механізму для забезпечення інтересів суб'єктів, які беруть участь у фінансових відносинах; зворотній зв'язок усіх елементів фінансово механізму; швидке реагування на зміни, які відбуваються на усіх рівнях фінансового механізму.

Для ефективного функціонування фінансового механізму потрібна цілеспрямована, взаємодоповнююча та узгоджена робота усіх складових частин механізму.

Процес формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства необхідно розпочати з характеристики його складових, а також визначення послідовності певних етапів. Оскільки механізм будується на основі системного підходу, то правомірним буде виділення таких його складових, як об'єкти та суб'єкти [2]. Отже, перший етап процесу формування повинен включати в себе визначення об'єктів управління; суб'єктів, які б здійснювали конкретні дії; а також цілей, які переслідують дані суб'єкти. У нашому випадку об'єктами можуть бути діяльність підприємства або його окремого підрозділу, певний виробничий процес, фінансова діяльність, прибуток, фінансові ресурси [1].

На другому етапі потрібно здійснити оцінку поточного стану фінансової стійкості, а також здійснити аналіз чинників, які мають вплив на поставлені завдання та цілі.

На наступному етапі є обов'язковим визначення методів впливу чинників, шляхом використання інструментарію управління фінансовою стійкістю.

Наступним кроком у формуванні механізму управління є розробка стратегії управління фінансовою стійкістю підприємства, тобто визначення стратегічних напрямків та перспективи розвитку підприємства.

Заключним етапом розробки є реалізація стратегії. Щоб здійснити реалізацію керівникам необхідно мати набір методик та моделей, на основі яких приймаються раціональні рішення.

Для кожного етапу спільним є те, що відбувається використання інструментів управління фінансовою стійкістю підприємства.

Найважливішими чинниками, які мають вагомий вплив на діяльність підприємство є внутрішні чинники, такі, як якість управління прибутком та структура його власних та позикових коштів [1]. На підприємстві необхідно формувати ефективну систему управління фінансовою стійкістю, на основі застосування методів прогнозування, планування, регулювання, контролю та аналізу фінансової стійкості. Для зростання ефективності діяльності підприємства необхідно якнайретельніше аналізувати та оцінювати вплив тих чи інших чинників на фінансову стійкість протягом конкретного періоду для обґрунтування тих чи інших стратегій управління, складання прогнозів, виконання планів [3].

Отже, управління фінансовою стійкістю підприємства є одним з важливих елементів системи фінансового менеджменту, яка однозначно пов'язана з іншими системами управління. Управління фінансовою стійкістю – це є комплекс методів та прийомів щодо розробки та впровадження управлінських рішень, для забезпечення такого стану фінансових ресурсів, який би дозволив підприємству функціонувати та розвиватись на основі збільшення свого прибутку та капіталу.

1. Колодізев О.М. Дослідження сутності та змісту економічної стійкості підприємства / О.М. Колодізев, К.М. Нужний // *науч.-техн. сб.: Коммунальное хозяйство городов.* – 2014. – №78. – С.238–243. 2. Масленніков Є. І. Механізм управління фінансовою стійкістю промислового підприємства / Масленніков Є. І. – К: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса. – 2015. – С.312. 3. Скляр Г.П. Механізм забезпечення фінансової стійкості підприємств споживчої кооперації та його удосконалення в умовах перехідної економіки / Скляр Г.П., Педик О. О. / *Електронний ресурс.* – Режим доступу: <http://ukrcoop-journal.com.ua>.

Оксана Миколаївна Винник

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н., ст. вкл. Чубка О.М.

ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Із виникненням Інтернету та розвитком ІТ- технологій нові можливості вражають. Донедавна ніхто не міг уявити здійснення покупки чи оплати комунальних послуг через Інтернет, а зараз це буденність. Змінилась також робота банків. Сьогодні банки прагнуть увійти в кожен дім і цілодобово бути на зв'язку зі своїм клієнтом. За допомогою

інтернет-банкінгу можна здійснювати будь-які операції з поточними рахунками, отримувати широкий спектр банківських послуг. Також він може служити основою для дистанційної роботи на ринку цінних паперів, віддаленого страхування та інших банківських послуг.

В історії виникнення інтернет-банкінгу першим банком, який почав здійснювати такий вид діяльності, вважається [американський](#) Security First Network Bank (18 жовтня 1995 р.). Протягом перших півтора року роботи середній приріст [капіталу](#) банку становив 20% на [місяць](#), у той же час активи зросли до 40 млн доларів, було відкрито понад 10 тис. клієнтських рахунків. У 1996 році відкрився перший віртуальний банк в Європі - Advance Bank (дочірня структура Дрезденської банківської групи, Німеччина). За даними Банку міжнародних розрахунків, найбільшого поширення [інтернет-банкінг](#) набув в Австрії, Фінляндії, Кореї, [Сінгапурі](#), Іспанії, Швеції та Швейцарії.

Питання інтернет-банкінгу досліджується науковцями з метою виявлення проблематики їх функціонування, пошуку позитивних та негативних наслідків його застосування. Зокрема Шилькова А.О. розглядає різні теоретичні підходи до сутності визначення терміну «інтернет-банкінг» та його відмінність від поняття «онлайн-банкінг». На її думку, інтернет-банкінг визначається як самостійний елемент дистанційного банківського обслуговування або каналу віддаленого зв'язку [1, с. 95-97]. Кравченко Я.І. порушує проблему законодавчого регулювання інтернет-банкінгу та правила і порядок обслуговування клієнтів. Автор вважає, що потрібно налагодити питання щодо безпеки проведення операцій у мережі Інтернет, детальніше вивчити притягнення до відповідальності осіб, які здійснюють даний вид діяльності, також створити механізм використання електронного підпису [2, с. 90-95]. Міщанин О.М. у своїй роботі досліджує розвиток даного напрямку в Україні. Він стверджує, що інтернет-банкінг як напрям розвитку ринку фінансових послуг має великий потенціал і перспективи. Але існують також і негативні аспекти: низький рівень захисту, відсутність законодавчого підґрунтя, недостатня кількість інтернет-користувачів [3, с. 71-75].

В Україні інтернет-банкінг поступово набирає поширеності, проте має безліч перешкод на своєму шляху. Як вже зазначалося іншими дослідниками, існує проблема правового регулювання, рівень захисту клієнтів. Також гальмом стрімкого розвитку електронного банкінгу в Україні є мала кількість користувачів Інтернету. На нашу думку, існує ще одна вагома проблема – низький рівень довіри громадян до банків, а відповідно і до їх інноваційних видів діяльності. З іншого боку, не поспішають надавати і самі банки спеціальні послуги, оскільки бояться стикнутися з хакерами та клієнтами з негативною кредитною історією.

Серед банків, які доволі активно освоюють інтернет-банкінг можна віднести "ПриватБанк", "ПУМБ", "Райффайзен Банк Аваль", "Київський міжнародний банк", "Піреус банк МКБ", "Мегабанк", "VTB" та інші.

У табл. 1 наведено перелік операцій, які можна здійснити за допомогою інтернет-банкінгу окремих вітчизняних банків.

Таблиця 1

Послуги інтернет-банкінгу українських банків

Назва банку	Операції, які можна здійснити за допомогою інтернет-банкінгу
ПриватБанк	➤ Управління рахунками ➤ Поповнення мобільного телефону ➤ Переказ коштів ➤ Оплата комунальних платежів ➤ Купівля авіаквитків, залізничних та автобусних квитків ➤ Погашення кредиту ➤ Відкриття депозиту ➤ Валютообмінні операції
Райффайзен Банк Аваль	➤ Контроль руху коштів по власних рахунках ➤ Перегляд деталей по власних рахунках ➤ Формування виписок по рахунках у зручному форматі ➤ Блокування платіжної картки ➤ Листування з банком для отримання консультацій ➤ Поповнення депозиту ➤ Погашення кредитної заборгованості

За даними табл. 1 бачимо, що перелік операцій у різних банків є доволі схожим. Лише деякі розвинуті та потужні банки використовують інтернет-банкінг, тому потрібно розвивати цю діяльність в практиці українських банків.

Таким чином, інтернет-банкінг набуває поширеності не тільки ззакордоном, а й в Україні, хоч і незначними темпами. Для покращення розвитку даного виду діяльності в Україні слід:

- створити нормативно-правове поле, тобто вдосконалити законодавчу базу;
- підвищити рівень захисту користувачів інтернет-банкінгу, шляхом удосконалення механізму обробки інформації, ідентифікації клієнтів;
- заохочувати банківські установи використовувати технологію інтернет-банкінгу;
- забезпечити населенню доступ до мережі Інтернет.

Застосування рекомендованих заходів сприятиме покращенню і розвитку інтернет-банкінгу в Україні.

1. Шилькова А.О. Теоретичні підходи до сутності поняття "Інтернет-банкінг" [Електронний ресурс] / А. О. Шилькова // [Управління розвитком](#). - 2014. - № 11. - С. 95-97. - Режим

доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2014_11_38_2. 2. Кравченко Я. І. Порядок укладання та розрахунків по договорах з використанням інтернет-банкінгу [Електронний ресурс] / Я. І. Кравченко // *Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид.* – 2016. – №1 (6). – С. 90-95. – Режим доступу: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2016/06/Kravchenko6.pdf>. 3. Міщанин О.М. Інтернет-банкінг в Україні [Електронний ресурс] / О. М. Міщанин // *Молодіжний економічний дайджест.* - 2014. - № 1(1). - С. 71-75. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/med_2014_1\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/med_2014_1(1)_16).

Мар'яна Ігорівна Вишневська

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

РОЗВИТОК РИНКУ КОРПОРАТИВНИХ ОБЛІГАЦІЙ

Ринок корпоративних облігацій як один із сегментів ринку цінних паперів є невід'ємним елементом ринкової економіки України та одним із найбільш перспективних джерел фінансування діяльності підприємств. Його розвиток та ефективне функціонування сприятимуть економічному зростанню, збільшенню розмірів залучених фінансових ресурсів [1].

Однак, на даному етапі свого функціонування, ринок корпоративних облігацій потерпає від низки факторів, що призводять до його скорочення. Протягом 2015 року Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку зареєструвала 155 випусків облігацій підприємств на суму 13,18 млрд. грн., тобто в середньому на один випуск облігацій припадає лише 85,03 млн. грн. (рис.1). Якщо порівнювати з попереднім 2014 роком, в якому обсяг зареєстрованих випусків облігацій був майже втричі більший, можна стверджувати, що активність на ринку різко спадає, скорочується як кількість емітентів, так і кількість інвесторів [4].

Вітчизняний ринок характеризується доволі низьким попитом з боку інвесторів, що підтверджують річні дані про значні складнощі з розміщенням облігацій. В Україні надалі прослідковується дуже низька активність інституційних інвесторів. Так, інститути спільного інвестування зазнали значних втрат від дефолтів на ринку корпоративних облігацій в 2009 році, а тому зараз обережно відносяться до такого типу вкладень [2].

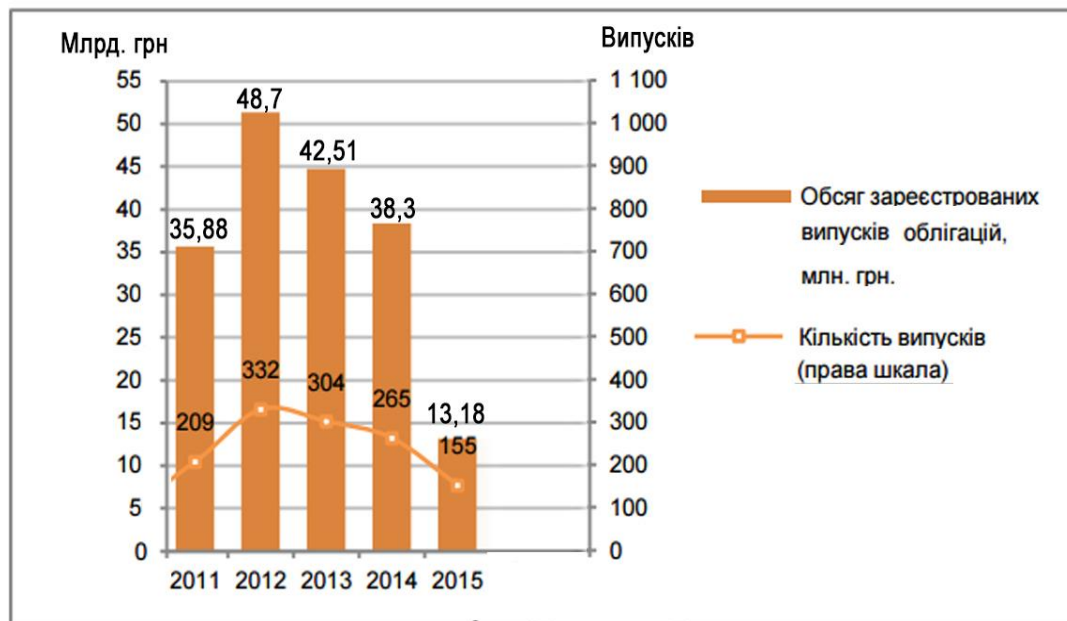

Рис.1. Динаміка зареєстрованих випусків облігацій підприємств за 2011- 2015 рр., млрд. грн.

Джерело: [3]

Страхові компанії надають перевагу банківським депозитам, які є більш надійними, та й відсоткові ставки не дуже різняться. З тих же причин ринок корпоративних облігацій є нецікавим і для приватних інвесторів, а такий інститут інвестування як недержавні пенсійні фонди надалі перебуває в Україні у зародковому стані [2].

Наразі основною причиною звуження ринку корпоративних облігацій є ускладнення політико-економічної ситуації та погіршення ділового клімату в країні з початку 2014 року. Окрім загального зниження ділової активності, суттєву роль в такій низхідній динаміці могло відіграти скорочення кількості банківських установ, які використовували операції з корпоративними облігаціями для покращення показників фінансової звітності [3].

В цілому, емісійна діяльність на ринку корпоративних облігацій за аналізований період зберігає характерну рису попередніх років – обсяги емісії все ще залишаються незначними для економіки ринкового типу. Це пов'язано з низьким платоспроможним попитом на корпоративні облігаційні інструменти, а також високими кредитними ризиками, на які наражаються інвестори. В 2016 році, незважаючи на деяке зниження активності, головним драйвером розвитку ринку буде державний борговий сегмент, в той час як у сегменті корпоративних облігацій обсяг реалізації нових запозичень буде значно нижчим, ніж обсяг викуплених та погашених випусків [3].

Отже, для покращення ситуації на ринку можна запропонувати використання певних механізмів для приваблення інвесторів, зокрема розміщення емісій облігацій, номінованих в доларах США або інших

стабільних іноземних валютах, що дозволить інвестору уникнути валютного ризику девальвації гривні. Також можна використовувати хеджування ризиків на випадок зниження курсу гривні по відношенню до долара США, впровадити механізми забезпечення погашення облігацій чи здійснювати продаж облігацій з державною гарантією тощо.

1. Гончарук О.О. Корпоративні облігації у механізмі фінансування діяльності підприємств //Ефективна економіка. № 6, 2014. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=316>. 2. Кравчук І. Ринок облігацій – 2013 // Реальна економіка. – 2014[Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://real-economy.com.ua/publication/22/60573.html>. 3. Національне рейтингове агентство «Рюрік» (2015), Аналітичний огляд ринку облігацій України за 2015р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bonds_4_kv_2015.pdf. 4. Офіційний портал Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/>.

Мар'яна Романівна Вільгард

гр. ФБм-12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О.

РАЦІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В ринкових умовах для керівника підприємства є важливим підвищити ефективність його діяльності за допомогою раціонального управління фінансовими потоками. Яке, відповідно, дозволить забезпечити фінансову стійкість і ритмічність діяльності компанії, пришвидшити обіг капіталу підприємства, дозволить отримувати більші прибутки та знизити ризики, в тому числі – ризики неплатоспроможності.

Економічне зростання на підприємстві, в основному, являє собою підтримку належної фінансової рівноваги. І також, дозволяє забезпечення максимальної вартості підприємства. Управління цим процесом можливе при раціональному управлінні грошовими коштами і грошовими потоками. Тому дослідження питання управління грошовими потоками є досить актуальним.

Поняття «грошовий потік підприємства» є агрегованим, тобто таким, що містить у собі різноманітні види цих потоків, які обслуговують господарську діяльність, а саме грошовий потік від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Незбалансованість і нерівномірність надходжень та виплат у розрізі часових інтервалів

грошових потоків може призвести як до тимчасового дефіциту, так і до виникнення тимчасово вільних їх обсягів [1, с.246].

Грошові потоки, які формуються на підприємстві у процесі його господарської діяльності, є важливим самостійним об'єктом управління [3, с.150].

Управління грошовими потоками - один із найважливіших сегментів фінансової роботи на підприємстві, від ефективності організації якого залежать як поточні результати діяльності, так і майбутні темпи розвитку господарюючого суб'єкта [2, с.237].

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства у процес його розвитку шляхом збалансування обсягів надходжень і витрат грошових коштів та синхронізація їх в часі.

Значення та роль грошових потоків для діяльності підприємства зумовлює необхідність підвищення ефективності процесу управління ними.

Які і будь-який інший процес, управління базується на певних принципах. Так само і процес управління грошовими потоками, адже він є складовою всієї системи управління господарською діяльністю компанії. Основними принципами управління грошовими потоками підприємства є принцип інформативної достовірності, забезпечення збалансованості, ліквідності, ефективності.

Так, принцип інформативної достовірності передбачає забезпечення системи управління грошовими потоками підприємства необхідною інформаційною базою, яка містить повну правдиву та неупереджену інформацію про зміни і рух грошових коштів у результаті різних видів діяльності [1, с.248].

Реалізація принципу забезпечення збалансованості пов'язана з оптимізацією грошових потоків підприємства в процесі управління ними [2, с.242].

Реалізація принципу ефективності в процесі управління грошовими потоками полягає у забезпеченні ефективного використання грошових коштів, що сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій.

У процесі управління грошовими потоками необхідно забезпечити достатній рівень ліквідності. Реалізація цього принципу може бути досягнута шляхом синхронізації додатного та від'ємного грошових потоків досліджуваного періоду [1, с.249].

Отже, раціональне управління грошовими потоками великою мірою залежить від збалансованості доходів та витрат, доцільного використання фінансових ресурсів, які формуються із зовнішніх і внутрішніх джерел, підтримки постійної платоспроможності підприємства.

Управління грошовими потоками є важливою частиною загальної фінансової політики компанії і її фінансового менеджменту, що охоплює всю систему управління підприємством. Від якості управління грошовими потоками залежить подальший розвиток підприємства та кінцевий результат його фінансово-господарської діяльності.

1. Нагайчук В. В. *Управління грошовими потоками підприємства* / В. В. Нагайчук // *Вісник соціально-економічних досліджень*. - 2014. - Вип. 1. - С. 245-249. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_1_39 . 2. *Фінанси в трансформаційній економіці України: [навч. посібник]* / [за ред. М. І. Крупки] / - Львів: Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 614 с. 3. Циган Р. М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання / Р. М. Циган // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. - № 4 (106). – С. 150-155.

Тетяна Сергіївна Возняк

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Бондарчук М.К.

МІЖНАРОДНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БОРОТЬБИ З ВІДМИВАННЯ ГРОШЕЙ

Процес відмивання грошей є для нас не зовсім невідомим явищем. Останніми роками ця схема набула неабиякого поширення. Під відмиванням грошей розуміють процес легалізації грошових коштів або інших матеріальних цінностей, які були отримані незаконним шляхом, у тому числі внаслідок вчинення злочину. Основною метою легалізації є можливість вільно користуватися даними цінностями. Так гроші, що ще недавно перебували в тіньовій економіці стають цілком законними, після чого держава залишається обманутою.

Існує безліч сфер, де можлива реалізація процесів з відмивання грошей. Досить поширеними способами є: виведення грошей за кордон та інвестування з офшорних зон, шляхом операцій нерезидентів з цінними паперами, операцій страхування і перестрахування.

З метою відмивання грошей у банківському секторі економіки використовують багато різних методів:

- структуринг;
- смарфінг;
- контрабанду готівки;
- депонування грошей на банківських рахунках;
- обмін дрібних банкнот на купюри значно більшого номіналу;
- гарантії за позичками;

- переказ грошей на зарубіжний банківський рахунок або рахунок цінних паперів;
- використання колективних або транзитних рахунків;
- використання кореспондентських відносин між банками;
- встановлення контролю над банківськими установами [5].

Боротьба з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, є актуальною не лише в Україні. Наразі у світі небайдуже ставляться до походження коштів. З метою боротьби з відмиванням «брудних» коштів, одержаних злочинним шляхом, створюються відповідні міжнародні організації, які застосовують певні санкції до тих країн, що не вживають необхідних заходів у цьому напрямку [1, 165].

На сьогодні провідною міжнародною організацією, яка бореться з відмиванням грошей та іншого майна, нажитого кримінальним шляхом, є, безумовно, — впливовий міжурядовий орган, створений у липні 1989 р. на паризькій зустрічі глав держав "великої сімки", який об'єднує на сьогодні 31 країну і 2 міжнародні організації. Донедавна до ФАТФ входило 29 країн; на берлінській сесії в червні 2003 р. як повноправні члени до неї були прийняті Росія і Південно-Африканська Республіка, які раніше брали участь у роботі Групи як спостерігачі.[2, 217] Основним завданням даного міжнародного органу є розробка і здійснення заходів, що пов'язані із боротьбою з відмивання грошей. ФАТФ займається активним вивченням шляхів і методів відмивання грошей, створює ряд попереджувальних заходів, а також заходів, що борються із вже наявною проблемою.

Боротьба з відмиванням грошей, як окремий напрямок боротьби зі злочинністю взагалі й самостійним злочином, стає предметом активного розвитку в 80-х роках ХХ століття. Першим документом, що стосувався цієї проблеми, була рекомендація R (80) 10 Комітету Міністрів Ради Європи про заходи проти обігу та зберігання фондів кримінального походження датований 27 червня 1980 року. Відтоді боротьба з відмиванням грошей стала однією з найбільш динамічних сфер світових зусиль у боротьбі зі злочинністю[3].

В Україні існує процедура обов'язкового фінансового моніторингу, якому підлягають фінансові операції, сума яких дорівнює чи перевищує 80 тис. грн., та мають одну або більше ознак, визначених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом». Крім того, згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» українські банки зобов'язані ідентифікувати клієнтів, що здійснюють операції з готівкою без відкриття рахунку на суму, що перевищує еквівалент 50 тис. гривень.

Нещодавно, а саме 8 вересня 2016 року, в Україні відбулися невеликі зрушення у розвитку боротьби із цією проблемою. Кабінет Міністрів створив Раду з питань протидії відмиванню доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення

Керувати радою з 30 осіб буде голова Держслужби фінансового моніторингу Ігор Черкаський.

Рада є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабміну, завданнями якого є координація дій інших державних органів у сфері протидії відмиванню злочинних доходів і підготовка пропозиції про формування і реалізацію державної політики в цій сфері. [4]

Отже, національним законодавством України створені усі належні умови для здійснення міжнародного співробітництва у боротьбі з відмиванням грошей. На сьогоднішній день Україна є членом Інтерполу, є учасницею європейських конвенцій з питань кримінального судочинства. Здійснюється робота з входження України до Егмонтської групи, налагодження співробітництва з Європолем. Україна підписала і готується до ратифікації Палермської конвенції. Це свідчить про те, що незабаром Україна має стати одним з провідних учасників світової боротьби з таким явищем, як відмивання грошей.

1. Буткевич С. А. Міжнародно-правове регулювання боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом [Електронний ресурс] / С. А. Буткевич // Український юридичний портал. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://radnuk.info/statti/226-admin-pravo/14532-2011-01-18-03-45-59.html>. 2. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник. - 5-ге вид., перероб. й доп. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2010. - 305 с. 3. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://finansystam.ru/uk/content/golovna>. 4. Ronald K. Noble, Court E. Golumbic, "A New Anti-Crime Framework For The World: Merging The Objective And Subjective Models For Fighting Money Laundering", 30 New York University School of Law Journal of International Law and Politics (2008), p. 79. 5. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://posibniki.com.ua/post-71-vidmivannya-groshey-cherez-bankivsku-sistemu-ta-viyavlennya-ioh>

Марія Володимирівна Врубляк

гр. ЕФІМ-23, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – д.е.н, проф. Хома І.Б.

АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ

У сучасних економічних умовах система антикризового управління банку істотно впливає на відновлення фінансової стійкості та платоспроможності як кожного окремого банку, так і на стабільність та ефективність функціонування банківської системи України загалом.

Основною стратегічною метою діяльності банківських установ є залучення клієнтів для стабілізації фінансової ситуації після кризи, нарощування ресурсної бази шляхом пропонування нових та покращення існуючих банківських послуг з метою отримання прибутку [1].

Науковці визначають антикризове управління комерційним банком як комплекс засобів та заходів правового, організаційного та фінансового характеру, які спрямовані на виявлення та попередження кризових ситуацій в діяльності банку, відновлення його ліквідності, платоспроможності, конкурентної позиції на ринку, а також забезпечення тривалої фінансової стійкості [5, с.464].

При реалізації стратегії управління доцільно сформувати систему інструментів антикризової діяльності комерційного банку (рис.1).

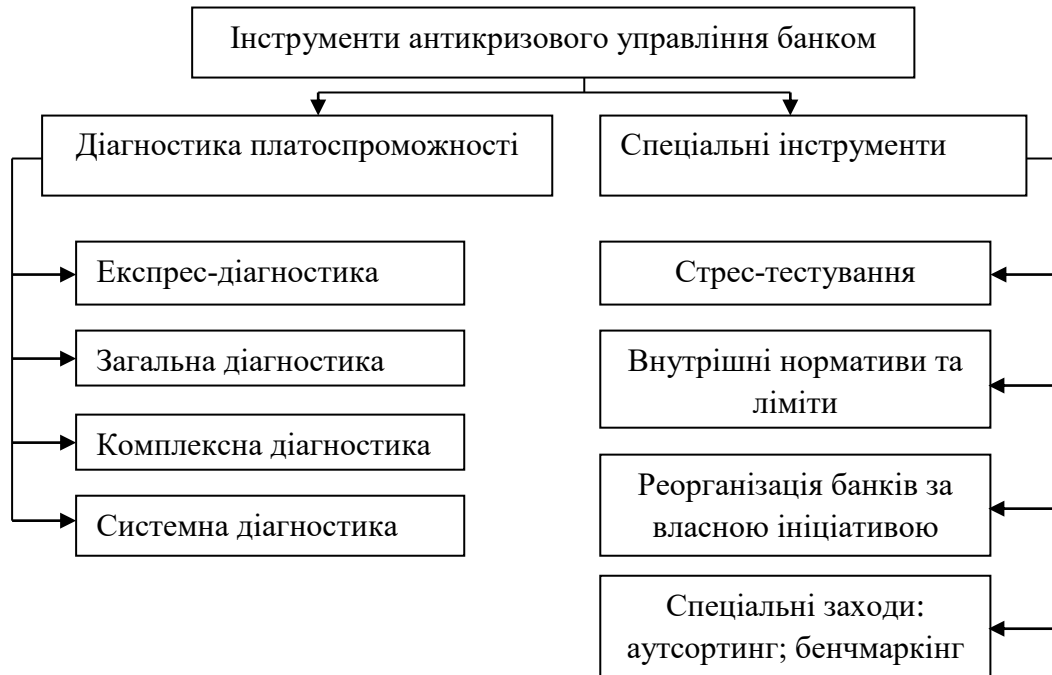

Рис. 1. Класифікація інструментів антикризового фінансового управління комерційним банком [3]

Основою механізму антикризового управління банківськими установами як цільової підсистеми повинна виступати фінансова політика, зміст якої визначається прийнятою банком концепцією розвитку фінансів, стратегічними цілями, що розкривають основні напрямки формування, розподілу та використання фінансових ресурсів та сукупністю заходів, що здійснюються органами управління для досягнення поставлених цілей [4, с.127].

До важелів антикризової діяльності банків на мікрорівні, на нашу думку, доцільно віднести: дивідендну політику, операції рефінансування, програму капіталізації, резервні вимоги й економічні нормативи, соціальну відповідальність банків, моральне й матеріальне стимулювання працюючих [2, с.189-190].

У сучасній практиці банків функціонують підрозділи, які можуть передбачити та при застосуванні певних заходів знизити ризик виникнення криз – це безпосередньо відділ ризик-менеджменту та служба внутрішнього аудиту.

Отже, у теперішніх економічних умовах система антикризового управління банківської діяльності істотно впливає на відновлення фінансової стійкості та платоспроможності кожного окремого банку, а також на стабільність та ефективність функціонування банківської системи України загалом.

Для формування системи антикризових заходів банками доцільно: визначити цілі антикризового управління, які мають бути адекватними тенденціям зміни зовнішнього і внутрішнього середовищ; сформулювати принципи антикризової діяльності, які визначають вимоги до розвитку структури, організації соціально-економічних систем; розробити архітектуру системи антикризового управління й окремих його складових.

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс].— Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Жовтанецька Я.В. Механізм антикризового управління діяльністю банків / Я.В. Жовтанецька // Бізнесінформ.- 2015.-№6.- с.187-192. 3. Зверяков О.М. Антикризове управління у забезпеченні фінансової стійкості банків / О.М.Зверяков // Вісник соціально-економічних досліджень.- 2014.-№4(47).- с.39-43. 4. Коваленко В.В. Антикризове фінансове управління в системі суб'єктів економічної діяльності: методи та інструменти оцінювання : монографія / В.В.Коваленко, М.В.Суганяка, В.І.Фучеджи.- Одеса.-2013.- с.381. 5. Кондрат І.Ю. Антикризове управління фінансами банків на прикладі ПАТ “Брокбізнесбанк” / І.Ю.Кондрат, І.І.Топій // зб. наук. пр. Вісник Національного університету «Львівська політехніка».- Львів: НУ «ЛП», 2014.- с.461-469.

Ростислав Орестович Гавдьо

гр. ФБМ – 13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний етап розвитку економіки України можна охарактеризувати як надзвичайно динамічний період. Це час постійних змін, коли практично у кожній галузі існує велика конкуренція, в якій виграють ті підприємства, які здатні якнайшвидше адаптуватися до нових умов. Саме ці суб'єкти господарювання працюють максимально ефективно, а причиною цього слугує своєчасна і правильна оцінка фінансового стану. Тому дослідження шляхів покращення фінансового стану на регулярній основі повинне бути пріоритетним завданням для будь-якого підприємства, яке прагне бути лідером у своїй сфері діяльності.

Фінансовий стан – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства в певному періоді, що відображає ступінь забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, раціональності їх розміщення, забезпеченості власними оборотними коштами для своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями та здійснення ефективної господарської діяльності в майбутньому [1].

Сьогодні головною проблемою вітчизняних підприємств є пошук альтернативних шляхів покращення їх фінансового стану. Першочерговим завданням в українських суб'єктів господарювання повинна бути оптимізація капіталу, тобто керівництво повинно знайти таке співвідношення власного і позикового капіталів, яке б забезпечило мінімізацію ризиків погашення заборгованостей перед різними кредиторами, але при цьому отримувати максимальну рентабельність від вкладених власних коштів. Не менш важливим фактором покращення фінансового стану є стимулювання збуту продукції. Для цього необхідно активізувати маркетингову політику з метою просування своєї продукції, головне завдання якої полягає у збереженні високої якості товару чи послуги при помірній ціні. Важливо при цьому застосовувати різні інструменти такі, як реклама, упаковки, фірмова торгівля. Також зменшення витрат призведе до збільшення прибутку, а тому зниження собівартості продукції, за рахунок, наприклад, впровадження нових технологій або раціонального використання наявних ресурсів, буде мати позитивний ефект від продажів як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі. Ще одним напрямом покращення фінансового стану може стати виробництво і розробка нових видів продукції [2].

Відповідно до цього необхідністю постає розробка комплексу заходів, що мають бути спрямовані на покращення фінансового стану підприємства. Наприклад, це може бути дослідження попиту на певний товар, специфіки його продажу чи аналізування складових собівартості з метою її зменшення. Більше того, ці заходи повинні носити систематичний характер для того, щоб сформулювати правильні висновки за результатами операційної, інвестиційної та фінансової роботи та усунути всі наявні недоліки, які існують на підприємстві у певний момент часу.

Важливим є той факт, що фінансовий стан потрібно всебічно оцінювати з використанням різних методів та прийомів аналізу. У такий спосіб можливо буде визначити проблеми у фінансовій діяльності та ефективність використання наявних фінансових ресурсів.

До основних чинників, які можуть спричинити фінансову кризу на підприємствах, належать: зовнішні, які не залежать від діяльності підприємства, та внутрішні, що залежать від підприємства. Головними зовнішніми чинниками фінансової кризи є: спад кон'юнктури в економіці

загалом; посилення конкуренції в галузі; монополізм на ринку; політична та економічна нестабільність; інфляція. У той же час основними внутрішніми чинниками фінансової кризи є відсутність стратегії розвитку суб'єкта господарювання; непрофесійний менеджмент; нераціональне використання виробничих ресурсів; неефективність організаційної структури; втрата ринків збуту [3]. Своєчасний і ретельний аналіз фінансового стану підприємства допомагає усунути всі передумови виникнення фінансової кризи на підприємстві.

Отже, оцінка фінансового стану підприємства – це одна з найважливіших складових управлінської діяльності підприємства. Пошук шляхів покращення фінансового стану повинен бути пріоритетним завданням менеджменту українських компаній для того, щоб займати провідні позиції на ринку, а, як наслідок, – максимізувати свій прибуток як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

1. Смачило В.В. Оцінка фінансової стійкості підприємств / В.В. Смачило, Ю.В. Будникова // *Економічний простір: Збірник наукових праць*. – 2008. – №20/2. – С. 35 – 40; 2. Кривко С.М. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://int-konf.org/konf062013/355-krivko-s-m-shlyahi-pokraschennya-fnansovogo-stanu-ukrayinskih-pdpriyemstv.html>; 3. Рудницька О.М. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / [Електронний ресурс] / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Vnulp/Logistyka/2009_649/19.pdf

Юрій Олександрович Гандзюк

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Гориславець П.А.

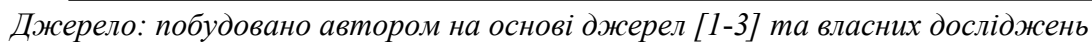
ВПЛИВ ДЕВАЛЬВАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ ТА ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СТРАХОВИЙ РИНОК В УКРАЇНІ

На початку 2014 року страховий ринок України зіткнувся з новим випробуванням – економічною кризою, одним із проявів якої стала сильна інфляція: за період із січня 2014 р. по грудень 2015 р. загальний рівень цін, згідно з даними НБУ, зріс на 79%. Разом із девальвацією гривні відносно основних світових валют приблизно в три рази, інфляційні процеси завдали сильного удару фінансовій системі України, зокрема й сфері страхування.

К. Ельгрім та С. Д'Арсі [1] аналізували вплив інфляційних процесів на страхування у США та Канаді в період з 50-х років ХХ ст. до 2010 року, виокремивши напрямки впливу інфляції та відмінності між цим впливом на ринок Life і non-Life страхування. Артюх Т.М. [2] наголошувала на тому, що в умовах інфляції суттєво знижується попит на страхування життя, оскільки знецінюється реальна вартість страхової виплати та реальний дохід за договорами страхування життя. О. Журавльова [3] виокремлювала інфляційні процеси як один із найпотужніших економічних факторів впливу на фінансову стійкість страхових компаній.

На нашу думку, в умовах стрімкого знецінення національної валюти або значних інфляційних очікувань на фоні економічного занепаду, особливо важливо досліджувати вплив інфляційних та девальваційних процесів на сферу страхування з урахуванням усіх супутніх взаємопов'язаних чинників. Потреба врахування девальвації національної валюти як окремого фактора зумовлена тим, що фізичні особи в першу чергу тривожно реагують на новини із ЗМІ щодо зниження вартості гривні відносно долара США та євро, що скорочує попит на страхові послуги. Інфляція знижує реальну вартість страхової виплати, що разом із зниженням реальної платоспроможності страхувальників зумовлює скорочення попиту на страхові послуги.

Скорочення попиту на страхові послуги, знецінення активів страховиків та згортання інвестиційної діяльності, у свою чергу, спричиняє зменшення доходів страховиків, що негативно відображається на їх фінансовій стійкості, змушуючи страхові компанії підвищувати страхові тарифи або обмежувати обсяг страхового покриття. Останнє знову ж таки негативно впливає на попит на страхові послуги. Графічно сукупність наслідків впливу інфляції та девальвації на діяльність страховиків та напрями їх впливу подано на рис. 1.

При цьому, значна частина факторів є взаємопов'язаними, зокрема скорочення попиту через зменшення доходів загрожує фінансовій стійкості СК, що, у свою чергу, через появу недовіри серед споживачів знижує попит на страхові послуги. Також загроза зниження фінансової стійкості змушує страховиків збільшувати свої тарифи, що через зростання вартості страхових послуг зумовлює скорочення попиту на страхові послуги.

1. Kevin C. Ahlgrim. The Effect of Deflation or High Inflation on the Insurance Industry [Електронний ресурс] / Kevin C. Ahlgrim, Stephen P. D'Arcy // Casualty Actuarial Society, Canadian Institute of Actuaries, and Society of Actuaries. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.soa.org/research/research-projects/finance-investment/research-effect-deflation.aspx>.
2. Артюх Т. М. Страхування життя в умовах сучасного страхового ринку України / Т. М. Артюх. // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – №18. – С. 9–15.
3. Журавльова О. Особливості впливу факторів на фінансову стійкість страхових компаній / О. Журавльова. // Ринок цінних паперів України. – 2013. – №1-2. – С. 39–45.

Тарас Романович Гошовський

гр. ФК – 41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н, проф. Шкварчук Л.О.

ОЦІНКА СТАНУ ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Фінансовий ринок – важливий елемент фінансової системи будь-якої країни. Саме він організовує, структурує, перерозподіляє фінансові потоки, які є джерелом формування національного багатства країни, елементом забезпечення добробуту її населення [1]. Суб'єкти фінансового ринку є платниками податків і тому можуть формувати податковий потенціал – джерело наповнення доходної частини бюджету держави. Аналіз податкового потенціалу фінансового ринку є актуальною проблемою сьогодні, оскільки він не лише дасть змогу визначити потенційні доходи до державного бюджету, але дозволить оцінити вплив податкової політики держави на фінансовий ринок в цілому [2].

Кількісну оцінку податкового потенціалу доцільно проводити, аналізуючи найбільш вагомі податки, які сплачуються у результаті фінансових операцій на фінансовому ринку (рис. 1) .

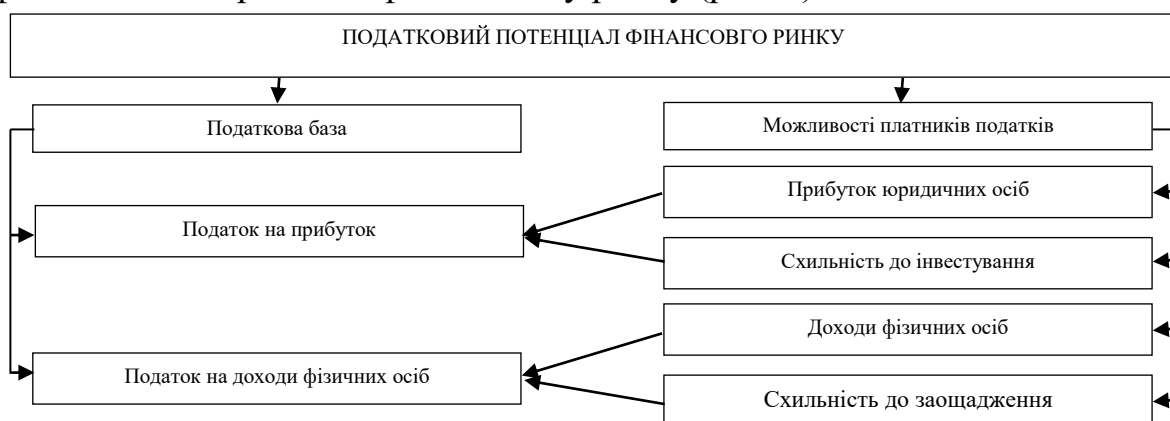

Рис. 1. Структура податкового потенціалу фінансового ринку

Як видно з рис. 1 основними і ключовими податками, які формують податковий потенціал фінансового ринку є податок на прибуток і податок на доходи фізичних осіб, оскільки саме вони безпосередньо пов'язані з операціями на фінансовому ринку. Тому, доцільно вважати, що податковий потенціал фінансового ринку (TP_{fm}) дорівнює сумі потенціалів податку на прибуток (TP_{cit}) і податку на доходи фізичних осіб (TP_{pit}) (1).

$$TP_{fm} = TP_{cit} + TP_{pit} \quad (1)$$

Податковий потенціал податку на прибуток залежить від обсягу прибутку, отриманого фінансовими установами і від обсягу прибутку, який отримують платники податку від діяльності на фінансовому ринку та результативності цієї діяльності. Крім цього, доцільно буде врахувати схильність підприємств до інвестиційної діяльності (I_a) – відношення витрат підприємств на інвестиції до загального доходу підприємств усіх секторів економіки (2).

$$TP_{cit} = FT_{cit} - (In_{corp} \times I_a + In_{fin} - T_{ex}) \times t_{cit} \quad (2)$$

FT_{cit} – надходження від податку на прибуток;

In_{corp} – прибуток підприємств не фінансового сектору;

In_{fin} – прибуток підприємств фінансового сектору;

T_{ex} – Виключення з оподатковуваного прибутку;

t_{cit} – поточна ставка податку на прибуток.

Податковий потенціал податку на доходи фізичних осіб вимагає врахування таких факторів як рівень довіри населення до фінансового ринку (σ) – рівень ризику, який населення не бажає брати на себе та схильність до заощадження (MIA) – відношення приросту заощаджень до приросту доходів у поточному році (3).

$$TP_{pit} = TF_{pit} - ((W_{tot} \times MIA \times IR - T_{ex}) \times t_{pit} + D \times 0,05) \times \sigma \quad (3)$$

TP_{pit} – надходження від податку з доходів фізичних осіб;

W_{tot} – загальний дохід фізичних осіб;

IR – середня відсоткова ставка закладами населення;

t_{pit} – ставка податку з доходів фізичних осіб;

D – сума дивідендів, виплачена на користь фізичних осіб;

0,05 – ставка податку, яка застосовується при виплаті дивідендів.

Результати розрахунків подано в табл. 1.

Таблиця 1

Податковий потенціал фінансового ринку

Показник	2013	%	2014	%	2015	%	Зміна 2013/ 2014, %	Зміна 2014/ 2015, %
Податковий потенціал податку на прибуток, тис. грн.	2067,328	38,11	2862,828	36,78	7190,947	79,97	38,48	151,18
Податковий потенціал податку на доходи фізичних осіб, тис. грн.	3357,9	61,89	4919,77	63,22	1801,364	20,03	46,51	-63,39
Податковий потенціал фінансового ринку, тис. грн.	5425,228	100,00	7782,598	100,00	8992,311	100,00	43,45	15,54

Розраховано автором за даними Державної служби статистики та Міністерства фінансів України

В 2013 році податковий потенціал фінансового ринку склав 5425,228 тис. грн. Податковий потенціал податку на прибуток склав 2067,328 тис.

грн. (38,11% у структурі). Податковий потенціал податку на доходи фізичних осіб склав 3357,9 тис. грн. (61,89% у структурі).

В 2014 році податковий потенціал фінансового ринку збільшився на 43,45%, у порівнянні з 2013 роком, і склав 7782,598 тис. грн. В його структурі значно переважає податковий потенціал податку на доходи фізичних осіб – 4919,77 тис. грн. (63,22%); податковий потенціал податку на прибуток склав 2862, 828 тис. грн. (36,78%).

В 2015 році податковий потенціал фінансового ринку збільшився на 15,54% у порівнянні з 2014 роком, і склав 8992,311 тис. грн. Податковий потенціал податку на доходи фізичних осіб зменшився на 63,39%, у порівнянні з 2014 роком, що може означати, що в населення зменшився рівень довіри до фінансового ринку, воно стало більш схильним до заощадження. Тому, структурі податкового потенціалу фінансового ринку на 2015 рік значну частину складає податковий потенціал податку на прибуток (зріс на 151,18%, у порівнянні з 2014 роком), який склав 7190,947 тис. грн.

Тому, для забезпечення максимальної реалізації податкового потенціалу фінансового ринку, потрібно збільшувати рівень прозорості операцій та рівень довіри населення до фінансового ринку.

1. Шкварчук Л.О. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Л.О. Шкварчук. – К. : Знання, 2013. — 382 с.; 2. Паєнтко Т. В. Оцінка стану податкового потенціалу фінансового ринку / Т. В. Паєнтко, М. З. Дем'янець // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2012. - № 1. - С. 321-329. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2012_1_32; 3. Державна служба статистики - <http://www.ukrstat.gov.ua>; 4. Міністерство фінансів України - <http://www.minfin.gov.ua>.

Рената Олександрівна Гуріна

гр. ФБм-12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О.

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На практиці перевірено, що збалансовано організовані грошові потоки компанії є визначальним фактором її «фінансового здоров'я», а також головним чинником сталого зростання та досягнення високих кінцевих результатів господарської діяльності в цілому. Сучасні принципи, механізми і методи організації та ефективного управління грошовими потоками надає змогу забезпечити перехід компанії до цілком нової якості економічного розвитку.

Під грошовим потоком від фінансової діяльності розуміють надходження і виплати грошових коштів, пов'язані з залученням додаткового акціонерного або пайового капіталу, одержанням довгострокових і короткострокових кредитів і позик, сплатою в грошовій формі дивідендів і процентів за вкладями власників і деякі інші грошові потоки, пов'язані зі здійсненням зовнішнього фінансування господарської діяльності організації [1, с.231].

Використовуючи інформацію про рух грошових коштів, пов'язаних з фінансовою діяльністю, можна спрогнозувати майбутній обсяг грошових коштів, відповідно на який будуть мати права постачальники капіталу підприємства.

Здійснення управління грошовими потоками компанії є однією із найважливіших складових частин загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Для ефективного управління грошовими потоками необхідно сформувати спеціальну політику як частину загальної фінансової стратегії компанії. Задля реалізації цієї політики потрібно пройти наступні етапи:

- аналіз грошових потоків компанії в попередньому періоді;
- дослідження факторів, що впливають на формування грошових потоків компанії;
- обґрунтувати тип політики управління грошовими потоками компанії;
- здійснити вибір напрямків та методів оптимізації грошових потоків компанії, що забезпечують реалізацію обраної політики управління ним;
- спланувати грошові потоки компанії в розрізі окремих їх видів;
- забезпечити ефективний контроль реалізації обраної політики управління грошовими потоками компанії [2, с.79].

Головною метою аналізу грошових потоків є визначення причин дефіциту або надлишку грошових коштів, джерел їх надходження і напрямів витрачання для контролю поточної платоспроможності компанії.

Достатньо складним і важливим етапом управління грошовими потоками компанії є їх оптимізація. В сучасних умовах під цим поняттям розуміють процес вибору найкращих форм організації фінансових грошових потоків, з врахуванням умов та особливостей проведення

В процесі управління грошовими потоками вирішується завдання виявлення резервів, що спричиняють зниження залежності компанії від зовнішніх джерел залучення грошових ресурсів.

Оптимізація дефіцитного грошового потоку включає наступні заходи:

- в короткостроковому періоді необхідно прискорити залучення грошових коштів та уповільнення їхніх виплат;

- в довгостроковому потрібно забезпечити зростання обсягу позитивного грошового потоку і зниження обсягу негативного потоку.

Методи збалансування дефіцитного грошового потоку від фінансової діяльності спрямовані на забезпечення зростання обсягу позитивного і зниження обсягу негативного грошового потоку [3, с.201].

Збалансування надлишкового грошового потоку пов'язана в основному з активізацією інвестиційної діяльності підприємства, що спрямована на дострокове погашення довгострокових кредитів банку, а також на активне формування портфеля фінансових інвестицій.

Синхронізація грошових потоків повинна бути спрямована на усунення сезонних і циклічних відмінностей у формуванні як позитивних, так і негативних грошових потоків, а також на оптимізацію середніх залишків готівки [2, с.81].

Отже, основною метою розробки плану надходження і витрачання грошових коштів є прогнозування в часі грошових потоків компанії в розрізі окремих видів господарської діяльності та забезпечення постійної платоспроможності на всіх етапах планового періоду.

1. Грищенко Ю. В. Управління грошовими потоками від фінансової діяльності/ Ю. В. Грищенко // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2015. - Вип. 1. - С. 230-236. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2015_1_39 . 2. Герчанівська С.В. Стратегічне управління як механізм забезпечення ефективного розвитку вітчизняних підприємств // Інноваційна економіка. – 2012. - № 1 (27). – С. 79-81. 3. Коваленко Н. Управління грошовими потоками українських підприємств у сучасних умовах господарювання // Економічний аналіз. – 2013. – Випуск 8, Частина 2. – С. 200-203.

Ірина Любомирівна Данилів

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Коць О.О.

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ: ПЕРСПЕКТИВНІ ДЛЯ УКРАЇНИ ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ

Дискусія щодо медичного страхування є актуальною в Україні, адже остаточного рішення, яким має бути медичне страхування – обов'язковим чи добровільним – немає. А питання форми медичного страхування в Україні залишається невирішеним.

Охорона здоров'я в Україні перебуває у стані занепаду, оскільки виділення коштів із державного бюджету не є достатнім, що зумовлює

необхідність покращання її фінансування. Враховуючи сьогоденішню економічну та політичну нестабільність, цього досягти можна шляхом зміни форми медичного страхування з добровільної на обов'язкову.

Сьогодні медичне добровільне страхування є доволі проблематичним явищем, оскільки страховики не хочуть «зв'язуватися» з медициною, тому що це складно та невигідно. При цьому, українці також не поспішають купляти поліси медичного добровільного страхування, бо це дорого. Добровільне медичне страхування користується попитом та розвивається лише в корпоративному напрямі, оскільки страховику не є економічно вигідним страхувати окремих фізичних осіб, адже вони прагнуть максимально використовувати свій страховий медичний поліс, а страхування корпоративних клієнтів є більш прибутковим. Це характеризується тим, що підприємство одразу страхує 50 та більше осіб, при цьому частина з яких взагалі не звертатиметься до лікарів.

На думку Я. С. Новосада, в Україні повинно існувати обов'язкове медичне страхування, проте його запровадження є складнішою справою, ніж інших видів соціального страхування, що вже діють в Україні. Це можна пояснити тим, що це стосується не лише грошових виплат, а ще й закупівлі медичного обладнання та надання його у користування застрахованим громадянам. Незважаючи на те, обов'язкове медичне страхування сприятиме конкуренції у медичній галузі й посилить захищеність здоров'я громадян України [1].

О. А. Коваль стверджує, що добровільне медичне страхування можливе лише для осіб з доходом вище середнього, оскільки вартість найдешевшого медичного полісу становить 300 доларів США на людину за рік часу. Відповідного до цього полісу пацієнту надаватиметься невідкладна медична допомога, лікування в стаціонарі, обслуговування в поліклініці та надання необхідних медикаментів. Тому безумовною перевагою є медичне обов'язкове страхування, яке отримуватимуть усі громадяни країни [2].

В. Лехан стверджує, що сьогодні у зв'язку з економічною нестабільністю держави зміни у системі охорони здоров'я призведуть до негативних наслідків, адже самі громадяни не готові до нового податку – обов'язкового страхового внеску. До того ж власники підприємств, організацій, фінансисти та економісти будуть проти цієї реформи, оскільки це призведе до збільшення собівартості продукції й, відповідно, зменшення конкурентоспроможності товарів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках [3].

Вважаємо, що перспективним для України повинно бути поширення обов'язкового медичного страхування, оскільки воно охоплюватиме всі верстви населення, кожен громадянин держави отримуватиме допомогу у випадку втрати здоров'я, незважаючи на те, чи має він кошти на оплату

лікування, чи ні. Впровадження загальнообов'язкового медичного страхування призведе до конкуренції між медичними закладами й це буде на користь громадянам. Щодо добровільного страхування, то це повинно бути доповненням до обов'язкового, оскільки на загальних підставах буде проблематичним здійснення значних витрат на лікування та надання високо комфортних умов лікування. Тобто добровільне медичне страхування повинне надавати такі додаткові медичні послуги, що знаходяться поза програмою обов'язкового медичного страхування. Для розвитку добровільного медичного страхування необхідним є створення конкурентних умов між страховиками, які спеціалізуються на такому виді страхування. Це призведе до зниження вартості страхових полісів з добровільного медичного страхування та покращання умов у медичних закладах, що є вигодою для клієнта. У свою чергу, зниження вартості полісу сприятиме збільшенню кількості громадян, що надаватимуть перевагу додатковому до обов'язкового добровільному медичному страхуванню.

1. Новосад Я.С. Проблеми впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні [Електронний ресурс] / Я. С. Новосад // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2014. – Режим доступу: http://visnyk-onu.od.ua/journal/-2014_19_3_4/17.pdf. 2. Коваль О. А. Проблеми та перспективи впровадження медичного страхування в Україні [Електронний ресурс] / О. А. Коваль // Ефективна економіка. – 2014. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/-?op=1&z=2905>. 3. Лехан В. Яка страхова медицина потрібна Україні [Електронний ресурс] / В. Лехан // Режим доступу: <http://www.vz.kiev.ua/ru/yaka-straxova-medicina-potribna-ukrayini>.

Марта Андріївна Зубрицька

гр. ФБМ-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н, професор Партин Г.О

ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах розвитку ринкових відносин ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств пов'язана з раціональним формуванням та розподілом фінансових ресурсів з метою досягнення високих фінансових результатів. Найважливішою фінансовою категорією, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і свідчить про обсяг

і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості, є прибуток.

Управління прибутком представляє собою процес пошуку і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу і використання на підприємстві. Необхідно зазначити, що принципи управління прибутком залежать від багатьох факторів, головними із яких є особливості галузевої приналежності, спеціалізація підприємства, його організаційна форма і форма власності, цілі стратегічного розвитку й етапи реалізації стратегії тощо [1].

Дослідження принципів управління дозволяє застосовувати обмірковані, аргументовані дії і рішення при розробці інструментів управління прибутком. Аналіз теорії практики економічного управління різними економічними об'єктами дозволив встановити необхідність застосування до управління прибутком наступних наукових підходів: системного, комплексного, інтеграційного, маркетингового, функціонального, динамічного, відтворювального, процесного, нормативного, кількісного (математичного), адміністративного, поведінкового, ситуаційного. Кожний з перерахованих підходів відображає чи характеризує один з аспектів управління прибутком підприємства чи їх сукупність [2].

При системному підході прибуток підприємства розглядається як сукупність взаємозалежних елементів, що має вихід (мету), вхід, зв'язок із зовнішнім середовищем, зворотний зв'язок. При застосуванні комплексного підходу повинні враховуватися економічні, організаційні, соціальні, психологічні, а при необхідності й інші аспекти управління прибутком підприємства та їх взаємозв'язки [3].

Інтеграційний підхід націлений на дослідження і посилення взаємозв'язків:

- а) між елементами прибутку;
- б) між стадіями формування і розподілу прибутку;
- в) між рівнями управління прибутком по вертикалі;
- г) між суб'єктами управління прибутком підприємства по горизонталі.

Маркетинговий підхід передбачає орієнтацію інструмента управління прибутком підприємства на споживача. Пріоритети вибору критеріїв маркетингу:

- 1) підвищення якості об'єкта у відповідності до потреб споживачів;
- 2) економія ресурсів у споживачів за рахунок підвищення якості;
- 3) економія ресурсів у виробництві за рахунок фактора масштабу виробництва, науково-технічного прогресу [4].

Сутність функціонального підходу в управлінні прибутком підприємства полягає в тому, що процес управління прибутком розглядається як сукупність функцій, які необхідні.

При альтернативному підході удосконалюється існуючий об'єкт, у нашому дослідженні – прибуток, що дозволяє докорінно поліпшити структуру об'єкта, напрямки формування і розподілу.

Новим підходом до прийняття управлінських рішень в області управління прибутком є ситуаційний підхід, який концентрується на придатності різних методів управління визначається різною ситуацією[5].

Отже, кінцевою метою діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку. Нині в Україні в умовах реформування економіки спостерігається тенденція до значного зниження рівня рентабельності виробництва, що означає збитковість багатьох підприємств. Тому дуже важливо під час стратегічного планування прибутку врахувати всі чинники і аспекти подальшого розвитку для повного і обґрунтованого визначення величини прибутку і обрати такий підхід який забезпечить отримання максимального прибутку.

1.Блонська В. І. Вдосконалення формування та використання прибутку підприємства / В. І. Блонська, О. І. Вужинська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 18.1. – С. 122–128. 2. Висока О.Є. Економічна сутність прибутку та концепції його формування / О.Є. Висока // Наукові праці КНТУ. – Сер.: Економічні науки. – 2012. – Вип. 17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/npkntu.pdf>. 3.Денисенко Л.О.Управління прибутком на підприємстві /Л.О.Денисенко,Л.О., Кучерявенко Ю.О. // Вісник КНУТД. - 2014. - №1. - с.43-48. 4. Кальмук Н.В. Управління прибутком підприємства у сучасних умовах / Н.В. Кальмук, С.Т. Дуда — Електронний ресурс. — Режим доступу:<http://www.nbuv.gov.ua/portal/nvnltsu/2015.pdf>. 5. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства / Н.Г. Пігуль. — Електронний ресурс. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2012.pdf.

Олеся Андріївна Колпак

гр. ФБм-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г.О.

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Основною метою створення і діяльності будь-якого підприємства є отримання позитивного фінансового результату та пошук резервів його

збільшення. Визначення кінцевого результату діяльності підприємства здійснюється шляхом співставлення всіх отриманих доходів та понесених витрат за звітний період, тому витрати є основним обмежувачем прибутку та вирішальним фактором формування ціни продукції, а отже, прийняття будь-яких управлінських рішень неможливе без науково-обґрунтованого управління витратами.

Основоположником наукового управління витратами є Ф. Тейлор, хоча в його роботах витрати не виділялись як елемент управління, проте звернення до цього терміну мало важливе наукове значення [1, с. 64]. Виникнення та подальший розвиток теорії управління витратами пов'язані з постійним розширенням масштабів діяльності, ускладненням організаційної структури підприємств, урізноманітненням продукції, яка виготовляється, та необхідністю представлення деталізованої інформації про понесені витрати.

Управління витратами можна охарактеризувати як цілеспрямовану діяльність з формування витрат за їх видами, місцями і носіями та забезпечення постійного контролю за рівнем витрачання ресурсів, стимулювання економії. Вона передбачає постійний моніторинг рівня фактичних витрат під дією зовнішніх і внутрішніх факторів, прийняття відповідних управлінських рішень задля забезпечення оптимальної динаміки та структури витрат суб'єкта господарювання [1, с. 65].

Важливу роль в процесі управління витратами відіграє узгодження інформаційних потоків, адже своєчасна, достовірна та повна інформація про витрати дає можливість керівникам підприємств приймати швидкі та адекватні управлінські рішення.

На даному етапі розвитку економічної науки сформувалось декілька підходів до управління витратами: функціональний, системний та процесний підходи.

Відповідно до функціонального підходу управління витратами розглядається як реалізація суб'єктом господарювання основних функцій щодо витрат. Такими функціями є планування, організування, контролювання та мотивування.

Функція планування витрат передбачає визначення потреби у ресурсах, необхідних для виготовлення запланованого обсягу продукції. Організування витрат – функція визначення відповідальних за витрати, побудова лінійно-функціональних зв'язків між ними в системі організаційної структури підприємства. Функція мотивування являє собою систему стимулів та заходів щодо дотримання норм витрат ресурсів, скорочення непродуктивних витрат, заохочення раціонального формування витрат. Функція контролю передбачає спостереження за рівнем, динамікою, структурою, відхиленням витрат від планових

показників, виявлення причин таких відхилень та прийняття відповідних рішень.

Відтак функціональний підхід до управління витратами носить циклічний характер, оскільки такий підхід передбачає повторюваність виконання наведених функцій управління.

Згідно з системним підходом процес здійснення витрат розглядається як система (цілісна сукупність елементів), а управління витратами передбачає неперервне дослідження і удосконалення елементів даної системи, взаємозв'язків між ними і зовнішнім середовищем, механізму перетворення вхідних ресурсів на вихідний результат [2, с. 403].

Процесний підхід полягає в тому, що на підприємстві виділяються основні та допоміжні бізнес-процеси. Бізнес-процесом називають сукупність бізнес-функцій або видів діяльності, котрі визначають господарську діяльність підприємства, причому кожен бізнес-процес є носієм витрат. Наприклад, для виробничого підприємства основними бізнес-процесами є виробництво, збут готової продукції, а допоміжними – охорона праці, виробнича інфраструктура [3, с. 142].

Отже, система управління витратами є визначальною в обґрунтуванні більшості управлінських рішень, підвищенні конкурентоспроможності та прибутковості підприємства. Для забезпечення ефективного управління витратами необхідним є визначення доцільності прийняття того чи іншого підходу залежно від специфіки даного підприємства.

1. Дерев'янка С. І. Основні аспекти управління витратами на підприємствах України / С. І. Дерев'янка // Економічний вісник університету. - 2013. - Вип. 20(1). - С. 64-66. 2. Партин Г. О. Сутність та особливості системно-орієнтованого управління витратами підприємства / Г. О. Партин, А. І. Ясінська // Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. - 2012. - Вип. 9(2). - С. 396-407. 3. Бондар Т. Л. Процесний підхід в управлінні витратами на забезпечення якості лікеро-горілчаної продукції / Т. Л. Бондар // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 7. - С. 140-146

Іванна Петрівна Корж
гр..ЕФІм-23, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Хома І.Б.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Мале підприємництво є невід'ємною складовою ринкового господарства. У сьогоденні розвиток малого підприємництва в Україні повинен бути одним із пріоритетних напрямів економічної політики, адже саме він прискорює темпи науково-технічного прогресу, сприяє зайнятості населення, мобілізує виробничі та фінансові ресурси і формує стабільний середній клас населення. Саме тому держава повинна підтримувати такі суб'єкти господарювання для того, щоб підвищився рівень життя населення, зміцніла економіка держави та в подальшому вона інтегрувала у світову економіку.

Мале підприємництво як особливий підвид підприємництва, що полягає у створенні і практичній реалізації нового економічного процесу або здійсненні особливого внеску у вже існуючий економічний процес, пов'язаний із підприємницькою діяльністю громадян – фізичних осіб та з функціонуванням малих підприємницьких структур різних форм власності та організаційно-правових форм з метою отримання прибутку за умови особистої зацікавленості суб'єкта підприємництва в ній і необхідності задоволення при цьому певних потреб суспільства [3].

Суб'єкти малого підприємництва, як і будь-який інший суб'єкт, має як переваги, так і недоліки. До позитивних рис можна віднести, у першу чергу, соціально-економічний ефект. Він полягає у забезпеченні соціальної стабільності та створенням нових робочих місць. Саме суб'єкти малого підприємництва залучають в трудову діяльність тих громадян, які не володіють високою конкурентоспроможністю на ринку праці. Даний ефект надзвичайно важливий для розвитку держави, оскільки населення, яке не має змоги влаштуватись на роботу у великих корпораціях, цілком реально може здійснювати свою трудову діяльність на малих підприємствах, заробляючи гроші на проживання та розвиток держави, сплачуючи податки до бюджету [2].

Ще однією позитивною рисою малого бізнесу є оперативне реагування на зміни ринкової кон'юнктури. Ця риса набуває в сучасних умовах особливої значущості з огляду на прискорення науково-технічного прогресу, зростання номенклатури вироблених товарів і послуг тощо. Також малий бізнес створює природне конкурентне середовище, що сприяє залученню прямих іноземних інвестицій у країну [2].

Визначальну роль малого бізнесу має і зменшення соціальної напруги. Це пов'язано з тим, що мале підприємництво є основою для формування середнього класу.

Поряд із позитивними рисами є й негативні. Однією з них є надчутливість до коливань економічної кон'юнктури та політичної

ситуації та великий ступінь залежності від системи підтримки малого підприємництва. Також високий ризик та схильність до банкрутства. У зв'язку з цим ризиком банківські установи не погоджуються надавати кредити, тим самим не даючи можливості для розвитку такого підприємства [4, с. 39].

Однією з найважливіших проблем малого підприємництва є нестача фінансових коштів. Вирішенням цієї проблеми може бути застосування державою низки фінансових важелів, а саме: політика оподаткування, грошово-кредитне регулювання, ціноутворююча політика тощо. Такими діями держава не втручається у ринкові механізми, не обмежує вибору підприємців, а сприяє зацікавленню підприємців до прийняття певних рішень. На даному етапі розвитку нашої держави фінансово-економічні інструменти використовуються неефективно: обмежений доступ до фінансових ресурсів (конфлікт інтересів суб'єктів малого бізнесу та комерційних банків), незбалансована податкова система тощо [1].

Отже, суб'єкти малого бізнесу займають важливу нішу у ринковому господарюванні. Вони забезпечують зайнятість населення, розвиток НТП, формують середній клас населення тощо. Проте для значного розвитку їм не вистачає фінансових ресурсів. Тому держава повинна підтримувати такі підприємства, сприяти їхньому розвитку за допомогою впливу різноманітних фінансових важелів, а саме, насамперед, зміна податкової системи, яка буде сприяти розвитку суб'єктів малого підприємництва. Також вплив зі сторони держави на комерційні банки буде сприяти кредитуванню таких компаній та створення різноманітних державних програм для розвитку малого підприємництва в Україні.

1. Батковський В.А. Проблеми кредитування малого підприємництва / В.А. Батковський // Вісник НБУ. – 2015. – Квітень. – С. 28-33; 2. Берус А.М., Шафранова К.В. Розвиток підприємств малого бізнесу в Україні / А.М. Берус // Вісник КНУТД. – 2016. - №3. - С.7-17; 3. Білорус О.Г. Фінансові та грошово-кредитні чинники інвестиційно-інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу / О.Г. Білорус // Банківська справа. – 2014. – № 1. – С. 14-18; 4. Благодарная Н.А. Проблемы и особенности развития предпринимательства в Украине / Н.А. Благодарная // Финансы, учет, банки: Сборник научных трудов. – 2013. - Выпуск 9. – С. 31-46.

Ірина Вікторівна Левочко

гр. ОА-33, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Курило О. Б.

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Прибуток виступає важливою економічною категорією та неодмінною умовою здійснення підприємницької діяльності у сучасних ринкових умовах. Його величина відіграє провідну роль у функціонуванні суб'єктів господарювання різних організаційних форм та розмірів, оскільки на мікрорівні впливає на фінансові ресурси та ринкову вартість підприємства, ефективність виробничого процесу, а на макрорівні – на економічний розвиток держави.

Питання ефективного використання прибутку є одним з найбільш важливих у сфері фінансового менеджменту. Вагомий внесок у дослідження економічної сутності прибутку, його формування та використання зробили такі вчені, як К. Маркс, Д. Рікардо, А. Сміт, Й. Шумпетер, П. Самуельсон. Сьогодні даному питанню продовжує приділяти увагу чимало вітчизняних економістів, зокрема І.О. Бланк, В.Б. Клевець, Т.Є. Кучеренко та інші [1].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати [2].

Прибуток становить основу економічного, технологічного та соціального розвитку підприємства, оскільки є основним елементом фінансових ресурсів, виступає джерелом фінансування соціально-економічного розвитку виробництва, матеріального стимулювання персоналу, зміцнення фінансових відносин з партнерами.

Сьогодні гостро постає питання управління прибутком, основною метою якого є забезпечення зростання його величини та рівня, а також ефективний розподіл за напрямками економічної діяльності. Правильно побудована система управління прибутком дає можливість забезпечити:

- максимальний рівень прибутку за наявних ресурсів;
- високий рівень якості прибутку, що формується;
- виплати працівникам підприємства;
- формування на майбутній період необхідного обсягу фінансових ресурсів;
- ефективну участь персоналу у формуванні прибутків [1].

Об'єктом управління виступають формування та розподіл прибутку підприємства. Формування прибутку здійснюється під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. Зовнішні фактори – ті, які не залежать від

діяльності підприємства, однак можуть вплинути на величину прибутку, а саме: природні умови, тарифи, податкові ставки, пільги, місткість ринку, платоспроможний попит споживачів тощо. Внутрішні фактори безпосередньо залежать від організації діяльності підприємства і до них належать обсяг виробництва, собівартість продукції, асортимент тощо. Зовнішні та внутрішні фактори тісно взаємопов'язані між собою [3].

З метою отримання бажаного рівня прибутку, потрібно здійснювати планування його розподілу. Розподіл прибутку – це процес формування напрямів, на які він в майбутньому буде використаний, відповідно до цілей та завдань, які ставить перед собою підприємство [1].

Під час розподілу прибутку необхідно встановити обґрунтовані пріоритети його використання з урахуванням обмеженості ресурсів. Сьогодні механізм розподілу прибутку відіграє важливе значення, оскільки у ньому відображається ефективність підприємницької діяльності, від нього залежить дієвість господарської самостійності та самофінансування підприємств. З огляду на це, можна виділити такі основні шляхи покращення використання прибутку підприємства (рис. 1) [4]:

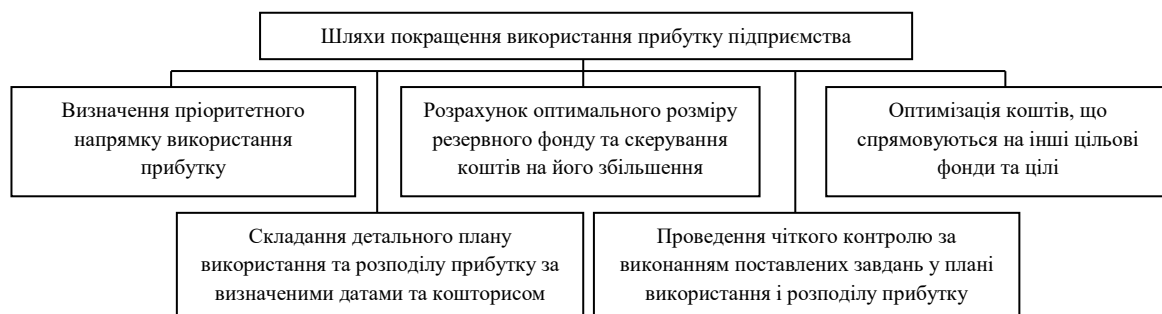

Рис. 1. Шляхи покращення використання прибутку підприємства

Отже, прибуток як економічна категорія показує, наскільки ефективно працює підприємство. Сьогодні існує потреба у пошуку нових підходів до управління формуванням та розподілом прибутку. З цією метою розробляється стратегія управління прибутками, основне завдання якої – це забезпечення підвищення результативності діяльності підприємства та його стратегічного розвитку у майбутньому.

1. Єніфанова І. Ю. Формування та використання прибутку в системі забезпечення сталого розвитку підприємств/ І.Ю.Єніфанова, О.О.Сьома // Економічний простір. – 2012. -№ 67. – с.248-253; 2. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>; 3. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник/ М.М.Бердар. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К: 2012. – 464 с. ; 4. Килимник А. А. Шляхи вдосконалення формування та розподілу прибутку / А. А. Килимник // «Проблеми та перспективи економіки і управління». — Херсон: Видавничий дім "Гельветика", 2013.

Владислав Ігорович Лопушанський
Гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н. доц. Кондрат І.Ю.

ПРОБЛЕМАТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Існування страхових відносин є одним з провідних факторів нормального функціонування економіки будь-якої країни.

Загалом, страхові відносини (страхування) – це вид цивільно-правових відносин із захисту майнових інтересів громадян (фізичних) і юридичних осіб при настанні певної події (страхового випадку), визначеної договором страхування чи чинним законодавством за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (внесків, страхових премій)[1].

Для України є характерним слабкий розвиток страхових відносин. Незважаючи на значну кількість страхових компаній, що діють на території нашої держави, частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становить лише 1,5%, що свідчить про недостатній рівень довіри населення до цього сектору фінансового ринку. Зокрема, з 361 компанії ринку страхових послуг, 312 займається страхуванням, відмінним від страхування життя, та, відповідно, існують 49 страховиків, сферою діяльності яких є дана галузь.

Негативним фактором впливу на страховий ринок є політична нестабільність в країні та військові дії на сході України. Вплив даного фактору можна простежити на прикладі зменшення кількості страховиків та їх загального обсягу активів. Зокрема, починаючи з 2013 р., кількість страхових компаній скоротилася з 407 до 382 у 2014 р., та до 361 у 2015 р.

Щодо загальних активів страховиків, то незважаючи на їх приріст на 5,8% у 2014 р., у 2015 р. спостерігається їх спад на 13,6%. Окрім цього, незважаючи на приріст валових страхових премій у розмірі 3,7% за період 2013-2015 рр., валові страхові виплати зросли на 74,1% за весь аналізований період, що свідчить про погіршення фінансового стану та рентабельності діяльності страхових компаній, порівняно з попереднім роком[2].

Суттєвим чинником впливу є ризики, що пов'язані з циклічним характером розвитку світової економічної та фінансової систем; слабкими зовнішньоекономічними зв'язками України у сфері страхування з іншими країнами; високим ступенем залежності економіки України від макроекономічної кон'юнктури; нерозвиненість національної страхової інфраструктури[3].

Також, значною проблемою діяльності страхових компаній в Україні є відсутність ефективних механізмів захисту інтересів страхувальників, що зумовлено недосконалою законодавчою базою, яка більшою мірою захищає страховиків, ніж страхувальників.

Якщо порівняти страховий ринок України з ринком Польщі, то можна помітити суттєві відмінності, незважаючи на те, що зародження страхових відносин там відбувалося досить подібно. Зокрема, з 63 страховиків, що діють на польському страховому ринку, 5 найбільших компаній займають 65% всього ринку. Вже понад десять років польський страховий ринок невинно зростає, перевищуючи темпи розвитку всієї польської економіки і складаючи близько 10% щорічного приросту. Загалом упродовж 20 років страховий ринок Польщі збільшився на 36,5%, з 1998 року ринок ризикового і особистого страхування виріс на 54%, а ринок страхування життя – в чотири рази. В 2008 році було отримано найбільшу премію в історії страхового сектору – майже 60 млрд. злотих. Що стосується перспективи розвитку страхової галузі в цілому, то експерти прогнозують, що в найближчі роки на польському страховому ринку домінуватиме тенденція до подальшого зростання частки страхування життя[4].

Отже, як видно з вищесказаного, польський ринок страхових послуг є значно розвиненішим, ніж український і, відповідно, стає доцільним використання досвіду наших північно-західних сусідів.

З метою розвитку страхового ринку України, потрібно провести деякі заходи, зокрема:

- подолати наслідки кризи, пов'язані з політичною і військовою ситуацією;
- підвищити рівень довіри фізичних та юридичних осіб до страхових компаній шляхом популяризації страхових відносин в засобах масової інформації;
- сприяти розвитку та функціонуванню страхових посередників, як брокерів, так і агентів;
- розвивати економічні зв'язки України з іншими країнами, з метою розширення діяльності українських страховиків на іноземних страхових ринках.

Проведення даних заходів дозволить зробити дану галузь більш популярною серед населення, підніме рівень довіри до страхових компаній, посилить конкурентоспроможність українських страховиків та дасть можливість підвищити рівень страхових послуг України до рівня провідних країн світу.

Режим доступу: http://pidruchniki.com/11200611/finansii/strahuvannya_strahoviy_rinok. 2. Аналітична записка : «Підсумки діяльності страхових компаній за 2015 рік» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/zvitni_dani/sk_%202015.pdf. 3. Черкасова С. Основні проблеми страхового ринку України [Електронний ресурс] Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_4_2014_05_22_23/osnovni_problemi_strakhovogo_rinku_ukrajini/62-1-0-987. 4. Стаття: «Реформування страхового сектору: польський досвід та українські реалії» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrbizn.com/headline/231-reformuvannya-strakhovogo-sektoru-polskiy-dosvd-ta-ukrayinsk-realyi.html>.

Тетяна Іванівна Люзович

гр.ФК-44 , Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Кондрат І. Ю.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У зв'язку з переходом України до нового етапу розвитку економічних відносин зростає необхідність більш повного, детального вивчення особливостей такого виду страхової діяльності, як страхування життя, оскільки саме цей вид страхування може стати одним із механізмів вирішення проблем соціального захисту населення, економічного зростання, основою якого є збільшення темпів росту довгострокових інвестицій у вітчизняний сектор економіки. Страхування життя є одним з пріоритетних напрямів розвитку страхового ринку, адже його подальший ефективний розвиток сприятиме підвищенню ролі приватного сектору у виконанні соціальних програм та зменшенню видатків Державного бюджету.

Основною причиною стримування розвитку страхування життя в Україні на мою думку, є саме недовіра населення до страхових компаній. Для вирішення даної проблеми необхідно підвищити прозорість ринку страхування життя шляхом впровадження у страхову практику сучасних інформаційних технологій, надання якісної статистичної інформації і докладних інформаційно – аналітичних матеріалів про діяльність страхової компанії. Важливим чинником для розвитку страхування життя є також рівень життя і заробітної плати населення. Тому, для пересічного громадянина України платіж на страхування життя, зазвичай, належить до групи так званих відкладених потреб. Для вирішення цієї проблеми необхідний розвиток страхового брокерства та залучення до цього бізнесу

професійних компаній. Адже страхові посередники, які ведуть активну просвітницьку діяльність, дозволяють пересічному громадянину зрозуміти, що жити потрібно не лише сьогоднішнім днем. Навіть маючи невеликі гроші, варто думати про завтрашній день і відкладати їх частину, аби забезпечити себе в майбутньому [2].

Важливою проблемою є також те, що існує низький рівень капіталізації страховиків, а це у свою чергу призводить до перестраховування ризиків за кордоном, та до необґрунтованого витоку грошових коштів з України, що не дає змоги забезпечити відповідальність за великі застраховані ризики. Способом вирішення даної проблеми, на мою думку, є створення об'єднань страховиків із метою зміцнення їх фінансового становища та надійності щодо здійснення страхових операцій.

Не менш важливу роль у стриманні розвитку такого виду страхування, як страхування життя відіграє неефективне державне регулювання, насамперед це відсутність цілеспрямованої державної політики у сфері страхування, недосконалість нормативно – правової бази, та недостатній рівень державного регулювання і контролю за страховим ринком. Способами вирішення даної проблеми на мою думку, є: по-перше, впорядкування страхового законодавства в цілому та окремих його положень; по-друге, встановлення економічно обґрунтованих нормативів щодо достатності капіталу страховиків і якості їх активів; по-третє, забезпечити довіру до компаній зі страхування життя шляхом створення державних гарантій повернення коштів страхувальникам у вигляді заснування фонду захисту вкладів громадян, які уклали договори зі страхування життя [3].

Західні експерти позитивно оцінюють перспективи вітчизняного страхового ринку, вважають, що український ринок страхування життя – один з найпривабливіших у Європі, оскільки має великий потенціал розвитку [1, с. 32].

Отже, у зв'язку з існуючими недоліками в організаційній системі державного соціального забезпечення потенціал розвитку страхування життя в Україні зростає.

Таким чином, вищевикладене свідчить про важливість і необхідність розвитку страхування життя в Україні, а також те, що тільки комплексні заходи з боку держави та самих страхових компаній допоможуть постійно розвивати цей сегмент ринку фінансових послуг, передумовами якого є поступове зростання доходів населення з тенденцією до подолання низького рівня платоспроможності, підвищення зацікавленості юридичних та фізичних осіб у захисті своїх майнових інтересів, збільшення кількості прибуткових підприємств та розвиток ринків фінансових послуг.

1. Тригуб П.В. Аналіз стану страхового ринку України //Європейський вектор економічного розвитку. – 2013 р. -№2 -с.32-41. 2. Фурман В.М. Страховий ринок України: проблеми становлення та стратегія розвитку [Електронний ресурс] : Фурман– Режим доступу:<http://www.lib.ua-ru.net/3807.html>. 3. IMF. Global Financial Stability Report, 2014, April [Електронний ресурс]//<http://www.org> – Insurance Information Institute <http://www.dfp.gov.ua>.

Олена Олександрівна Мамчур

гр. ФК-31, Інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Коць О.О.

**МЕТОДИКА КРОМОНОВА ТА СИСТЕМА CAMELS ЯК
МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ НАДІЙНОСТІ БАНКУ:
ПОРІВНЯННЯ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ**

У сучасних умовах соціально-політичного життя економіка України знаходиться у кризовому стані. Скорочення кількості банків внаслідок їхньої ліквідації у зв'язку з неплатоспроможністю є однією з ознак кризи як в економіці загалом, так і в її фінансовому секторі зокрема. У зв'язку з цим громадяни не знають яким банкам можна довіряти, а яким – ні, які з них завтра існуватимуть, а які – припинять свою діяльність. Загалом існує багато методик оцінювання надійності банків, за даними яких можна вибрати банк для вкладень і фінансового співробітництва. Найвідомішими та найчастіше використовуваними у банківській практиці є методика Кромонава та система CAMELS. Порівняльну характеристику цих двох методик оцінювання надійності банку представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика методик оцінювання надійності банку

Параметри порівняння	Методики оцінювання надійності банку	
	Система CAMELS	Методика Кромонава
Суть методики	Комплексна оцінка фінансової стійкості банку, визначення потреби в ресурсах для контролю за банківською системою	Визначення стійкості та надійності банку
Показники, які використовуються під час розрахунків	Достатність капіталу. Якість активів. Ефективність управління. Ліквідність. Прибутковість. Чутливість до ризику	Коефіцієнт надійності банку. Крос-коефіцієнт. Коефіцієнти загальної та миттєвої ліквідності. Показник фондової капіталізації прибутку. Коефіцієнт захищеності капіталу
Суб'єкти, що використовують методику	Національний банк України	Незалежні рейтингові організації
Мета використання	Визначення фінансової стійкості банку	Деталізація стійкості банку
Переваги методики	Стандартизований метод оцінювання. Зведена оцінка показує рівень необхідного втручання контролюючого органу (Національного банку України)	Відкритість методики. Проста для розуміння
Недоліки методики	Заснована на суб'єктивних оцінках, і відповідно, отримані результати визначаються професіоналізмом та об'єктивністю наглядових структур чи відповідальних осіб банку. Не містить чітких визначень та правил, наприклад, ліквідність банку вважати достатньою чи недостатньою, оскільки оцінки виставляють в балах	Не враховуються такі показники, як рентабельність та якість активів. Надається детальна увага лише окремим аспектам діяльності банку

Джерело: сформовано автором на основі [1-5]

Результати порівняльного аналізування методики Кромонава та системи CAMELS дали змогу побачити особливості застосування кожної з методи оцінювання надійності банку, що буде вирішальним під час прийняття рішення про співробітництво з банком.

Якщо взяти до уваги результати оцінювання надійності українських банків за цими двома методиками, то за системою CAMELS до першої трійки найбільш надійних банків входить: ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК», ПАТ «Альфа-Банк» (Україна) та ПАТ «МЕГАБАНК», в той час як за методикою Кромонава – ПАТ «Державний ощадний банк України», ПАТ «Укрсоцбанк» та ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК». Тож, можна сказати, що найбільш надійним банком в Україні за станом на вересень 2016 р. є ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК». Отже, вважаємо, що більш

репрезентативною є система CAMELS. Проте є перспективні напрями її удосконалення, зокрема шляхом врахування такої групи показників як рентабельність.

1. Положення НБУ «Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS» №171 від 23.02.2005 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0171500-02>.
2. Бодрова Н. Е. Рейтингові оцінки комерційних банків [Електронний ресурс] / Н. Е. Бодрова, С. В. Махія // Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2010/Economics/65185.doc.htm
3. Савельєва О. В. Методики оцінювання стійкості сучасної банківської системи [Електронний ресурс] / О. В. Савельєва // Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1527/1>.
4. Краснова І. В. Основні підходи до оцінювання надійності банку / І. В. Краснова, К. В. Мстоян // *Фінанси, облік і аудит*. – 2013. – №1. – С. 93-101.
5. Польова І. М. Новітні підходи до оцінки надійності українських банків / І. М. Польова // *Ефективна економіка*. – 2015. – №12. – С. 156-163.

Марія Зіновіївна Мартиняк

гр. ЕФІм-23, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н, проф. Хома І.Б.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ

Актуальність дослідження процесу управління фінансовою стійкістю полягає в тому, що в умовах нестабільної економіки безперервний пошук шляхів підвищення ефективності діяльності є дуже важливим чи не для кожного суб'єкта господарювання. Саме стан фінансової стійкості знаходиться серед найважливіших показників діяльності підприємств, що висвітлює інформацію про їх фінансові можливості, як у короткостроковому, так і довгостроковому періодах.

Оскільки від фінансової стійкості залежить успішне функціонування суб'єкта господарювання, високий рівень конкурентоспроможності та зростання його економічного потенціалу, то особливу увагу потрібно приділити управлінню цим процесом [2, с.191]. Механізм управління фінансовою стійкістю є нерозривно пов'язаним із фінансовим менеджментом підприємства в цілому і тому важливо його розглядати як послідовність взаємозалежних етапів (рис. 1).

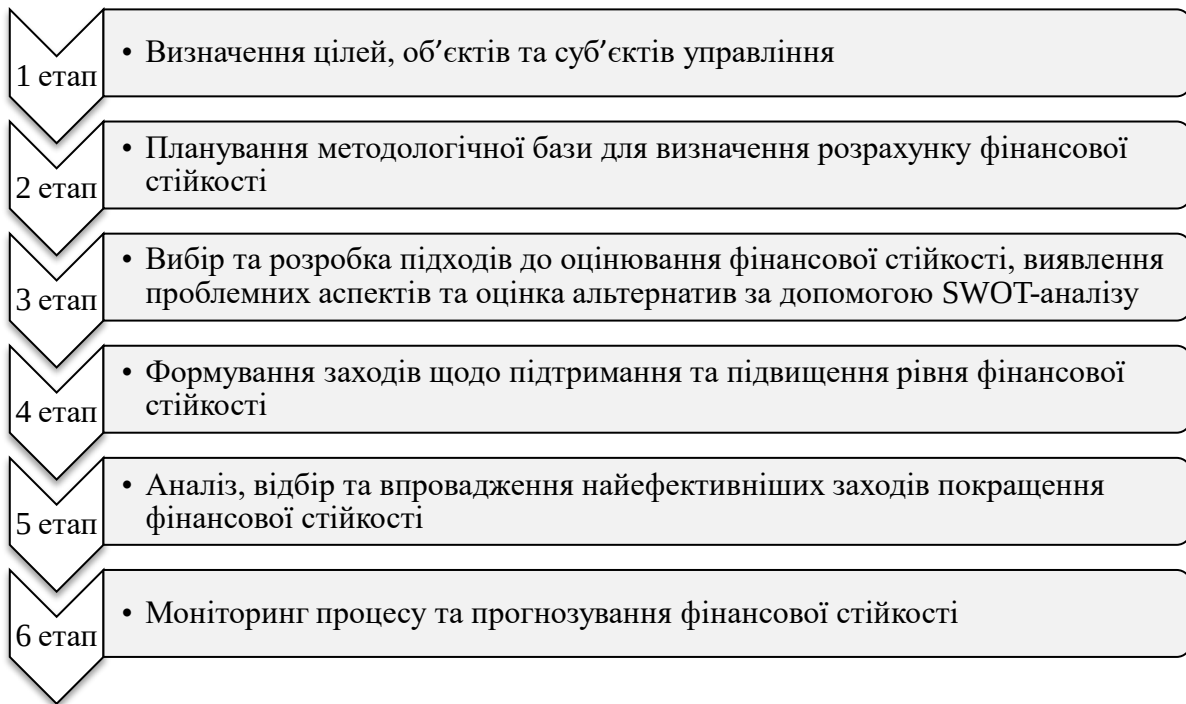

Рис. 1. Етапи процесу управління фінансовою стійкістю підприємства

Складено автором на основі джерела [3].

Основною метою управління фінансовою стійкістю підприємства є гарантування фінансової безпеки, стабільності функціонування та розвитку, що в свою чергу сприятиме формуванню виробничого, фінансового, ресурсного, технологічного, а також інноваційного потенціалів, забезпечуючи високий рівень кредитоспроможності підприємства та стабільний економічний розвиток [5, с. 201].

Управління фінансовою стійкістю підприємства має певні особливості, які необхідно враховувати при її здійсненні, а саме:

- залежність від галузевих особливостей та організаційно-правової форми господарювання;
- підпорядкованість цілям та завданням управління фінансово-господарською діяльністю підприємства в цілому;
- тісний зв'язок з проявом деяких фінансових ризиків (найсуттєвішими є втрата платоспроможності та погіршення фінансового стану суб'єкта господарювання) [4, с. 71].

Важливим при управлінні фінансовою стійкістю є врахування аспектів її формування: зовнішнього, пов'язаного зі стабільністю економічного середовища, в якому воно функціонує, що забезпечується державним макроекономічним регулюванням ринкової економіки, та внутрішнього, що відображає стан ресурсного потенціалу.

Беручи до уваги усі особливості управління фінансовою стійкістю, можна сказати, що її прогноз дає можливість підприємству зберігати необхідний режим функціонування відповідно до найважливіших фінансово-економічних показників. Досягнення бажаного рівня фінансової стійкості здебільшого передбачає наявність фінансових ресурсів, що

відповідають вимогам ринку, а їх розподіл та використання мають забезпечувати розвиток підприємства, ґрунтуючись на зростанні прибутку та капіталу, зберігаючи платоспроможність і кредитоспроможність в межах безпечного рівня ризику [1].

Отже, формування ефективного механізму управління фінансовою стійкістю дасть можливість керівникам досягти стабільного функціонування та прогнозування розвитку підприємств як у поточному періоді, так і на перспективу, що як наслідок позитивно відобразиться на стабілізації національної економіки та підвищить рівень її конкурентоспроможності на світовому ринку.

1. Аксіньїн А. І. Узагальнення теоретичних підходів до управління фінансовою стійкістю підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=72503>; 2. Гапак Н. М. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства / Н. М. Гапак, С. А. Капитан // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Економіка. - 2014. - Вип. 1. - С. 191-196. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuiues_2014_1_39; 3. Донченко, Т.В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства [Текст] / Т. В. Донченко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – № 1, т. 1. – С. 23-27; 4. Супрун Н. О. Сутність та зміст поняття управління фінансовою стійкістю підприємства / Н. О. Супрун // Управління розвитком. - 2013. - № 16. - С. 69-72. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_16_29; .; 5. Філонич О. М. Управління фінансовою стійкістю підприємства / О. М. Філонич, Я. О. Дряпак // Економіка і регіон. - 2012. - № 1. - С. 199-202. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2012_1_35

Марія Ігорівна Масляк

гр. ФК-32, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – асист. каф. ММП Лісович Т.Ю.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СТРАХУВАННЯ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Страховий ринок – є самостійною сферою у системі фінансових відносин, і який може виступати постійним джерелом інвестування в економіку України використовуючи свої страхові резерви. Крім цього, страхування виступає ефективним інструментом реалізації соціальної політики держави, надаючи матеріальний захист через виплату пенсій чи через систему державного соціального страхування [1].

Аналізуючи структуру світового ринку можна побачити, що у країнах із розвинутою економікою страховий ринок є стратегічним сектором, який може залучати інвестиційні ресурси в економіку. Він є

стабільним, розвиненим, проте вже не передбачає екстенсивного розвитку, так як попит на страхові послуги не може практично перевищувати пропозицію. Страхові ринки країн з перехідною економікою, знаходяться ще в стадії формування. Для них характерна недостатньо розвинена система державного регулювання національних страхових ринків, відсутністю стимулів для їх розвитку, низьким рівнем платоспроможності, невеликим попитом на страхові послуги[2]. Варто зазначити, що країнах із ринковою економікою частка страхування становить до 12 % від валового внутрішнього продукту, тоді як в Україні цей показник менше 1 %.

Нижче наведено декілька підходів регулювання страхових ринків у таких країнах як: США, Німеччина, Франція, Польща та Японія. Особливим для США є те, що у ній немає єдиної системи страхування. Кожному штату надається рівноправне страхове забезпечення, яке здійснюється через страхові компанії, страхові організації та уряд. Страхові компанії та організації мають широкі повноваження в розробці власної страхової політики, визначенні розмірів платежів, практики їх відрахування і відшкодування збитків.

Найбільшу частку в структурі німецького національного страхового ринку займає майнове страхування 51%, коли особисте страхування – 37%, медичне страхування – 12%. Страховий ринок характеризується такими ознаками: значний вплив держави у страхову діяльність компаній, взаємозв'язок страховиків і підприємців виробничої і невиробничої сфери, здатність компаній надавати банківські послуги у торговельних пунктах.

У Франції страхові компанії можуть набувати форми акціонерного товариства чи товариства взаємного страхування. Нормативно-правове регулювання правовідносин у сфері страхування здійснюється за допомогою Страхового кодексу Франції, введеного в дію шляхом прийняття декретів і рішень Міністерства економіки та фінансів.

На території Польщі діє Страховий гарантійний фонд. І до його основних завдань входить: виплата відшкодувань згідно з договорами обов'язкового страхування цивільної відповідальності та обов'язкового страхування відповідальності фермерів, виплата збитків у разі банкрутства, реєстрація договорів обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів [2,3].

В Японії приватні страхові компанії, державні компанії і кооперативи надають послуги страхування. Відмінність цих структур полягає у тому, що метою діяльності приватних і державних компаній спрямована на отримання якомога більшого власного прибутку, а кооперативів – на задоволення потреб членів кооперативу. Кооперативні страхові організації приймають всіх фермерів без виключення, гарантуючи кожному компенсацію в обумовлених контрактом випадках [4].

На сьогодні, в Україні темпи зростання страхового ринку відстають від загального росту економіки, і його частка у ВВП є малою. Проте, на ринку існує великий потенціал, і для його ефективного зростання, на мою думку, необхідно зробити наступне: створити гарантійний фонд страхування, розробити ґрунтовну законодавчу базу, зробити страхові

послуги платоспроможними для більших верст населення, ввести обов'язкове державне медичне страхування. Також потрібно використовувати світовий досвід побудови страхової сфери та створювати нові можливості у розвитку страхового бізнесу на Україні.

1. Страхування і страховий ринок [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://m.pidruchniki.com/1190061552631/finansii-strahuvannya-strahoviy-rinok> 2. Павлова О. М. Удосконалення функціонування ринку страхових послуг в Україні із урахуванням зарубіжного досвіду // Ефективна економіка. – 2012. – №2. 3. Дегтяр О. А. Міжнародний досвід надання страхових послуг та регулювання страхової діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2011-4/doc/3/01.pdf>. 4. Вовчак О. Д. Діяльність страхових компаній як фінансових посередників: світовий досвід та можливості для України / О. Д. Вовчак, Л. М. Надієвець. // Фінанси та опадкування. – 2015. – №3.

Галина Антонівна Мричко

гр. ФБМ-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник - к.е.н., проф. Партин Г.О.

ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються економічною та політичною нестабільністю в Україні, багато підприємств потерпають від погіршення результатів своєї діяльності. Налагодити сталі господарські зв'язки в економічних системах дуже складно, тому все більшої ваги набуває запровадження на підприємствах антикризового управління. На сьогоднішній час особливої актуальності у системі антикризового управління набуває необхідність проведення фінансової санації підприємств з метою забезпечення їх фінансової спроможності шляхом виведення із стану глибокої кризи. Механізм фінансової санації є основною стратегією фінансового оздоровлення та запобігання банкрутству серед всіх сфер фінансової системи [1].

Теоретичний зміст поняття «санація» розкривається через характеристику цілого комплексу заходів, які спрямовані на виведення неплатоспроможного підприємства із фінансово-економічної кризи, на відновлення його платоспроможності, досягнення прибутковості та конкурентоспроможності в довгостроковому періоді при збалансованому задоволенні інтересів усіх суб'єктів санаційного процесу [2].

Метою фінансової санації є оптимізація фінансових потоків, а саме: покриття збитків, відновлення платоспроможності і ліквідності, скорочення всіх видів заборгованості і формування спеціального грошового фонду для проведення заходів організаційного і виробничо-технічного характеру [3].

Серед основних етапів проведення санаційних заходів виділяють: визначення причин кризового стану, аналіз фінансового стану підприємства та визначення санаційної спроможності підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану суб'єктів господарювання є необхідною складовою процесу управління фінансово-господарською діяльністю та розробки санаційних заходів, і виступає запорукою збереження платоспроможності підприємств. [4]

При проведенні санації головним є визначення стратегії та тактики її здійснення. Кінцева мета санаційної стратегії полягає в досягненні довгострокових конкурентних переваг, які забезпечили б компанії високий рівень рентабельності. Крім цього, важливим компонентом являється координація та контроль за якістю реалізації запланованих завдань, а також організація ефективного менеджменту санації [1].

Варто зазначити, що фінансування заходів, пов'язаних із процесом фінансової санації суб'єктів господарювання, потребує наявності та залучення значних обсягів фінансових ресурсів. Разом з тим, складність санаційних заходів досить часто може призводити до неефективного та нерационального використання наявних коштів та, навіть, до зловживань з боку арбітражних керуючих.

Зарубіжний досвід свідчить, що найважливішим критерієм щодо обґрунтування санації є її ефективність, яку можна забезпечити завдяки планомірному розвитку й використанню наявного в підприємства потенціалу, а також послабленню чинників, що обмежують можливості санації [5].

Здійснення фінансової санації є особливо складним в умовах сучасної України через недорозвинутість ринкових інститутів, використання нецивілізованих підходів до ведення бізнесу багатьма суб'єктами господарювання, недосконалість законодавства, брак державної фінансової підтримки виробничих структур, а також високий рівень корупції. Саме через ті та інші причини багато з потенційно життєздатних підприємств в Україні стають потенційними банкрутами [3].

Для забезпечення ефективного антикризового фінансового управління дуже важливою є наявність на підприємстві кваліфікованого фінансового менеджменту, що має глибокі теоретичні і практичні знання, може узагальнити наявний досвід країн з розвинутою ринковою економікою, розробити якісний план дій щодо виходу організації із

фінансової скрути. Застосування комплексного підходу до фінансового оздоровлення підприємства являє собою запоруку його успіху.

1. Фридинський В.О. Фінансова санація підприємства / В.О. Фридинський, В. Г. Плотніков, А.І. Дерев'янка // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». – 2011. – № 8. – С. 79-83. 2. Лук'яненко Л. І. Організаційно-економічний механізм санації вітчизняних підприємств / Л. І. Лук'яненко // Ефективна економіка. – 2015. – №11. – Електронний ресурс . – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>. 3. Щекович О.С. Оперативне управління в умовах санації підприємства / О.С. Щекович // Науковий журнал «Бізнес Інформ». – 2013. – №5. – С.238-242. 4. Стегней М. І. Фінансова санація та комплексна оцінка фінансового стану суб'єктів господарювання / М. І. Стегней, Г. Г. Білак, І. В. Лінтур // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер.: Економічні науки. – 2014. – № 7. – С. 359-368. 5. Гришова І.Ю. Санація підприємства як чинник його фінансової захищеності / І.Ю. Гришова, І.П. Островська, А.Менкконен // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Фінанси і кредит». – 2013. – №1. – С. 16-20.

Ілля Юрійович Негрій

гр. ФБМ-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г. О.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ОПЕРАЦІЙ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Світова тенденція до глобалізації світового фінансового ринку, що спричинена активним розвитком інформаційних технологій, не залишає Україну осторонь. Так в попередні роки українські компанії широко почали використовувати для виходу на нові ринки, розширення своєї діяльності, залучення інвестицій, реорганізації чи, щоб зберегти свою справу, угоди зі злиття та поглинання, які практикуються всіма успішними компаніями заходу.

Підтвердженням цього є значне збільшення праць вітчизняних науковців у даній сфері. Яскравим прикладом є актуальні дослідження таких авторів: Єгорова Г. А. [1], Коваленко В.В. [2] та Пучко І. В. [3].

Однак, незважаючи на значне поширення процесів злиття та поглинання в Україні й відповідно зростання обсягу та вартості таких угод, у вітчизняній науковій літературі та нормативно-правовій базі відсутнє чітке визначення даних понять.

Що важливо, також і в зарубіжній літературі поняття «злиття» та «поглинання» не мають чіткого визначення та розмежування. Так англійські відповідники мають неоднозначне значення: Merger - поглинання (шляхом придбання цінних паперів або основного капіталу), злиття (компаній); Acquisition – придбання (наприклад акцій), поглинання (компанії); Merger and Acquisitions (M&A) – злиття та поглинання компаній, [1]. Також особливим є те, що дані поняття різняться й в межах законодавства різних світових країн.

Для аналізу стану ринку злиття та поглинання в Україні варто дослідити знакові угоди даного типу, що були укладені попереднього року. Зведені результати такого аналізу наведені у таблиці 1, [4].

Таблиця 1

Знакові для України зі злиття та поглинання у 2015 році

Продавець	Об'єкт продажу (злиття / поглинання)	Покупець	Сума угоди	Предмет угоди, %	Країна покупця
1	2	3	4	5	6
SKM	«Астеліт», мобільний оператор life:)	Turkcell	100 млн. дол.	44,96	Туреччина
Horizon Capital, Торбен Майгаард	Аутсорсер Ciklum	Джордж Сорос через Ukrainian Redevelopment Fund LP	Не розголошувалася	Не розголошувався, але мова йде не про контрольний пакет акцій	США
Meest Group (поштово-логістичний оператор «Міст Експрес»)	Оператори поштово-логістичних послуг Meest Group – PGK	PGK Group (компанія кур'єрської доставки Postman, «Точка» і «Стар Експрес»)	Партнерська угода, без виплати премії	Повне злиття	Україна
«Миронівський хлібопродукт»	Обмін «Воронеж Агрохолдинг» на Agroklutura	Agroklutura	Безгрошовий своп	100	Україна-Росія
Станіслав і Максим Березкіни	Група «Креатив»	Група бізнесменів у складі Рисбека Токтомушева, Артура Гранца	Оціночно – 30 млн. дол.	100	Україна
Київська міськрада	Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод	Фармкомпанія «Дарниця»	171,8 млн. грн	30	Україна
QBE Management (Ірландія)	Страхова компанія «QBE Україна»	Фінансовий холдинг Fairfax Financial	Не розголошувалася	100	Канада
Фонд гарантування вкладів фізосіб	Астра Банк	Фонд NCH	92,1 млн гривень	100	США

Отже, підсумовуючи можна стверджувати, що український ринок операцій зі злиття та поглинання є диверсифікованим. Тобто, дані угоди

охоплюють різні сфери діяльності компаній, мають різну мету укладання та залучають іноземний капітал. Ключовою проблемою є відсутність нормативного визначення та правового регулювання даних операцій.

1. Єгорова Г.А. Злиття та поглинання в Україні: проблеми визначення дефініцій та основні мотиви укладання угод / Г.А. Єгорова // Науковий вісник Ужгородського національного університету - Випуск 6, частина 1 – 2016. – с. 105-108; 2. Коваленко В.В. Фінансова глобалізація та її вплив на процеси злиття і поглинання банків України / В.В. Коваленко // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського - Випуск 9. 2016. – с. 644-648; 3. Пучко І.В. Тенденції та пріоритети розвитку злиттів та поглинань в умовах інституційних трансформацій / І.В. Пучко // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського - Випуск 3. 2015. – с. 769-772; 4. Підсумки-2015: ТОП-10 знакових угод року / Forbes Україна – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/nation/1408038-pidsumki-2015-top-10-znakovih-ugod-roku>.

Лілія Олексіївна Онищак
гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук. Л.О.

ЛВО-ФІНАНСУВАННЯ УГОД ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ: ПЕРВАГИ І НЕДОЛІКИ

Угоди Leveraged Buy-Out (LBO) – це викуп компанії-мети з використанням схеми боргового фінансування. Іншими словами, це угоди, які дозволяють купити контрольний пакет акцій за позикові кошти, частка яких може становити до 90% суми угоди. Коли покупець відчуває нестачу власних коштів для покупки тієї чи іншої компанії, він звертається за позикою до установ, які займаються ЛВО-фінансуванням (інвестиційні компанії, спеціальні фонди тощо), а вони надають стороні, яка викупає компанію, позикові кошти під гарантію активів і акцій компанії, що поглинається [3].

Перевагою таких угод також є також те, що придбані активи виступають і заставою і джерелом виплати боргу. Тобто, характерною рисою ЛВО є розпорядження позичальником активами не приналежної йому компанії.

Ще однією характерною рисою ЛВО-угоди є те, що окрім продавця й покупця повноцінним учасником угоди виступає банк. така угода є надто ризиковою для банку-кредитора, він встановлює для покупця жорсткі

умови.

Керування компанії за таких умов повинне здійснюватися відповідно до за пропонованого банком бізнес-плану, позичкові засоби використовуватися тільки на заздалегідь оговорені цілі, банк має право контролювати фінансову звітність, здійснювати інспекторські перевірки, обмежувати участь позичальника в подальших угодах M&A (угодах злиття та поглинання), а також може навіть направити свого представника в орган управління інтегрованою компанією [2].

Однак, LBO-фінансування має певні переваги:

- відсутність потреби залучати власні кошти на придбання активів;
- володіння різними фінансовими активами, які мають різний рівень ризику, що зменшує загальний ризик (диверсифікація ризику);
- переваги в оподаткуванні, які пов'язані з тим, що витрати на сплату відсотків за кредитом зменшують базу оподаткування;
- засновники поглиненої компанії після LBO отримують переваги у ліквідності без поступки у ринковому сегменті конкурентам.
- інші переваги: підвищення ефективності корпоративного управління, оптимізація оподаткування, зниження господарських ризиків через диверсифікацію виробництва, економія на різниці між справедливою вартістю цільової компанії та ціною її розміщення тощо [2].

LBO-фінансування має також і недоліки: у сучасних умовах в Україні LBO-фінансування виступає як проміжне фінансування, тому борг може бути реструктуризований; український ринок не достатньо розвинутий порівняно з досвідом зарубіжних країн; висока вартість організації угоди.

Незважаючи на порівняно високі ризики, організація LBO належить до високоприбуткового бізнесу. Але дуже складно знайти компанію, купити за повну ринкову ціну на позичені гроші, щоб її баланс витримав додаткове боргове навантаження.

Сьогодні ринок M&A активно функціонує та з кожним роком зростає як і кількість, так і якість таких угод. Переважно угоди злиття та поглинання виникають за рахунок наявності вільних коштів [1]. На рис.1 можна прослідкувати динаміку зміни частки LBO у фінансуванні M&A угод за 2005-2015 рр.

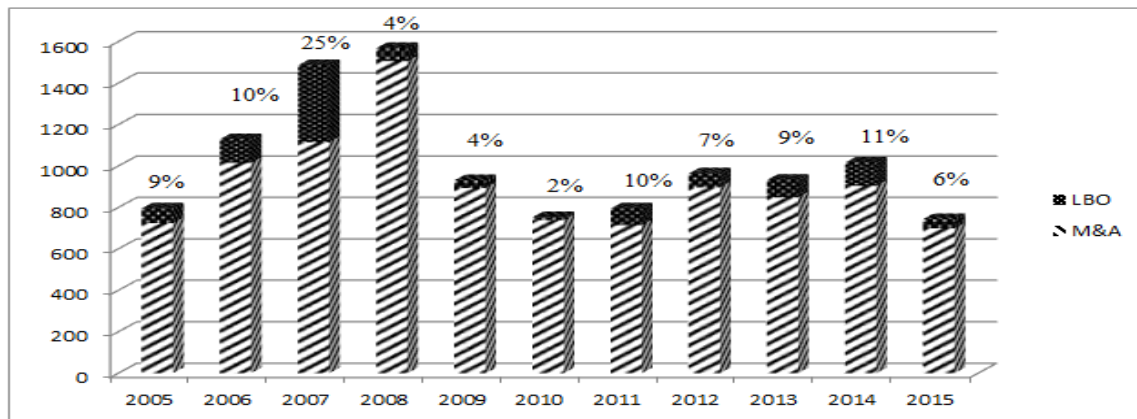

Рис. 1. Динаміка частки LBO у фінансуванні M&A угод за 2005-2015 рр.

На даному етапі розвитку український ринок злиттів та поглинань поки що недостатньо використовує механізми боргового фінансування інтеграційних угод. Та попри всі переваги LBO-фінансування ні банки, ні компанії поки що не віддають перевагу такому способу фінансування. Причиною є недостатньо розвинутий спосіб такого фінансування угод злиття та поглинання та мала поінформованість про LBO-фінансування в Україні.

1. Краснова І. В. Джерела фінансування угод злиття і поглинання / І. В. Краснова // Фінансування інноваційного розвитку України: стан, проблеми та перспективи/ ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - Київ, 2013. - С. 209-211. 2. Чиж С.В. Економічне значення та етапи використання lbo при злитті і поглинанні підприємств. – 2014. - режим доступу: <http://sjn.nuos.edu.ua/article/view/25587>. 3. Шевченко-Перепьолкіна Р. І. LBO-фінансування угод злиття і поглинання: особливості та перспективи українського ринку / Р. І. Шевченко-Перепьолкіна // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Економіка. - 2013. - Вип. 23. - С. 327-330. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2013_23_66

Ігор Олександрович Патерило

гр. ФК-42, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Бондарчук М.К.

ДЕПОЗИТНІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ

Депозит виникає двома шляхами: банк може прийняти кошти від приватної особи чи фірми і помістити їх на його депозитний рахунок, або може «створити» депозит, видавши клієнту позичку і надавши йому можливість розплачуватися чеками проти цього депозиту. 1) терміну депозиту до моменту вилучення; 2) категорії вкладника. По термінах

депозити поділяються на депозити до запитання (тобто депозити, що погашаються на першу вимогу вкладника без попереднього повідомлення) і депозити на термін (що погашаються через визначений час після внесення грошей на рахунок). У залежності від вкладника звичайно виділяються наступні види рахунків: рахунка приватних осіб (індивідуумів), корпорацій (акціонерних компаній) чи некорпоративних фірм, центрального уряду, місцевих органів влади, фінансових установ, іноземних вкладників [1].

Нижче наведені відсоткові ставки класичних депозитів найбільших 25 українських банків по двох валютах: гривні та американському долару на різні строки вкладення.

Основні проблеми залучення депозитних ресурсів в Україні та напрями їх вирішення

1. Розробка депозитної політики, привабливої для клієнтів, з одного боку, та прибуткової для банків – з іншого:

1) Розробка простих і зрозумілих споживачу депозитних продуктів, які б не потребували значних витрат з боку банку; врахування інтересів певного сегмента споживачів, на який орієнтується банківська установа;

2) Розвиток новітніх банківських технологій, поліпшення якості обслуговування банком клієнтів;

3) Використання широкої номенклатури депозитних послуг, а також застосування сучасних технологій їх розробки.

2. Формування довіри у потенційного клієнта:

1) Формування бездоганної ділової репутації банку;

2) Забезпечення фінансової стійкості та надійності банку;

3) Ретельне та постійне вивчення інтересів і запитів вкладників – юридичних та фізичних осіб, надання найзручніших форм депозитного обслуговування (тобто мінімізація витрат часу для них).

3. Підвищення зацікавленості індивідуальних осіб у розміщенні своїх коштів на вкладних рахунках:

1) Переорієнтація депозитної політики на нові джерела ресурсів, її модернізація та перегляд цілей;

2) Запровадження новітніх організаційних форм ведення депозитних рахунків населення; активніше використання можливостей з комплексного обслуговування клієнтури, тобто необхідність надання індивідуальним вкладникам додаткових послуг, які супроводжують взаємини із банком у процесі традиційного депозитного обслуговування.

4. Використання цінових методів залучення ресурсів:

1) Формування банками адекватної процентної політики, спрямованої на залучення та стійке утримання коштів населення на депозитних рахунках.

5. Використання нецінових методів залучення ресурсів:

1) Розповсюдження реклами; поліпшення якості обслуговування клієнтів; розширення спектра депозитних послуг; комплексне обслуговування; додаткові види послуг за вкладами; розширення філіальної мережі;

2) Залучення до роботи в банку досвідчених менеджерів, які володіють навичками розробки та впровадження пакетів депозитних послуг [2].

1.http://pidruchniki.com/15800119/bankivska_sprava/depozitni_operatsiy_i_bankiv. 2. Чернишова А.В. Проблеми здійснення та шляхи вдосконалення депозитних операцій банків України / А.В. Чернишова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2011_9/u1109ch2.pdf

Тетяна Русланівна Пацай

гр. ФК – 43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н, проф. Шкварчук Л.О.

ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ ЧОРНОМУ РИНКУ ВАЛЮТИ

Значна частина економіки України знаходиться в тіні, що зумовило в силу останніх подій значне поживавлення та розвиток чорного ринку валюти. Дана ситуація здійснює негативний вплив на економіку, тому виникає потреба в розробленні заходів протидії даній проблемі і як наслідок детінізації економіки в майбутньому.

Віднедавна Національний Банк України у своїй грошово-кредитній політиці почав орієнтуватись не на валютний курс, а на показник інфляції, що зветься інфляційним таргетуванням. Дані дії вимагали переходу від фіксованого валютного курсу до гнучкого. Щоб утримати гривню від різкого знецінення Національний Банк України ввів адміністративні обмеження, а саме: обмеження на купівлю готівкової валюти, військовий збір та відрахування до Пенсійного Фонду. Різкі коливання курсу гривні, а також вищезгадані адміністративні обмеження спричинили ще більше зростання недовіри населення до національної валюти і, як наслідок, попит на іноземну валюту на чорному ринку значно зріс.

Чорний ринок валюти нарощував свої обсяги. Згідно з даними НБУ [1] обсяг продажів на валютному міжбанківському ринку впав з 500 млн. дол. на день у 2014 році до 175 млн. дол. на день у 2016 році.

Для відновлення довіри до банківського сектору, а також детінізації валютного ринку Національним Банком України було проведено наступні заходи[2]: підвищено максимальну суму продажу готівкової іноземної валюти та банківських металів з 6 тис. до 12 тис. гривень в еквіваленті; банки та фінансові установи, які здійснюють обмін валют, відтепер можуть змінювати курси купівлі та продажу іноземної валюти протягом операційного (робочого) дня; розширено перелік іноземних валют, які банки та фінансові установи можуть конвертувати; спрощення документообіг при проведенні валютообмінних операцій.

На мою думку, дані заходи лібералізували валютний ринок, але лишень для пересічних українців. Вітчизняні підприємці, що є джерелом розвитку економіки й надалі будуть користуватись послугами чорного ринку валюти. Вирішення даної проблеми потребує глибших зрушень, таких як відновлення довіри до населення, знищення корупції, податкових зрушень.

1. *Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807* 2. *Постанова Правління Національного Банку України "Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України" від 07.06.2016 № 341.*

Софія Ігорівна Пікуліцка
гр. ФБМ-12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, проф. Партин Г.О.

ЗАСТОСУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансові інновації – явище, яке завжди супроводжує розвиток фінансової системи. Їх динамічний розвиток, а також роль, яку деякі з них зіграли в ескалації глобальної фінансової кризи, призвели до того, що тематика фінансових інновацій стала актуальною в наш час.

Фінансові інновації складають дуже різноманітну групу явищ, процесів і фінансових інструментів. Більш того, їх чисельність і різноманітність неухильно зростає разом з розвитком фінансової інженерії. Фінансові інновації включають будь-які зміни в конструкції і роботі всіх елементів фінансової системи – ринків, інститутів, фінансових інструментів і рішень, що регулюють їх функціонування, які викликають зміни у фінансовій стратегії економічних суб'єктів [4]. Згідно прийнятої концепції щодо фінансових інновацій впливає широкий спектр їх потенційного застосування, безпосередньо пов'язаний з функціями, які вони можуть виконувати, як щодо всієї фінансової системи, так і окремих його учасників [3].

У зв'язку з цим функції фінансових інновацій включають у себе завдання з області:

1) здійснення платежів – полегшуючи передачу капіталу, збільшуючи ліквідність і знижуючи витрати по угоді (платіжні картки, системи торгівлі);

2) інвестування – збільшуючи різноманітність і доступність інвестиційних можливостей (хедж-фонди, структуровані продукти);

3) фінансування – доступ до джерел фінансування і зниження вартості капіталу (гібридні інструменти, приватний акціонерний капітал);

4) оцінки – покращуючи процес оцінки фінансових інструментів, а також оцінки фінансового ризику (широкі моделі оцінки інструментів, скоринг);

5) передачі ризику – інновації, які спрощують процес управління ризиками (похідні інструменти, структуровані інструменти) [1].

Переносячи міркування з площини всієї фінансової системи на ситуацію конкретного підприємства, слід визнати, що функції фінансових інновацій кожного разу будуть адаптовуватись до індивідуальних потреб користувача. Підприємство може використовувати фінансові інновації в прийнятті та реалізації фінансових рішень в області інвестування, фінансування і управління ризиками, змінюючи фінансові стратегії у відповідності зі своїми потребами і змінами, що відбуваються в оточенні [2].

Таблиця 1

Переваги застосування фінансових інновацій у фінансовій стратегії підприємства

Область застосування фінансових інновацій		Потенційні переваги застосування фінансових інновацій
Фінансування	Управління ризиками	- зниження операційних витрат; - зниження вартості капіталу; - доступ до нових джерел фінансування; - підвищення гнучкості структури фінансування; - зниження фінансового ризику; - управління ризиками ринку.
Інвестування		- зниження операційних витрат; - стабілізація рентабельності інвестицій; - диверсифікація інвестиційного портфеля; - зниження ризиків інвестиційної та операційної системи; - доступ до нових інвестиційних можливостей; - підвищення гнучкості структури активів; - управління ризиками ринку; - зсув у часі або зниження податкового навантаження щодо доходів капіталу.

Сучасне підприємство може і повинне використовувати фінансові інновації в цілях підвищення ефективності роботи та збільшення свого прибутку. Однак раціоналізація рішення про застосування фінансових інновацій вимагає проведення детального розрахунку витрат і вигод. Причому цей аналіз повинен проводитися для кожного типу фінансових інновацій, які має намір використовувати підприємство [1]. Слід підкреслити, що визначення вартості зовнішніх фінансових інновацій є особливо важливим з точки зору концепції соціальної відповідальності підприємства. Правильне визначення вартості фінансових інновацій дозволяє підготувати список потенційних загроз для фінансового становища підприємства. Розрахунок витрат і вигод застосування

фінансових інновацій є невід’ємною складовою, яка забезпечує удосконалення фінансової стратегії підприємства.

1. Joanna Błach Koszty zastosowania innowacji finansowych w działalności przedsiębiorstwa – identyfikacja problemu // Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. – 2012. – №4. – С.23-31. 2. Жук Т.В. Економічне управління інноваційною діяльністю підприємства / Т.В. Жук, М.С. Молодоженя // Актуальні проблеми економіки. – Київ: КНТЕУ, 2013. – № 11. – С.12-15. 3. Лівовшко Т.В. Інновації та інноваційна політика підприємства / Т.В. Лівовшко, Д.С. Дворніченко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. - №6. – С.116-124. 4. Шикова Л.В. Особливості управління інноваційною діяльністю на підприємстві / Л.В. Шикова, Г.О. Швець // Економіка і організація управління. – 2014. – №3. – С.293-297.

Юлія Ігорівна Піун

гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Желізняк Р.Й.

ІННОВАЦІЇ У СУЧАСНІЙ БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Процеси інтеграції України у світовий економічний простір вимагають вирішення проблеми забезпечення інноваційного розвитку як банківської системи, так і економіки загалом на основі формування принципово нових теоретико-методологічних підходів та обґрунтування практичних заходів щодо впровадження результатів наукових досліджень [1].

Банківська система України сьогодні перебуває на етапі розвитку. Вона повільно, та все ж впроваджує в свою діяльність інноваційні продукти. В Україні рівень інноваційного потенціалу є досить високим, але на сучасному етапі не реалізується в повному обсязі [2].

На жаль, в Україні практика фінансових інновацій, які реалізовані державними банками, є незначною. Водночас значна питома вага інноваційних ініціатив існує в сегменті комерційних банків.

Так, в Україні впроваджується система онлайн-верифікації BankID. Дана система створена за образом і подобою до систем, які вже давно використовуються у Великобританії, Швеції, Фінляндії та є спільним проектом «ПриватБанку» та «Ощадбанку». Система дає змогу підтвердити особу користувача в Інтернеті, використовуючи його банківські дані, і працює за принципом верифікації через Facebook. Ця інноваційна програма дає змогу запобігати шахрайству з банківськими рахунками та пластиковими картками [1,2].

На сучасному етапі найкрупніші українські банки, такі як «ПриватБанк», ПУМБ, UniCredit Bank, «ОТП Банк» підтримують функцію

Інтернет-банкінгу та створення власного кабінету на своїх офіційних сайтах.

На сьогодні «ПриватБанк» є лідером з упровадження інновацій в Україні. Серед технологій, які були впроваджені «Приватбанком» в Україні є SMS-банкінг (1999 р.), ОТР-паролі через SMS (2000 р.), P2P-перекази між картками (2003 р.), «Електронна решта» (2009 р.), «Онлайн-інкасація» (2010 р.) та ін.[2].

Якщо і надалі розвивати курс інновацій у банківській системі, то українські банківські установи зможуть конкурувати на міжнародному ринку банківських послуг, значно покращать якість та швидкість надання послуг.

Отож, впровадження інноваційних банківських проектів – один з пріоритетних напрямів подальшого розвитку банківських установ та отримання конкурентних переваг на ринку фінансово-кредитних послуг України. Розвиток і подальше впровадження систем дистанційного обслуговування, зокрема систем "клієнт-банк", "клієнт-Інтернет-банк", "телефонний банкінг", дозволить банкам ефективніше проводити клієнтські платежі, зменшить собівартість даних послуг за рахунок зменшення працемісткості, а також підвищить їх надійність, оскільки заповнення платіжного доручення в електронній формі значно зменшує кількість помилок [3]. Саме тому важливим для керівництва держави має стати розробка стратегії розвитку ринку фінансових послуг, в якій слід передбачити інноваційні напрями розвитку ринку банківських послуг, розвиток і запровадження перспективних технологій обслуговування клієнтів тощо. Також важливою є тісна співпраця України з європейськими країнами, зокрема у сфері банківського обслуговування, яка виведе галузь на сучасний рівень, як в обладнанні, що направлене на комфорт клієнта, так і на загальний рівень банківського обслуговування.

1. Трудова М.Є. Інноваційні перспективи розвитку у банківській системі України. – Економіка і суспільство, випуск 3, 2016 [Електронний ресурс], точка доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/3_ukr/83.pdf. 2. Матвійчук Н.М., Бурлачук Н.Ю., Гарбар Ж.В. Розвиток інновацій в сучасній банківській сфері України.- Молодий вчений №5(20), частина 2, травень 2015 [Електронний ресурс], точка доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/5/44.pdf>. 3. Н. Й. Радіонова, В. В. Терещук. Розрахункові операції за допомогою дистанційних банківських послуг: переваги та недоліки.- Ефективна економіка №2, 2016 [Електронний ресурс], точка доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4784>.

Ганна Миколаївна Ступницька
гр. ФК-41, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник — к.е.н., ст.викл.Желізняк Р.Й.

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Сучасний стан вугільної галузі в Україні залишається незадовільним. Простежується падіння видобутку вугілля при одночасному прогнозуванні розвитку цих тенденцій у майбутньому. Для вугільних підприємств України характерним є низький технічний рівень видобутку вугілля, значна зношеність основних фондів (80–90%), нестача фінансових ресурсів на їх оновлення; незадовільне матеріально-технічне забезпечення [1].

Ситуація в галузі залишається не є досить оптимістичною. У сучасних умовах господарювання доцільно розробити якісно нову систему інноваційних відносин, реалізація якої забезпечила б дотримання балансу публічних і приватних інтересів у сфері інноваційного розвитку вугільної промисловості, залучення приватних інвестицій. Такою моделлю, може стати модель публічно-приватного партнерства (ППП) [2].

Вчені ІЕМ НАН України пропонують розробити комплекс заходів, реалізація яких сприятиме активізації інноваційного розвитку вітчизняної вугільної промисловості. Серед них такі:

1. Упровадження венчурного фінансування інноваційної діяльності — створення венчурних фондів.

2. Реалізація інвестиційно-інноваційних проектів у вугледобувній промисловості потребує ризик-менеджменту. Зменшувати вплив чинників за групами ризиків можна з допомогою формування інноваційної структури — технопарку [2].

3. Необхідною умовою реалізації стратегії інноваційного розвитку економіки України є формування та розширення організаційно-економічного механізму управління інноваційної діяльності. Основні положення даного механізму полягають у наступному: діючий шахтний фонд підлягає реструктуризації; підтримку і розвиток вугільного виробництва в Україні на основі будівництва нових та добудові пускових черг діючих шахт, капітальної реконструкції діючих шахт із застарілими пасивними основними фондами, у технічному переоснащенні активних виробничих фондів і впровадженні нетрадиційних технологій та диверсифікації виробництва [3].

Також основними складовими організаційно-економічного механізму є: реалізація економічних механізмів активізації інноваційних процесів вугільного виробництва; реструктуризація кредиторської заборгованості до бюджетів і позабюджетних фондів із збільшенням терміну погашення заборгованості, списанням пені, частковим або повним відшкодуванням із бюджетних коштів відсотків, які виплачуються за банківськими кредитами; податкове стимулювання технічного переоснащення вугледобувного виробництва на інноваційній основі [2].

Для подальшого інноваційного розвитку галузі необхідно розробити й впровадити систему заходів підвищення ринкової конкурентоспроможності вугільної продукції, впровадити новітні науково-технологічні розробки вітчизняної науки у виробництво наукоємної продукції, що виробляється на спільних підприємствах паливно-енергетичного комплексу з залученням іноземних фахівців, збільшити залучення приватного капіталу в діяльність суб'єктів вугільної галузі [1].

1. Пшенична В. П. Стратегічні напрями інноваційного розвитку вугільної промисловості України / В. П. Пшенична // Ефективна економіка . – 2014. – №2. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?=1&z=2490> . 2. Юрій Драчук, Наталія Трушкіна Як виживає вугільна промисловість без інвестування інновацій [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/energy_market 3. Лизунова О. М. Розробка механізму управління інноваційним розвитком вугільної промисловості України [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/tarp/article/viewFile/52180/48385>

Назар Вікторович Стрипа

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ПАРАБАНКІВСЬКИХ ПОСЕРЕДНИКІВ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ

В Україні фінансове посередництво розвивається за банкоцентричною моделлю, що означає перевагу банків над небанківськими фінансовими посередниками. Однак, з кожним роком діяльність небанківських (парабанківських) фінансових установ теж зростає, збільшується обсяг фінансових активів, якими володіють ці установи, розширюється перелік послуг, які вони пропонують своїм клієнтам (рис. 1).

Загальні активи парабанківських установ, млн. грн.

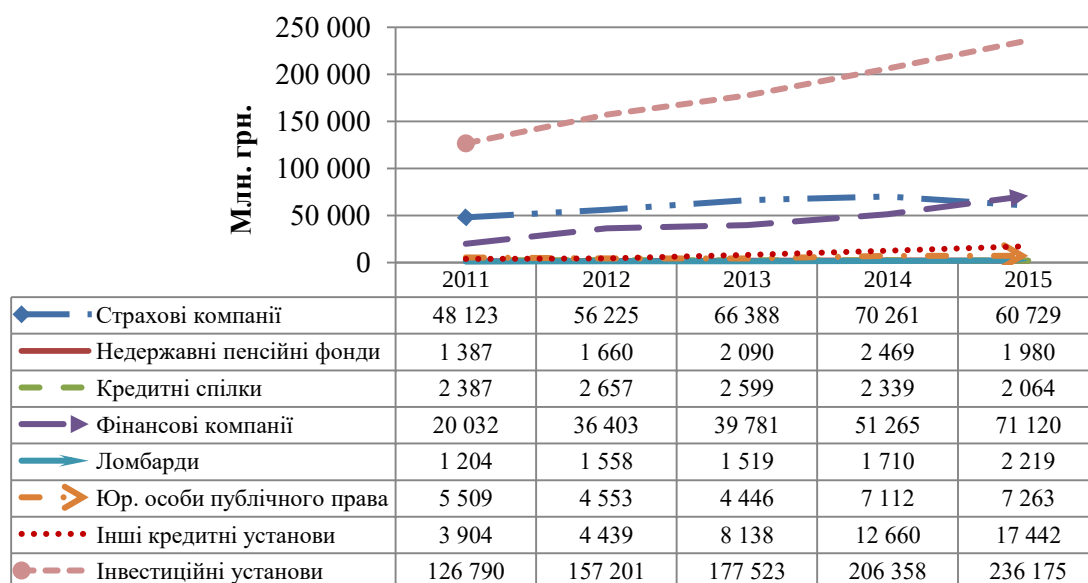

Рис. 1. Динаміка активів небанківських фінансових установ за 2011-2015 рр. [1, 3, 4].

Як бачимо, обсяг фінансових активів різних парабанківських посередників змінювався по-різному. Якщо активи інвестиційних установ стабільно збільшувались протягом усього досліджуваного періоду, то активи страхових компаній та НПФ зменшилися у 2015-му році. Це може бути пов'язане з запровадженням у 2015-му році тимчасової адміністрації у більш ніж 70 банківських установах та ліквідацією більш ніж 40 з них, а оскільки страхові резерви розміщені переважно у вигляді банківських вкладів, це зробило їх залежними від фінансового стану банків [4].

Щодо сектору кредитних установ СПП, то він протягом 2011–2015 років продемонстрував динамічний розвиток, хоча фінансово-економічна криза 2013-го року мала значний негативний вплив на діяльність таких його елементів, як ломбарди, кредитні спілки та ЮОПП.

Вплив парабанківських посередників на розвиток національної економіки можна розглядати у двох аспектах (табл.1).

Таблиця 1

Вплив СПП на національну економіку

Прямий вплив	Опосередкований вплив
Система парабанківських посередників (СПП) має єдину мету діяльності, яка полягає в акумулюванні тимчасово вільних коштів економічних суб'єктів та перетворенні їх в інвестиційний ресурс. Таким чином, збільшується обсяг фінансових ресурсів на фінансовому ринку. Джерелами формування інвестиційного ресурсу СПП є фінансові ресурси домогосподарств, підприємств та організацій, центральних та місцевих органів влади, фінансового ринку та інших установ.	1. <i>Економічний аспект</i> Створення додаткового доходу фізичним та юридичним особам.
	2. <i>Організаційний аспект</i> Перерозподіл фінансових ресурсів між різними галузями та секторами економіки, а також між регіонами країни.
	3. <i>Операційний аспект</i> Створення нових робочих місць; збільшення обсягів сплати податків та зборів до держбюджету; розвиток інших галузей економіки тощо.

Джерело: сформовано на основі [2]

Як бачимо, розвиток елементів СПП за 2011-2015 рр. був у цілому нерівномірним, а її вплив на розвиток економіки є досить вагомим та багатограним. Тому одним з основних напрямів розвитку фінансового посередництва має бути забезпечення ефективного функціонування парабанківських установ. Зокрема, подальша концепція їх розвитку повинна передбачати [5]: розвиток страхового бізнесу через перехід на міжнародні принципи регулювання страхової діяльності; ринок кредитної кооперації; ринок недержавного пенсійного забезпечення; формування надійних механізмів захисту коштів громадян та інвесторів; покращення інвестиційного клімату в Україні.

1. *Механізм формування системи парабанківських посередників на фінансовому ринку в контексті забезпечення економічної безпеки України* : монографія / С. М. Шкарлет, О. І. Гонта, В. Г. Маргасова, М. В. Дубина. – Чернігів : Черніг.нац.технол.ун-т, 2014. – 272 с. 2. Кравчук Г.В. Вплив системи парабанківських посередників на розвиток національної економіки / Г.В. Кравчук, М.В. Дубина // *Актуальні проблеми економіки*. – 2012. – №5 (131). – С. 108-114. 3. Лаврик О.Л. Сутність фінансового посередництва на сучасному етапі розвитку економіки України / О.Л. Лаврик // *Економічний аналіз* : зб. наук. праць, ТНЕУ. - 2015. – Том 19. – №1. – С.184-192. 4. Національне рейтингове агентство «Рюрік» / Аналітичний огляд ринку небанківських фінансових послуг України за підсумком 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rurik.com.ua/documents/research/non_banks_4_2015.pdf 5. Коваленко В.В. Системні особливості фінансового посередництва та його вплив на розвиток фінансового ринку [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA/2014_1/statti/29.pdf

Лілія Тарасівна Терлецька

гр. ФБМ-12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. Синютка Н.Г.

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Небанківські фінансові установи і страхові компанії зокрема відіграють важливу роль в соціально-економічному розвитку України. Саме в ринкових умовах із різноманітними ризиками зростає значення страхування як важливого засобу захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб, а також виникає потреба у широкому спектрі фінансових послуг.

Починаючи з 1 січня 2015 року в оподаткуванні страхових компаній відбулися істотні зміни згідно з нововведеннями у Податковому кодексі України [1]. Згідно з ними, до 3 % податку на доходи страхових організацій додали ще й 18 % податку з прибутку. Зазначимо, що до 01.01.2015 р. страховики вели окремий облік доходів та витрат, що оподатковувались за ставками 3% та 0%, та іншої діяльності, не пов'язаної із страховою, що оподатковувалась за ставкою 18% [2].

Порівнюючи схеми оподаткування страховиків, що діяли у 2014 та 2015 роках, можна сказати, що незаперечною перевагою попередньої була прозорість оподаткування: 3% з премій, які надійшли. Попри це, негативом була сплата податку на доходи навіть за умов загальної збитковості бізнесу. Це ставило страхування в нерівні умови у порівнянні з іншими фінансовими компаніями, наприклад, банківськими установами. Натомість несуттєві переваги нової системи - оподаткування страхових премій з добровільного медичного страхування за нульовою ставкою; відсутність чіткого переліку витрат, що дає змогу грамотно розраховувати базу оподаткування для страховика. Водночас непрописування можливих обсягів страхових резервів для визначення фінансового результату до оподаткування спричинятиме збільшення бази оподаткування і, як наслідок, зростання абсолютних сум податку на прибуток. Таким чином, у 2015р. відбулося фактичне збільшення податкового навантаження для малоприбуткового страхового сектору економіки за відсутності прямої підтримки з боку держави у вигляді рефінансування.

Зазвичай банки та страхові компанії є високоприбутковими організаціями. З рис.1 видно, що із прийняттям Податкового кодексу [2] влада України зробила акцент на оподаткування страхових компаній, водночас послабивши податковий тиск на банківську сферу. Як наслідок, посилення жорсткої політики державного регулятора в боротьбі з недобросовісними компаніями, девальваційні процеси призвели до зниження податкових надходжень до бюджету та зменшення чисельності учасників ринку (рис. 1). Так, у 2015 р. банки перерахували до бюджету лише 621 млн. грн., а страхові установи - 768 млн. грн. Крім того, загальна кількість страхових компаній в Україні станом на 31.03.2016 скоротилася до 352, засвідчивши стійку тенденцію до зменшення [3].

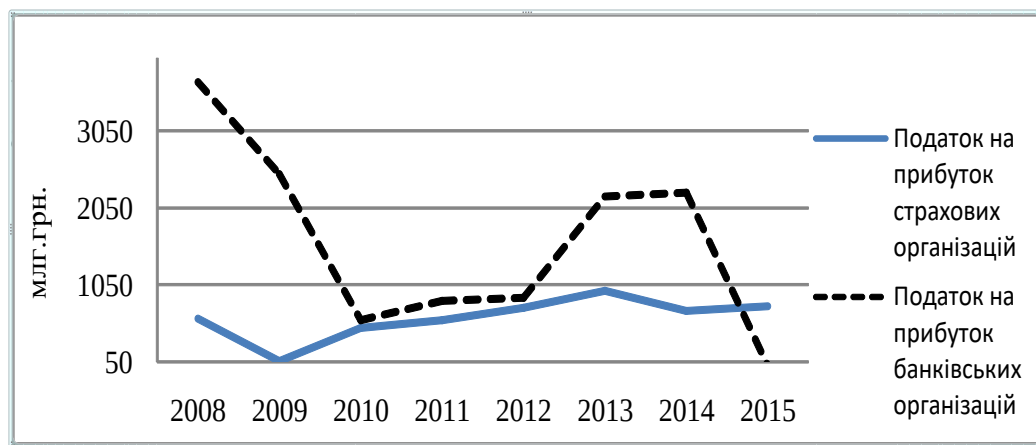

Рис.1. Динаміка сплачених податкових платежів страховими компаніями та банківськими установами України у 2008-2015 рр., млн. грн.

Таким чином, ідеальний спосіб оподаткування страхового бізнесу полягає у стягненні податку із корпоративного прибутку страхової компанії. Перспективним напрямком удосконалення оподаткування діяльності страхових компаній має стати перехід страховиків на диференційовану систему оподаткування, що зменшить можливості участі страховиків у схемах податкової оптимізації, виведення коштів за кордон й бажання приховати реальні прибутки. Це дасть поштовх для розвитку класичного страхування: компанії наростять бізнес, уряд збере більше податків, а клієнти і населення будуть задоволені якістю послуг.

1. Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України" № 77-VIII від 28.12.2014 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-18>; 2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua.>; 3. Підсумки діяльності страхових компаній за 2015 рік// Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг/ [Електронний ресурс]. -

Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/zvitni_dani/sk_%202015.pdf. 4. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.treasury.gov.ua; Резніченко К.Г., Самофат І.С. Особливості оподаткування страхових компаній в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://e.mail.ru/attachment/14750906800000000842/0>

Василь Михайлович Федорів

гр. ФБМ-13, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н, проф. Партин Г. О.

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ХОЛДИНГОВИХ СТРУКТУР В УКРАЇНІ

В сучасних умовах інтеграції та глобалізації існує необхідність у злитті капіталу та удосконаленні управлінської складової фінансово-господарської діяльності. Тому дослідження діяльності холдингових структур, як форм об'єднань підприємств є актуальним, особливо враховуючи те, що найбільші компанії світу мають саме холдингову організацію бізнесу, яка виникла в кінці ХІХ ст. і ефективно застосовується в сучасних умовах ведення бізнесу.

Холдингові структури в Україні починають створюватись після прийняття Указу Президента від 11.05.1994 р. «Про холдингові компанії, які створюються в процесі корпоратизації та приватизації», а в 2006 р. діяльність холдингових компаній була закріплена законодавчо Законом України «Про холдингові компанії в Україні» [1, с.72]. Зокрема, закон дає визначення холдингової компанії, як акціонерного товариства, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій двох або більше корпоративних підприємств. Також визначаються порядок утворення та діяльності холдингів, їх особливості; управління холдинговим корпоративним пакетом акцій; підстави для ліквідації холдингових компаній [2].

Перші холдингові компанії в Україні створювались під час приватизації державних підприємств в 90-х рр. їх органами управління та державними органами приватизації. Також при перетворенні великих підприємств і виділенні з їх складу підрозділів, як юридично самостійних суб'єктів або при об'єднанні підприємств. При входженні на український ринок іноземних інвесторів створюються холдинги в Україні, як дочірні компанії міжнародних корпорацій-гігантів. Рішення про створення холдингової компанії приймається її власниками за умови попереднього отримання дозволу відповідного органу Антимонопольного комітету

України. Вона набуває статусу юридичної особи з дня реєстрації в Державному реєстрі холдингових компаній України. Статутний капітал холдингової компанії формується за рахунок вкладів засновників у формі холдингових корпоративних пакетів акцій, а також додаткових вкладів, частка яких не може перевищувати 20 % статутного капіталу холдингової компанії. Головним органом управління холдингової компанії є загальні збори, які приймають рішення про відчуження пакетів акцій або ліквідацію холдингової компанії 3/4 голосів акціонерів [2].

Найважливіше місце в холдинговій структурі посідає материнська холдингова компанія, яка визначає стратегічний розвиток холдингу; контролює фінансові результати дочірних компаній та складає консолідовану звітність, централізує капітальні вкладення і спрямовує їх на найбільш перспективні й прибуткові напрями бізнесу, проводить кадрову політику [3, с. 109].

Найбільшою холдинговою структурою в Україні є міжгалузева фінансово-промислова група СКМ Рената Ахметова, яка об'єднує підприємства енергетичної (ТОВ «ДТЕК»), гірничо-металургійної (Метінвест холдинг), машинобудівної галузей (Ltd UMBH), нерухомості (ЕСТА холдинг), сільського господарства, медіа та фінансів. Чистий дохід СКМ в 2015 р. склав 11,3 \$ млрд. і зменшився порівняно з 2014 р. на 38,9 %. Також у компанії постерігаються чисті збитки у 2015 р. – 1,659 \$ млрд., які збільшились порівняно з 2014 р. на 42,15 %. Це все відбувається на фоні втрат ряду підприємств в Луганській та Донецькій областях та перенесення головного офісу з м. Донецька до м. Києва. Найбільшим державним холдингом є ДП «ЕНЕРГОРИНОК», чистий дохід якого в 2015 р. склав 109,41 млрд. грн., і збільшився на 28 % порівняно з 2014 р., а чистий прибуток – 1,672 млрд. грн. Тобто, можна зробити висновок про ефективну діяльність цього холдингу та про високі фінансові результати.

Отже, холдингові структури дозволяють досягти економії за рахунок укрупнення капіталу, реалізовувати інвестиційні проекти та проникати у різні сфери виробництва. В Україні холдингові структури є досить розвиненими, але створювались вони на фоні масової, і фінансово непрозорої приватизації. Для України актуальним є залучення іноземних інвесторів, в тому числі холдингових структур. Для цього необхідно удосконалити законодавство, зокрема питання розроблення пільгових режимів оподаткування, зниження податкового тягара та оподаткування холдингу як єдиного платника податків.

1. Шевченко, О. О. Правовий статус холдингових компаній в Україні / О. О. Шевченко / Актуальні питання сучасної науки: матеріали другої Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 29-30 квітня 2016 року. Частина 2. – Київ.: МЦНД, 2016. – с. 72-74. 2. Закон України «Про

холдингові компанії в Україні» від від 15.03.2006 № 3528-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3528-15>
3. Погрібна К. В. Холдингова структура об'єднання підприємств / К. В. Погрібна, З. С. Варналій // Формування ринкових відносин в Україні. - 2015. - № 4. - С. 108-113. 4. Офіційний сайт СКМ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.scm.com.ua/uk/> 5. Офіційний сайт ДП «ЕНЕРГОРИНОК» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.er.gov.ua/>

Леся Василівна Хлібун

гр. ФБМ - 12, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н, проф. Партин Г. О.

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Однією з причин фінансової кризи компанії є відсутність у керівництва повної, своєчасної та точної інформації не лише про майбутній, але і про теперішній фінансовий стан підприємства. За допомогою впровадження системи фінансового контролю на підприємстві можна виявляти відхилення фактичних показників від планових і вчасно їх скоригувати [1].

Проблеми впровадження системи контролінгу для потреб підприємств досліджують у своїх працях відомі західні та вітчизняні науковці, як І.О. Бланк, М.С. Пушкар, С.М. Петренко, Л.О.Коваленко, Г.О.Партин, Л.О. Сухарева, Л.М. Ремньова, О.О. Терещенко, С.Г. Фалько [3].

Поняття «контролінг» походить від англійського «tocontrol» - управління, контроль, спостереження. У англійських літературних джерелах термін «контролінг» ототожнюють з управлінським обліком.

Запровадження системи фінансового контролінгу на підприємстві дасть змогу значно підвищити ефективність всього процесу управління фінансовою діяльністю. Одним із центральних блоків у загальній системі контролінгу, який організований на підприємстві, є фінансовий контролінг [3].

Основною метою фінансового контролінгу є спрямування управлінського процесу на максимізацію прибутку та вартості капіталу власників при мінімізації ризику і збереженні ліквідності та платоспроможності підприємства.

Завдання фінансового контролінгу реалізуються під час виконання службами контролінгу своїх функцій та використання специфічних методів.

На даному етапі розвитку економіки України актуальною проблемою виступає визнання питання щодо поетапного введення контролінгу. Є чимало причин для його запровадження.

Наприклад, зростання нестабільності навколишнього середовища висуває додаткові вимоги до системи управління підприємства, що свідчить про забезпечення безперервного відстеження змін, які відбуваються у внутрішньому і зовнішньому середовищах підприємства, необхідність переміщення акценту з контролю минулого на аналіз майбутнього, підвищення гнучкості підприємства, зростання швидкості реакції на зміни у зовнішньому середовищі.

Ще однією причиною виступає ускладнення системи управління підприємством, яка вимагає механізму координації всередині системи його управління, оскільки на сьогоднішній день власники здебільшого не займаються безпосереднім управлінням.

Важливою причиною є також наявність інформаційного буму при недостатності суттєвої інформації, яка вимагає побудови спеціалізованої системи інформаційного забезпечення управління. Чимало економічної інформації, яка перебуває в обігу є недостовірною, інколи, навіть спеціально запущеною для хибних висновків можливих конкурентів. Адже, найціннішу інформацію успішні фірми завжди прагнуть захистити і від держави і від конкурентів.

Важливою перевагою контролінгу є також те, що він виступає як складова антикризового управління підприємством. Насамперед це актуально сьогодні, коли все більша кількість вітчизняних підприємств в умовах нестабільності національної економіки стикаються з проблемами, що є наслідком різних кризових явищ [2].

В сучасних умовах розвитку економіки усі підприємства функціонують в жорстких умовах конкурентного середовища, тому перед фінансовим контролінгом нині постають завдання щодо забезпечення підприємства «дешевими» фінансовими ресурсами з максимальною віддачею та мінімізацією ризиків для підприємства.

Впровадження системи контролінгу в загальній системі управління підприємством дасть змогу підвищити рівень його прибутковості, ділової активності, ліквідності, фінансової стійкості, а також збільшити ефективність використання усіх видів ресурсів, а також поліпшити якість та оперативність прийняття управлінських рішень, що дасть змогу отримати значні конкурентні переваги.

1. Папп В.В. Фінансовий контролінг як основа ефективного управління фінансами підприємства / В.В. Папп, Н.В. Бошота // Молодий вчений . – 2014. - № 11 (14). - С. 90 -92. 2. Ліпич Л. Г. Контролінг в системі антикризового управління / Л. Г. Ліпич, І. О. Гадзевич // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 722. – С. 377–381. 3. Васильєва Т.А. Фінансовий контролінг як інструмент управління економічними процесами на підприємстві / Т.А. Васильєва, О. В. Рябенков // Вісник Української академії банківської справи. - 2014. - №

1(36). – С. 84 -90. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://lib.uabs.edu.ua/library/Visnik/1_36_2014.pdf#page=84

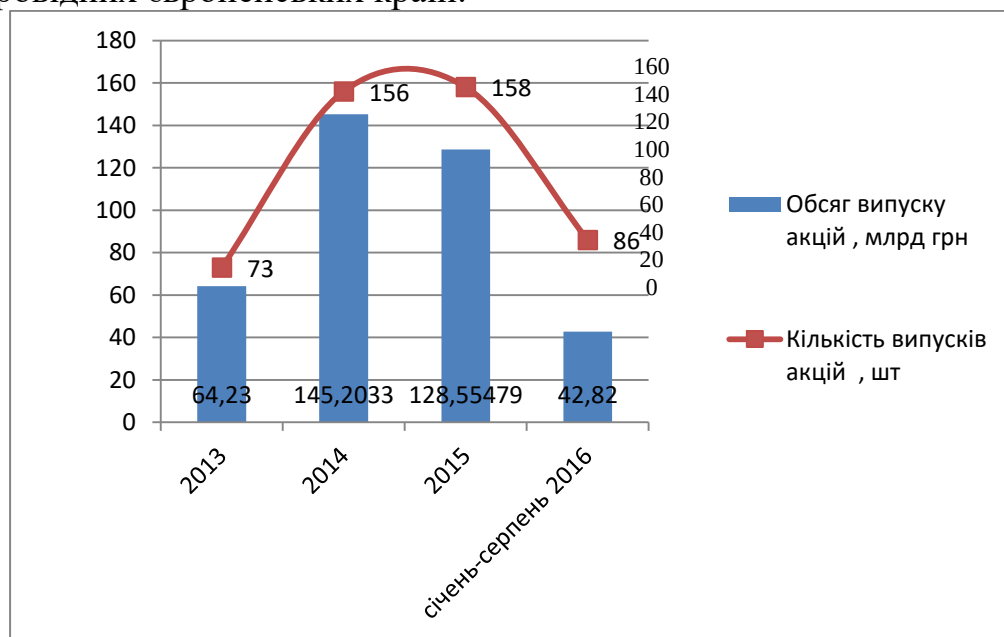
Ірина Миколаївна Хома

гр. ФК-43, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., проф. Шкварчук Л.О.

РОЗВИТОК РИНКУ АКЦІЙ В УКРАЇНІ

Розвиток ринку акцій, що є складовою ринку цінних паперів, пов'язаний із пришвидшенням процесу відтворення суспільного продукту. Ліквідний та надійний ринок акцій є одним із чинників, що визначає інвестиційний клімат, сприяє залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у перспективні сфери економіки. Та протягом останніх 5-6 років простежується суперечлива динаміка його розвитку. В один період підвищуються загальні обсяги торгівлі цінними паперами та розширюються інструменти фінансового ринку, в інший – різко знижуються випуски акцій підприємств [1]. В Україні одночасно із перемогою демократичних сил влади зросла цікавість як з боку вітчизняних так і іноземних інвесторів до ринку акцій. Аналітики погоджуються з тим, що український ринок міг би розраховувати на іноземні інвестиції в акції великих підприємств у розмірі від 10 до 20 млрд.дол США [2].

Після того, як Україна вибрала чіткий вектор економічної інтеграції – Європейський Союз, розвиток ринку має не відставати від розвитку ринків провідних європейських країн.

Джерело: сформовано автором за даними [3] та [4]

Діаграма 1. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2013 – 2016 роках, млрд грн.

Як бачимо з діаграми 1 обсяг випущених акцій Національною комісією у 2014 році, щодо 2013 року зріс на 81,5 млрд.грн, а кількість випусків акцій досягнула позначки 156 штук. 2015 рік охарактеризувався тим, що і далі відбувалося зростання обсягу акцій на 15,8 млрд. грн, порівнюючи до аналогічного періоду 2014 року. Останні дані Національної комісії з цінних паперів та фондового року свідчать про те, що протягом січня – серпня 2016 року випуск акцій був здійснений на суму 42,8 млрд.грн, з кількістю випущених акцій у розмірі 86 штук. Це нижчі показники ніж в аналогічному періоду попереднього року.

Продовжується випуск найбільших обсягів акцій емітентами, видами діяльності яких є економічна, фінансова та страхова діяльність(72,2 %) , наукова, технічна та професійна (24,3 %). Не змінюється перелік підприємств, які реєструють найбільші випуски акцій: ПАТ Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України», ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк», ПАТ «Укрсоцбанк», ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК», ПАТ «РАЙЗ-МАКСИМКО».

Нестабільність на ринку цінних паперів пояснюється такими причинами:

- незначний обсяг акцій у вільному обігу;
- несприятлива макроекономічна ситуація;
- недоліки у системі корпоративного управління;
- тиск податкових контролюючих органів;
- недосконалість у системі законодавства [1].

Щоб ринок акцій стабільно розвивався та підвищував свою ліквідність потрібно провести такі заходи:

- організація нетіншової приватизації. Це коли за допомогою відкритих аукціонів продавати великі пакети акцій реальним інвесторам, цінні папери компаній яких обертаються на фондових ринках світу
- відповідальність НКЦПФР за прийняті рішення, уважність у прийнятті деталей, щоб вплинуло на подолання дрібних перешкод та захистило б права акціонерів. Контроль з діяльністю суб'єктів ринку акцій.
- зміни у законодавстві, які б полягали у наданні стимулів(особливо це стосується оподаткування) тим емітентам, які же мали практику успішного розміщення акцій на світових торгових площадках
- відповідальність НКЦПФР за прийняті рішення, уважність у прийнятті деталей, щоб вплинуло на подолання дрібних перешкод та захистило б права акціонерів. Контроль за діяльністю суб'єктів ринку акцій.
- заходи підвищення відкритості та прозорості інформації на ринку цінних паперів [2].

1.Сучасний стан та тенденції розвитку вітчизняного ринку цінних паперів. інформаційно-аналітичний портал Українського агентства

фінансового розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/rzp/206.htm 2. Стецько М.В. Ринок акцій у формуванні структур корпоративного типу в економіці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/179.pdf> 3. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1473066406.pdf 4. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics>.

Наталія Богданівна Хоркава

гр. ФК-31, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Смірнова Т.О.

СУТНІСТЬ ТА ВАЖЛИВІСТЬ АНДЕРРАЙТИНГУ У СТРАХУВАННІ

В умовах сьогодення фінансова криза, яка охопила весь світ, не оминула України і достатньо глибоко торкнулася її. Відомо, що одним із сегментів ринку фінансових послуг є страховий ринок, який теж постраждав і тепер потребує поглибленого дослідження у проблемах управління ризиками, і зокрема в андеррайтингу.

Багато науковців досліджували питання андеррайтингу, зокрема В. Веретнов андеррайтингом називає комплекс заходів, спрямованих на визначення ступеня відхилення ризику від середньостатистичного, у цілях забезпечення можливості пропонування страхової послуги за параметрами договору, що задовольняє страховика та страхувальника, а також захисту страхового портфеля за видом страхування, зіставлення набору пропонованих ризиків, розміру можливого збитку з прогнозним фінансовим станом компанії і встановлення на підставі цього умов договору страхування [1]. Водночас С. Осадець говорить про андеррайтинг як комплексну роботу, яка проводиться страховиком стосовно прийому на страхування ризиків, включаючи їх оцінку, визначення можливості страхування, вибір оптимального покриття, перевірку відповідності ризиків і клієнтів цілям і завданням страхової компанії з точки зору її фінансової стабільності. Ще один науковець В.В.Шахов ототожнює андеррайтинг із процесом селекції заявлених на страхування ризиків і класифікації цих ризиків у відповідності з їх можливостями бути застрахованими з метою визначення оптимальної для того чи іншого ризику ставки страхової премії. Отже, узагальнено андеррайтинг – це комплексна діяльність страховика з ідентифікації, аналізу, оцінки ризиків та визначення можливості страхування, вибору

оптимального страхового покриття, перевірки відповідності ризиків збалансованості страхового портфеля [2].

В умовах постійної нестабільності неможливо переоцінити важливість андеррайтингу, адже від правильності оцінки страхового ризику залежить фінансовий результат страхової компанії. Процес андеррайтингу складається з таких етапів як оцінювання ризиків, прийняття рішення про страхування чи відмову у ньому, визначення строків, умов та розміру страхового забезпечення, розрахунок страхового платежу та підготовки пропозицій відповідним службам страховика за схемою перестрахування. Якщо цей процес проводився правильно, то сумарний збиток за страховим портфелем не повинен перевищувати так званий сумарний тарифний збиток.

Андеррайтер – це висококваліфікований спеціаліст в галуззі страхування, який має владні повноваження від керівництва страхової компанії приймати на страхування ризики, визначати тарифні ставки, укладати договори страхування і умови їх заключення виходячи з норм права і економічної доцільності.

Оскільки, фактично від правильності оцінки ризику залежить доля страхової компанії, то вимоги до андеррайтера є дуже високими. Він повинен володіти знаннями в галузі оцінки ризиків як в майновому, так і в особистому страхуванні, знати принципи побудови страхового портфеля та юридичні аспекти страхування і перестрахування, оперувати інформацією про фінансову стійкість страхової організації, бюджетування, формування страхових резервів та врегулювання збитків [3].

Беручи до уваги призначення андеррайтингу у страхуванні, можна виділити такі його функції:

1. Превентивна – вона полягає у застереження страхувальника щодо наслідків страхових подій шляхом розрахунку ступеня ризику та забезпечення можливості пропозиції страхової послуги.
2. Аналітична - передбачає розрахунок величини збитку та його порівняння з фінансовим станом компанії, зіставлення набору пропонованих ризиків, на основі чого прогнозують ступінь відхилення ризику від середньостатистичного та обирають оптимальні умови договору страхування.
3. Захисна - її метою є захист інтересів страхувальника шляхом встановлення умов договору страхування на підставі розрахованого ступеня ризику[4].

Варто зазначити, що за своєю суттю андеррайтинг буває стандартний та індивідуальний, відповідно до чого будуть відрізнятися підходи в оцінці майна. Зазвичай, індивідуальний потребує більш точного аналізу ризиків.

Отже, андеррайтинг у страхуванні є надзвичайно важливою категорією, що забезпечує прийняття рішення про страхування і оберігає від небажаних ризиків, а його принципи все більше знаходять відображення у працях науковців. Від якісного здійснення цього процесу залежить доцільність та економічна ефективність усіх наступних бізнес-процесів страхування. Саме тому вимоги до андеррайтерів є високими,

натомість страхові компанії зацікавлені у кадрах, які дозволять компанії не лише уникати небажаних ризиків, але й отримувати позитивний фінансовий результат.

1. Веретнов В. Андеррайтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://riskm.blox.ua/2009/10/Anderrajting.html>. 2. Водозазська О. А. Теоретична концептуалізація андеррайтингу в страхуванні / О. А. Водозазська // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка. - 2015. - Вип. 28. - С. 80-83. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2015_28_17 3. Страхування / Андеррайтинг та його завдання [Електронний ресурс]: / Андеррайтинг та його завдання - 2011. - Режим доступу: <http://insins.net/insurance-services/91-anderrayting-ta-yogo-zavdannya.htm> 4. Андеррайтинг: сутність, види та функції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/20_13/191_Dar.pdf

Соломія Ігорівна Шевців

гр. ФБМ-13, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., проф. Партин Г. О.

НЕОБХІДНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

На сучасному етапі розвитку економіки України спостерігається стійке поглиблення кризових явищ, що негативно впливає на діяльність суб'єктів господарювання. Частка збиткових підприємств протягом останніх років коливається в межах 32 – 40% від загальної їх кількості. Антикризовий фінансовий менеджмент як інноваційний ресурс є ефективною відповіддю на виклики сьогоденної економіки. Тому процес розробки і використання ефективних методів і форм здійснення антикризового фінансового управління підприємством набув особливої актуальності в умовах спаду економічного зростання.

Антикризове фінансове управління на підприємстві – це система методів та принципів управління фінансами підприємства, яка спрямована на проведення діагностики загрози банкрутства, виведення підприємства з кризи та її подолання з метою забезпечення безперервної діяльності на всіх стадіях його розвитку. Таке управління спрямоване на вирішення таких завдань: своєчасне діагностування фінансового стану підприємства, вживання необхідних антикризових фінансових заходів щодо попередження фінансової кризи, відновлення фінансової стійкості та усунення неплатоспроможності підприємства, запобігання банкрутству підприємства [1, с. 91].

Необхідний рівень конкурентоспроможності можуть досягти лише ті підприємства, які вчасно реагують на інноваційні вимоги, успішно вирішують завдання фінансового забезпечення та якісної інформаційної підтримки відповідних управлінських рішень [2, с. 40]. На жаль, вітчизняна практика не в повній мірі використовує можливості щодо виведення підприємств з кризового стану. Як свідчать дані Міжнародного центру перспективних досліджень, 25% опитаних керівників підприємств не знає, яких заходів треба вживати для подолання кризового стану, а майже 4% опитаних не збираються вдаватися до них. Серед заходів, які планують вживати чи вживають підприємства, найпоширенішими є підвищення відпускних цін (30,3%), переорієнтація на інші ринки збуту (30,3%), зміни в організації управління підприємством (27,7%). Близько третини підприємств мають намір вживати заходів, які пов'язані зі скороченням кількості зайнятих або звільненням працівників (18,8%) чи відправленням їх у вимушені відпустки (18,3%) [3]. Усе це свідчить про те, що керівники підприємств України не готові адекватно та комплексно реагувати на кризовий стан.

Тим не менше, політика антикризового фінансового управління виокремлює наступні фактори успіху подолання кризових ситуацій, застосування яких допоможе керівникам підприємств вдосконалити свою систему управління:

1. Використання кваліфікованого кризис-менеджера, оскільки потрібні «нові» знання, «нові» люди, «новий» економічний тип мислення;
2. Здійснення постійного моніторингу фінансового стану підприємства;
3. Дослідження масштабів кризового стану підприємства;
4. Вибір адекватних заходів і послідовне їх впровадження відповідно до специфіки господарської діяльності підприємства і масштабів його кризових явищ;
5. Врахування досягнутих результатів в антикризовій фінансовій політиці та зміни чинників зовнішнього і внутрішнього середовища [5, с. 364].

Варто відзначити, що вирішальне значення в антикризовому управлінні відіграє стратегія управління, в якій посилена увага приділяється проблемам передбачення та недопущення кризових ситуацій або виходу з кризи. Вона є важливою для підприємств усіх рівнів та форм власності, оскільки дає змогу суб'єктам господарювання та їх власникам уникнути значних втрат капіталу та суттєво знизити ризик фінансового краху. Основною метою антикризової стратегії є вирішення суперечностей і неузгодженості між цілями підприємства, наявними можливостями та впливом внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства [4, с. 94].

Отже, рання діагностика кризового стану підприємства є важливою умовою ефективної діяльності підприємства та уникнення банкрутства. Заходи щодо запобігання кризовій ситуації повинні бути вжиті ще задовго до її настання. Елементи антикризового менеджменту повинні бути запроваджені як в успішно функціонуючих підприємствах, так і у тих, які зазнали фінансової кризи. Таким чином формування антикризового

фінансового менеджменту для підприємств, яке спрямоване на їх виживання і адаптацію до несприятливих ринкових умов, є особливо важливим в умовах економічних перетворень.

1. Біломістна І. І. Антикризове фінансове управління підприємством в сучасних умовах господарювання / І. І. Біломістна, О. М. Біломістний, М. С. Крамська // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. - 2013. - Вип. 1. - С. 90-96. 2. Гончар О.І Сутність та місце антикризового фінансового менеджменту в структурі управління підприємством / О. І. Гончар // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. - 2015. - № 11. - С. 36-40. 3. Офіційний сайт Міжнародного центру перспективних досліджень – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.icps.com.ua/> 4. Управління антикризовою діяльністю підприємства / П.В. Брінь, А.Ю. Черпак // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2013. – № 69(1042). – С. 92-98. 5. Фучеджи, В. І. Особливості антикризового управління підприємством / В. І. Фучеджи // Вісник соціально-економічних досліджень : Збірник наукових праць . – 01/2014. – N38 . – С. 361-366.

Анна Володимирівна Шумська

гр. ФБМ-11, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник: к.е.н. проф. Партин Г.О.

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ

Розвиток вітчизняної економіки супроводжувалось повільними темпами розвитку малого бізнесу, який мав би виконувати роль стабілізуючого прошарку і забезпечувати гнучке реагування на зміни потреб споживачів. Ціла низка проблем не дозволили йому сформуватись достатньою мірою, і тепер, під час фінансової кризи, розвиток малого бізнесу в Україні став ще важчим. Також, загострилась проблема фінансування вітчизняних малих підприємств. Такі чинники стали фатальними для значної кількості суб'єктів малого підприємництва. Тому проблема управління фінансами малих підприємств є актуальною і має загальноекономічне значення.

Фінансовий менеджмент – це процес керування грошовим обігом, формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства [2].

Роль малого бізнесу в економічному житті України зростає. Сектор малого бізнесу відіграє важливу роль в економіці країни – забезпечує певний рівень конкуренції, гнучке реагування на потреби споживачів, забезпечує додаткові робочі місця тощо. Проте, розвитку малого бізнесу в країні перешкоджають численні чинники – ендогенні та екзогенні. Розглянемо ці групи більш детально [1].

До ендогенних негативних чинників належать:

- висока схильність до ризиків;
- відсутність досвіду стратегічного мислення, досвіду прийняття управлінських рішень;
- відсутність економічної освіти у підприємців;
- відсутність або недостатність обґрунтування економічних рішень, недостатня увага до комплексу функцій фінансового менеджменту.

До екзогенних негативних чинників належать:

- відсутність державної підтримки малого бізнесу;
- нестабільність вітчизняної економіки;
- протиріччя в законодавстві і в питаннях оподаткування.

Фінансовий менеджмент вже більше десяти років визнаний вченими-економістами пострадянського простору як суттєва частина економічної науки. Але до цього часу не було запропоновано єдиного підходу до визначення фінансового менеджменту як процесу управління фінансами підприємства. У багатьох працях зміст управління фінансами (фінансового менеджменту) полягає в ефективному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей виробництва. Відповідно до філософського тлумачення процесу як послідовної зміни стану об'єкта можливо зробити висновок, що процес управління фінансами підприємства - це послідовна зміна функцій, за допомогою яких суб'єкт фінансового управління впливає на об'єкт - фінансові потоки з метою їх оптимізації та отримання кінцевого результату виробництва [3].

Слід відмітити, що основна мета управління фінансами підприємства тісно пов'язана з головною метою фінансового менеджменту в цілому і реалізується з нею в єдиному комплексі. У науковій літературі поширено кілька основних підходів до визначення мети фінансового менеджменту. Багато авторів дотримуються думки, що основною метою фінансового менеджменту є максимізація прибутку. Реалізація цієї мети забезпечується шляхом досягнення рівності показників граничного доходу і граничних витрат підприємства.

Фінансовий менеджмент, або управління фінансовими ресурсами і відносинами, охоплює систему методів, принципів, форм і прийомів регулювання ринкового механізму в галузі фінансів [1]. Це здійснюється з метою підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

Головною особливістю фінансового менеджменту у малому бізнесі є відсутність суб'єкта з чітко окресленим колом посадових функцій. Фактично в якості фінансового менеджера певного підприємства виступає власник. Рівень завантаженості керівника найчастіше не дозволяє йому в повній мірі використовувати інструментарій фінансового менеджера.

Власник малого підприємства зацікавлений у отриманні поточного прибутку, в аналізі руху готівки, спрямовує свої зусилля, в першу чергу, на управління оборотним капіталом. Втім, такий близький горизонт вирішуваних завдань фінансового менеджменту на малих підприємствах призводить до відсутності орієнтації на перспективу, на пошук потенціалів розвитку, і не дозволяє помітити момент, коли навіть успішний, на перший погляд, бізнес, переживає перелом, за яким – економічний спад і

банкрутство підприємства, що перестало бути об'єктивно необхідним громаді. Тому особливо важливим є виконання не тільки поточних завдань фінансового менеджменту, але і виконання ним стратегічних функцій, розробка, обґрунтування і вибір перспективних інвестиційних проектів, використання інноваційної складової малого бізнесу [2].

Слід відзначити, що власники малих підприємств зацікавлені в отриманні необхідних знань з управління фінансами, з використанням інструментарію фінансового менеджменту, контролінгу, управлінського обліку тощо.

Отже, фінансовий менеджмент малого підприємства складний та багатогранний процес, метою якого є збільшення обсягів фінансових ресурсів. Створення на малому підприємстві зрозумілої та логічної схеми організації даного процесу, що припускає підвищення ефективності використання ресурсів за рахунок мобілізації внутрішніх резервів, є реальним чинником підвищення ефективності його фінансово - господарської діяльності.

1. Говорушко Т. А. Фінансові технології у сфері малого бізнесу / Т.А. Говорушко, О.І. Тимченко // Економіка. Фінанси. Право. - 2014. - №9. – С. 15-1. 2. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / І.О. Бланк. – К.: Ельга. - 2008. – 724 с. 3. Михайличенко Н. М. Фінансовий менеджменту у малому бізнесі: проблеми та перспективи /Михайличенко Н. М. . / Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/28_OINXXI_2010/Economics/72187.doc.htm.

Діана Олегівна Ярчук

гр. ОА-21, Інститут економіки і менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доц. Чушак-Голобородько А.М.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На даному етапі економічного розвитку України в умовах окупації частини території України, гібридної війни Росії проти України, поточної політичної кризи, несприятливої кон'юнктури на зовнішніх ринках та значний спад промислового виробництва необхідно звернути увагу на аналіз стану і виявлення проблем кредитування суб'єктів підприємницької діяльності, оскільки рівень розвитку бізнесу залежить від можливості одержання кредиту підприємствами.

Багато науковців пояснюють поняття кредит як позику у грошовій або натуральній формі, яка надається на умовах повернення із сплатою відсотків за користування однією юридичною чи фізичною особою іншій. В умовах ринкової економіки необхідність кредиту зумовлюється

закономірностями кругообігу основного і обігового капіталу в процесі розширеного відтворення [2].

Звідси випливає, що питання кредитування підприємств є дуже актуальним. Наприклад, у 2009 році стан кредитування погіршився внаслідок штучно спровокованої недовіри до певних банківських установ. У 2011 році цей стан стабілізувався: обсяг наданих кредитів банками України становив 508288 млн. грн., тоді як у 2010 році цей обсяг дорівнював 423991 млн. грн. У 2013 році порівняно з 2012 роком активи банків зросли на 140,8 млрд. грн. У 2014 році відбулося зростання порівняно з попереднім роком на 112,1 млрд. грн. За підсумками 2015 року активи банків скоротилися до 1 254,39 млрд. грн. Водночас з початку 2016 року їх обсяг зріс до 1 299,06 млрд. грн. Причиною такого коливання виступила динаміка курсу національної валюти, виведення частини комерційних банків з ринку, відтоком клієнтських коштів. Найбільш збитковими за результатами 2015 року були російський Промінвестбанк, а також Укрексімбанк та Ощадбанк. На початок 2016 року збитковим став ще один російський банк – ВТБ [1].

З точки зору керівників підприємств основними негативними чинниками розвитку вітчизняної економіки є політична ситуація в Україні, коливання курсу гривні та занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали. При цьому потреби підприємств у позикових коштах зростають. Останнім часом додалися ще деякі негативні інновації в кредитних договорах: окремі кредитні договори містять пункти, які забороняють клієнту до повного погашення кредиту брати позики в інших банках, надавати поруку, передавати в заставу або у розпорядження третім особам будь-яке своє майно. Якщо у позичальника виникає необхідність у цих діях, він повинен отримати письмовий дозвіл від банку-кредитора. Більшість банків залишають за собою право вимагати дострокового погашення у випадку втрати предметом застави частини своєї вартості. У разі порушень термінів повернення кредитів укладають додаткову угоду на пролонгацію кредиту, яка встановлює жорсткіші умови кредитування. При непогашенні кредиту у визначений термін нові кредити, як правило, не надають [3].

У результаті, з'явилася необхідність принципово нового підходу до визначення платоспроможності і кредитоспроможності підприємств. Кризові явища в банківській сфері України, підвищенням ризику кредитних операцій, які не можуть контролюватись банками, вказують на необхідність допомоги держави. Особливо у питаннях кредитування малого підприємництва. У регіонах необхідно удосконалити напрямки з підтримки короткострокового кредитування для підприємств і розвиток пільгового довгострокового кредитування [4].

Виходячи з вищезазначеного, бачимо, що вітчизняний кредитний ринок є недосконалим і таке становище не сприяє економічному розвитку підприємств. Для вирішення проблеми кредитування суб'єктів підприємницької діяльності необхідно: знизити відсоткові ставки за надані кредити та збільшити обсяг довгострокового кредитування підприємств. Унаслідок цього врегулюються не лише економічні і соціальні відносини, ала й зміцниться довіра підприємств до банківських установ, що у свою чергу сприятиме розвитку багатьох галузей економіки країни.

1. Аналітичний огляд банківської системи України за I кв 2016 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_1_kv_2016.pdf.
2. Види кредитів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://buklib.net/books/35126/>.
3. Особливості кредитування підприємств в сучасних умовах економічної кризи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://library.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13249/1/240_Sjuba_608-610_69.
4. Ю.Ф. Гудзь, Т.А. Говорушко. Сучасні проблеми кредитування суб'єктів підприємницької діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/232/1/SPK>.